

การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0
ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

นวลพิศ มีเดชา

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2562

การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0
ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนารัฐพยากรและส่งเสริมการเกษตร

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0
ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

นวลพิศ มีเดชา

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนบริหารการและส่งเสริมการเกษตร

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พุมิสร์ค์ เครือคำ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์คะทนต์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กังสดาล กนกหงษ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.นครเศร รั้งควัต)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ญาณิน โอภาสพัฒนกิจ)

รักษาการแทนรองอธิการบดี ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นางสาวนวลพิศ มีเดชา
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พณิศรค์ เครือคำ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร 2) เพื่อศึกษาการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร 4) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ เกษตรกรที่อาศัยในตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 57 ปี มีระดับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีสถานภาพสมรส มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 7,953.71 บาทต่อเดือน มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 2.51 ไร่ มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน มีหนี้สินในครัวเรือนเฉลี่ย 93,407.98 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี เกษตรกรได้รับข่าวสารผ่านสื่อโทรวิทยุ โทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ด้านการเกษตรเฉลี่ย 32 ครั้งต่อเดือน มีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเฉลี่ย 1 ครั้งต่อเดือน และมีประสบการณ์การอบรมดูงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี เกษตรกรมีการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 อยู่ในระดับน้อย สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 อย่างมีนัยทางสถิติทางบวก คือ ระดับการศึกษาและการเข้าอบรมศึกษาดูงานด้านการเกษตร และปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางลบ คือ เพศ อายุและสถานภาพของเกษตรกร ($\text{sig} < 0.5$)

ปัญหา อุปสรรคต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร ที่

สำคัญคือ เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยเนื่องจากเป็นพื้นที่เช่าเพื่อทำการเกษตร พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีในการผลิตมาอย่างยาวนาน เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดกำลังทรัพย์ในการทำการเกษตรอินทรีย์ หน่วยงานที่เข้าไปส่งเสริมขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยเกษตรกรมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 คือ ควรมีโครงการที่จัดขึ้นเกี่ยวกับการทำการเกษตรอินทรีย์ ควรมีการติดตามผลการดำเนินงาน ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจนถึงประโยชน์ที่ได้รับ และหน่วยงานส่งเสริมการเกษตรควรสนับสนุนความรู้และปัจจัยการผลิตอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

คำสำคัญ : การพัฒนาการเกษตร, การรับรู้, ไทยแลนด์ 4.0

Title	PERCEPTION OF AGRICULTURAL DEVELOPMENT UNDER THAILAND'S 4.0 POLICY OF FARMERS IN SOBPERNG SUB-DISTRICT MAETAENG DISTRICT, CHIANG MAI
Author	Miss Nuanpit Meedaycha
Degree	Master of Science in Resources Development and Agricultural Extension
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Phutthisun Kruekum

ABSTRACT

This study was conducted to investigate: 1) socio-economics attributes of farmers; 2) the farmer perception of agricultural development under Thailand's 4.0 policy; 3) factors affecting the farmer perception of agricultural development under Thailand's 4.0 policy; and 4) problems encountered and suggestions about agricultural development under Thailand's 4.0 policy. A set of questionnaires was used for data collection administered with a sample group of 400 farmer in Sobperng sub-district, Maetaeng district, Chiangmai province. Obtained data were analyzed by using descriptive statistics and multiple regression analysis.

Results of the study revealed that most of the respondents were male, 57 years old on average, upper elementary school graduates, married, and they had 3 family members on average. The respondents had 2.5 rai of land holding and 3 household workforce on average. They respondents had an income from the agricultural sector for 7,953.71 per month but they had household debts for 93,407.98 baht on average. They contacted agricultural extension workers once a year and perceived agricultural news 32 times per month on average. The respondents joined activities in their community once a month and educational trip once a year on average. It was found that the respondents perceived agricultural development under Thailand's 4.0 policy generally at a low level. ($x=2.38$) The development of arable land is being recognized high level. ($x=2.41$) The

development and products with low level. ($x=2.35$) Factors effecting the respondent perception of agricultural development under Thailand's 4.0 policy included educational attainment and educational trip about agriculture, sex, age, and marital status.

The following were problems encountered: 1) The respondents had a small piece of land for farming and they rented the land for farming; 2) most of the farm areas had been using chemicals for a long time; 3) most of the respondents lacked of the capital for organic farming; and 4) agricultural extension agencies did not continually monitor The respondent tasks. For suggestions of the respondents, the following should be done: 1) a project related to organic farming; 2) various development projects should be monitored after the project implementation; 3) public relations must indicate obtained benefits clearly; and 4) agricultural extension agencies should support knowledge and production factors continually.

Keywords : agricultural development, perception, Thailand 4.0

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พณิศรค์ เครือคำ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รวมถึง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์คะทักน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กังสดาล กนกหงษ์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณ คณาจารย์ ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ ดูแล และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้ความชัดเจนยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณบุคลากรและนักศึกษา สาขาพัฒนาทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูลและประสานงานกับเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่และเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล รวมถึงเพื่อนบัณฑิต ซึ่งไม่ได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ คุณวิสุทธิ์ เพ็ชรคงแก้ว คุณประดับ เพ็ชรคงแก้ว คุณชาญณรงค์ ศิริกุลชัยกิจ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการทำวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอระลึกถึงบุญคุณบิดา มารดา ที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความอนุเคราะห์และเป็นกำลังใจช่วยเป็นแรงผลักดัน จนผู้วิจัยศึกษาสำเร็จลุล่วงด้วยดี

นवलพิศ มีเดชา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ซ
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาการวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตงานวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดและทฤษฎีการรับรู้.....	7
ทฤษฎีการรับรู้.....	24
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร	26
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร	30
แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0.....	33
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0.....	38
บริบททั่วไปของตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	42

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
ภาคสรุป	47
กรอบแนวคิดในการวิจัย	49
สมมติฐานการวิจัย	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	52
สถานที่ดำเนินการวิจัย	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การทดสอบเครื่องมือ	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	59
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร	59
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของ เกษตรกร	70
ตอนที่ 4 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	84
ตอนที่ 5 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด แก่เกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	92
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	94
สรุป	94
อภิปรายผล	96
ข้อเสนอแนะ	98
บรรณานุกรม	101

ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	107
ภาคผนวก ข ภาพการลงพื้นที่ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่.....	117
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย.....	119
บรรณานุกรม.....	120
ประวัติผู้วิจัย.....	120

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองทั้งหมด 13 หมู่บ้าน	43
2	แสดงจำนวนสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน	55
3	จำนวนและร้อยละ จำแนกตามลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล	61
4	จำนวนและร้อยละ ของเกษตรกร จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	64
5	จำนวนและร้อยละ ของเกษตรกร จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคม	69
6	ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร	71
7	จำนวน และร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก	73
8	จำนวนและร้อยละ ของเกษตรกรจำแนกตามระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์	76
9	จำนวนและร้อยละ ของเกษตรกรจำแนกตามระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการตลาด	79
10	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	82
11	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	85
12	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามที่ใช้ในการวิเคราะห์	87
13	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0	91

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 การเรียนรู้	25
2 การรับรู้	26
3 แบบจำลอง SMCR ของเบอร์โล	29
4 การพัฒนาที่สมดุล SEP for SDGs	34
5 การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก	35
6 การสอดรับกันระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและ SDGs ใน Thailand 4.0	36
7 กลไกขับเคลื่อนการเติบโตชุดใหม่ ใน Thailand 4.0	37
8 กรอบแนวคิดในการวิจัย	50
9 แผนที่ลักษณะทั่วไปของตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	53

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาการเกษตรและภาคชนบทของประเทศไทยในช่วงเวลาร่วม 40 ปีหลังจากมีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่หนึ่งในปีพ.ศ. 2504 เป็นต้นมานับได้ว่าการเปลี่ยนแปลงมาตลอดทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของแต่ละยุคสมัยทำให้มีการเน้นการพัฒนาไปตามปรัชญาและแนวทางที่ต่างกันซึ่งในทางรูปธรรมก็คือมีการดำเนินนโยบายพัฒนาโดยจัดลำดับความสำคัญของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรมภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละยุคสมัย การเกษตรของประเทศไทย เนื่องจากมีความหลากหลายของสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนเงื่อนไขของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ที่ไม่เหมือนกัน ทำให้ลักษณะการผลิต การบริโภค การตลาด และการค้าสินค้าเกษตร มีความแตกต่างกันออกไป โดยหลังจากที่การปฏิวัติเขียว (Green revolution) ได้เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2504 และส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการเกษตรไทยในช่วงปี พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา แนวทางการพัฒนาการเกษตรไทยในภาพรวมได้ปรากฏชัดเจนขึ้น กล่าวคือ เปลี่ยนจากการเกษตรที่หลากหลายเพื่อยังชีพและผลิตสินค้าอาหารเพื่อตอบสนองตลาดภายในประเทศ มาเป็นการเกษตรเชิงเดี่ยวเพื่อการค้า และเน้นการผลิตสินค้าวัตถุดิบเพื่อการส่งออก โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่างๆ ที่ล้นหลามเข้ามาเผยแพร่ในประเทศ โดยเฉพาะสารเคมีกำจัดโรคแมลง ปุ๋ยเคมี และเครื่องจักรกลการเกษตร (ธันวา จิตต์สงวน และคณะ, 2543)

ประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนโมเดลเศรษฐกิจมาหลายครั้ง โดยเริ่มจาก “Thailand 1.0” ที่เน้นภาคเกษตรกรรม ไปสู่ “Thailand 2.0” ที่เน้นอุตสาหกรรมเบา โดยใช้ประโยชน์จากค่าจ้างแรงงานราคาถูกและทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มุ่งเน้นการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าเป็นสำคัญจากนั้นประเทศไทยได้ก้าวสู่ “Thailand 3.0” ในปัจจุบัน ที่เน้นอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น โดยดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อให้มาใช้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกไปตลาดโลก อย่างไรก็ตามภายใต้ “Thailand 3.0” นั้น แม้จะทำให้ประเทศไทยมีเศรษฐกิจที่เติบโตเพิ่มขึ้นแต่ก็ต้องเผชิญกับ “กับดักประเทศรายได้ปานกลาง” “กับดักความเหลื่อมล้ำของความมั่งคั่ง” และ “กับดักความไม่สมดุลในการพัฒนา” กับดักเหล่านี้เป็นประเด็นท้าทายของประเทศไทยในปัจจุบันนำไปสู่การปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อก้าวข้าม “Thailand 3.0” ไปสู่ “Thailand 4.0” (พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน, 2559) “ไทยแลนด์4.0” เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการ

พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีการให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ ด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญสามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วรุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้ (ไทยรัฐฉบับพิมพ์, 2559)

การทำเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เป็นการพลิกแนวคิดของการเกษตรที่จะต้องมีการองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี การแปรรูป และการตลาดเองควบคู่กันไปด้วย ซึ่งเกษตร 4.0 เน้นการบริหารจัดการโดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วย เช่น การใช้แอปพลิเคชันตรวจสอบความชื้น ความอุดมสมบูรณ์ของดินและสภาพอากาศ เป็นต้น จากเกษตรกรรมดาเปลี่ยนมาเป็นผู้ประกอบการธุรกิจด้านเกษตร สร้างแบรนด์ ปลุกเอง จำหน่ายเอง บริหารจัดการด้านการตลาดเอง การเพิ่มมูลค่าสินค้า และมีการวางแผนจัดบันทึกการเพาะปลูกในครั้งต่อไป อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผลจากการพัฒนาการเกษตรที่ผ่านมาจะทำให้ภาคเกษตรได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างมาก แต่การพัฒนาการเกษตรก็ยังมีปัญหาต่างๆ อีกหลายประการ

ปัญหาการวิจัย

การเร่งรัดพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา ได้ทำลายสภาพความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติลงไปเป็นอันมาก ที่ดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ ตลอดจนทรัพยากรประมง มีลักษณะเสื่อมโทรมไม่อยู่ในฐานะที่จะเป็นฐานให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างต่อเนื่องเช่นในอดีตปัญหาหลักประการหนึ่งของการพัฒนาการเกษตร คือ เรื่องประสิทธิภาพการผลิตที่เชื่อมโยงไปถึงเรื่องการตลาด ในบางพื้นที่ถือเป็นเขตเกษตรก้าวหน้า เป็นเขตเกษตรล้าหลังที่อาศัยการผลิตแบบดั้งเดิม คือ มีการเพาะปลูกปีละครั้ง โดยอาศัยน้ำฝน ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภคและในบางพื้นที่ที่มีการผลิตเพื่อการค้าได้บ้าง แต่เกษตรกรยังขาดการรวมกลุ่ม ตลอดจนขาดความรู้ในการตลาดจึงถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าภายใต้กลไกตลาดในปัจจุบัน ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้ต่ำเป็นหนี้และมีฐานะยากจนซึ่งในปัจจุบันภาคเกษตรกรรมไทยเหลือเพียงร้อยละ 33.5 ลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (สำนักเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษ, 2530)

สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม และในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เกษตรกรจะต้องก้าวให้ทันตามต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต้องพึ่งพาเทคโนโลยีการผลิตในการขับเคลื่อนการเกษตรเศรษฐกิจของประเทศความเจริญของประเทศ ต้องอาศัยความเจริญของ

การเกษตรเป็นสำคัญรัฐบาลปัจจุบันจึงเน้น และให้ความสำคัญกับภาคการเกษตรและจะเห็นเกษตรกรมีชีวิตสังคมที่ หลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง

เกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ลำไย มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฯ ข้อเสียของการปลูกพืชเชิงเดี่ยวคือ เสี่ยงต่อการขาดทุนถ้าราคาผลผลิตตกต่ำ ในขณะเดียวกัน ค่าแรงงานด้านการเกษตร น้ำมัน ปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรมีราคาที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งสิ่งเหล่านี้ภาครัฐได้เล็งเห็นและให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง เพราะภาคการเกษตรได้หล่อเลี้ยงชีวิตผู้คนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีมีการปรับตัวทางด้านเทคนิค การบริหารจัดการ ถึงแม้ว่า ที่ผ่านมา เทคโนโลยีสมาร์ทโฟน จะราคาถูกลงมาก และโครงข่าย 3G - 4G ได้ครอบคลุมเกือบทั้งประเทศแล้ว เกษตรกรที่สูงอายุ มีส่วนหนึ่งที่ เริ่มใช้สมาร์ทโฟน แต่ก็ยังคงใช้อยู่เพียงฟังก์ชันที่ผิวเผิน ที่ไม่ได้ส่งผลต่อการพัฒนาการเกษตรทั้งนี้การเกษตรยุค 4.0 นั้นเป็นการเกษตรที่แตกต่างจากที่เกษตรกรเคยทำมา สิ่งหนึ่งที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน คือ เทคโนโลยี เมื่อก่อนอาจจะมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยน้อยมาก แต่ยุค 4.0 เกษตรกรต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยบริหารจัดการการเกษตรเพื่อให้การเกษตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในขณะที่หน่วยงานของรัฐมีแนวนโยบายในการพัฒนาการเกษตรที่ทันสมัยภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อต่างๆที่หลากหลายแต่การศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ต่อยุทธศาสตร์ไทยแลนด์ 4.0 ดังกล่าว ยังไม่มีการศึกษาการรับรู้ต่อการพัฒนาภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรเป็นเรื่องที่สำคัญต่อเกษตรกรสำหรับการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาในภาคการเกษตรจากเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่เกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี ดังนั้น เพื่อให้การสื่อสารหรือถ่ายทอดนโยบายการรับรู้การเกษตรในที่มาต่างๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทราบข้อมูลพื้นฐาน เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรว่าเป็นอย่างไร การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร มีระดับใดและมีปัจจัยอะไรที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 รวมทั้ง ปัญหา อุปสรรคและผู้เกี่ยวข้องการทราบข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 ผู้ศึกษาจึงเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษา เรื่อง การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อนำผลการวิจัยไปวางแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
4. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยเรื่องการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่จะเป็นประโยชน์ดังนี้

1. ทราบถึงข้อมูลพื้นฐาน เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอ แม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
3. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 และปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร องค์กรพัฒนาท้องถิ่นสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการวางแผนการประชาสัมพันธ์นโยบายต่างๆ ของหน่วยงานรวมทั้งนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

ขอบเขตงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีขอบเขตการวิจัยด้านต่างๆ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก 2) ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการตลาด และ 4) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน ได้แก่ ปางฮ้าง ปางม่วง สบเปิง ตันงุ่น บ้านไร่ ท่าข้าม ตันลาน ดอนเจียง หนองบัวหลวง แม่หลอด ผาหมอน บ้านล้อง และสหกรณ์ทุ่งใหม่

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่ทำการปลูกพืชในตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ตามสถิติในปี พ.ศ. 2559 มีจำนวน 2,936 ครัวเรือน

ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยในเดือน ในระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2562

นิยามศัพท์

เพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้มีขอบเขตที่ชัดเจนและเข้าใจที่ถูกต้องในความหมายของคำศัพท์ที่ใช้จึงกำหนดความหมายดังนี้

การรับรู้ หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ ฐานองค์ความรู้กับเทคโนโลยีและนวัตกรรม การตลาด การพัฒนาสินค้า และการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก

การพัฒนาการเกษตร หมายถึง กระบวนการการเปลี่ยนแปลงระบบการทำการเกษตรดั้งเดิม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวเกษตรกร ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม

ไทยแลนด์ 4.0 หมายถึง วิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญสามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรในตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ได้ทำการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมในประเด็นต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัยดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีการรับรู้
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร
4. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0
5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0
6. บริบททั่วไปของพื้นที่ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีการรับรู้

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้

คำว่า “การรับรู้” (Perception) มีผู้ให้นิยามไว้อย่างต่าง ๆ กันมากมาย มีดังนี้

ฉัตยาพร และมัทนียา (2546) ให้ความหมายของการรับรู้ (Perception) ว่าเป็นกระบวนการที่ผู้บริโภค เลือก จัดการ และแปลความสิ่งที่มากระทบ หรือที่เรียกว่าปัจจัยนำเข้า ในการสร้างภาพที่มีความหมายโดยผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กายสัมผัส และความรู้สึทางจิตใจ แล้วทำการสรุปและตีความสิ่งสัมผัสนั้น ๆ เพื่อที่จะสร้างภาพในสมองที่มีความหมาย หรือมีความสอดคล้องกับภาพความทรงจำเดิม และส่งผลให้เกิดการกระทำจากค่านิยมข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการรับรู้ นั้น เกิดจากความคิดสำหรับ Mowen and Minor (1998) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเปิดรับต่อข้อมูลข่าวสาร ตั้งใจรับข้อมูลนั้นและทำความเข้าใจความหมาย” และได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ในขั้นเปิดรับ (exposure stage) ผู้บริโภคจะรับข้อมูลโดยผ่านทางประสาทสัมผัสในขั้นตั้งใจรับ (attention stage) ผู้บริโภคจะแบ่งปันความสนใจมาสู่สิ่งเร้านั้น และขั้นสุดท้ายคือ ขั้นเข้าใจความหมาย (comprehension stage)

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรับรู้ คือ กระบวนการที่อินทรีย์หรือสิ่งมีชีวิตพยายามทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อม โดยผ่านทางประสาทสัมผัส กระบวนการเริ่มต้น จากการใช้อวัยวะสัมผัสจากสิ่งเร้าและจัดระบบสิ่งเร้าใหม่ภายในระบบการคิดในสมอง จากนั้น จะแปลสิ่งเร้าที่รับสัมผัสว่า สิ่งเร้านั้นคืออะไร ขึ้นแปลความหมายนี้เป็นขั้นที่มีการใช้ประสบการณ์เก่าเป็นพื้นฐานของการแปลความหมาย

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2538) ให้ความหมายของคำว่า “การรับรู้ คือ กระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลเลือกสรร จัดระเบียบและตีความหมายสิ่งกระตุ้นออกเป็นภาพที่มีความหมายและเป็นภาพรวมของโลก” ในส่วนของ Assael (1998) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การรับรู้ หมายถึง กระบวนการซึ่งผู้บริโภคเลือกรับ จัดองค์ประกอบ และแปลความหมายสิ่งเร้าต่างๆ ออกมาเพื่อให้มีความหมายเข้าใจได้” และได้อธิบายเพิ่มเติมว่า สิ่งเร้าจะมีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการรับรู้มากขึ้น หากสิ่งเร้าเหล่านั้นมีลักษณะดังนี้ คือ

1. สอดคล้องกับประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้บริโภค
2. สอดคล้องกับความเชื่อในปัจจุบันของผู้บริโภคต่อตราสินค้า
3. ไม่มีความสลับซับซ้อนมากเกินไป
4. เชื่อมโยงได้
5. มีความสัมพันธ์กับความจำเป็นหรือความต้องการในปัจจุบัน
6. ไม่ก่อให้เกิดความกลัวและความกังวลใจมากเกินไป

มธุรส สว่างบำรุง (2552) อ้างถึงใน

Huffman (2000) กล่าวว่า กระบวนการเลือก การจัดระบบข้อมูลและการแปลข้อมูลประสาทสัมผัสเข้าไปในการแสดงข้อมูลทางจิต สอดคล้องกับ Davis and palladino (2000) กล่าวว่า เป็นกระบวนการในการจัดระบบและพยายามที่จะเข้าใจการกระตุ้นความรู้สึกที่เราได้รับ เมื่อเครื่องรับสัมผัสของบุคคลถูกกระตุ้น ข้อมูลจะถูกแปลไปยังสมอง ทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมรอบตัว

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2538) กล่าวว่า การรู้จักสิ่งต่างๆ สภาพต่างๆ ภาวะต่างๆ ที่เป็นสิ่งเร้ามาทำปฏิกิริยากับตัวเราเป็นการแปลอาการสัมผัสให้มีความหมายขึ้นเกิด ความรู้สึกนึกคิดซึ่งเฉพาะตัวสำหรับบุคคลนั้นๆ

เต็มศักดิ์ คทวณิช (2546) กล่าวว่า การรับรู้เป็นขั้นตอนหนึ่งที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเกิดกระบวนการสัมผัสขึ้นกับร่างกาย กล่าวคือ เมื่อสิ่งเร้าทั้งหลายมากระตุ้นอวัยวะรับสัมผัสเข้า ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง เซลล์ประสาทที่ทำหน้าที่รับพลังงานจากสิ่งเร้าจะเปลี่ยนพลังงานนั้นให้เป็นกระแสประสาทเพื่อส่งไปยังสมองเขต (area) ต่างๆ ที่ทำให้เกิดความรู้สึกขึ้น จากนั้นจึงแปลความหมายให้รู้และเข้าใจได้ว่าสิ่งเร้านั้นคืออะไร เรียกว่าเกิดการรับรู้ (perception)

สุวรี ศิวะแพทย์ (2549) กล่าวว่า การจัดระบบข้อมูล (Organization) และตีความ (Interpretation) โดยพื้นฐานประสบการณ์เดิม

มธุรส สว่างบำรุง (2542) อ้างถึงใน Halonen และ Santrock (1996) กล่าวว่า เป็นการ จัดระบบของกระบวนการทางสมองซึ่งทำหน้าที่ในการแปลข้อมูลที่ได้จากประสาทสัมผัส

Wood และ Wood (1996) กล่าวว่า กระบวนการที่เป็นข้อมูลข่าวสารได้ถูกจัดระบบและ แปลความหมายโดยสมอง

Westen (1996) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการที่สมองแปลความหมายจากประสาท สัมผัส

ณัฐกร อินทุยศ (2556) กล่าวว่า การรับรู้ เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากการรู้สึก ใน กระบวนการเกิดพฤติกรรม โดยการรู้สึกจะเป็นเพียงการรับสัมผัสสิ่งเร้าผ่านอวัยวะรับสัมผัสต่างๆ ซึ่ง จะแปลงการกระตุ้นจากสิ่งเร้าเป็นกระแสประสาทส่งต่อโดยเซลล์ประสาทไปสู่ไขสันหลังสู่สมอง ซึ่ง การรับรู้จะเป็นกระบวนการเลือก การรวบรวมและการให้ความหมายแก่สิ่งเร้าที่มากระตุ้นนั้นว่าคือ อะไร หรือเป็นการให้ความหมายแก่สิ่งแวดล้อมนั่นเอง เช่น สิ่งที่ไม่มองไม่เห็นคืออะไร เสียงที่ได้ยินคือ เสียงอะไร ซึ่งการรับรู้นี้เป็นกระบวนการคิดที่ซับซ้อนที่ต้องอาศัยประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม อย่างมาก เพราะถ้าคนรู้จัก เคยเห็น เคยประสบกับสิ่งเร้านั้นมาก่อน เราก็จะรับรู้หรือแปลความหมาย ของสิ่งนั้นได้รวดเร็วและถูกต้อง

ดังนั้นอาจสรุปความหมายของการรับรู้ได้ว่า หมายถึงกระบวนการในการแปลความหมายที่ เกิดขึ้นภายหลังร่างกายเกิดการรับสัมผัสจากสิ่งเร้าทั้งหลาย ในการแปลความหมายของสมองจะ ถูกต้อง ละเอียดย และชัดเจนมากน้อยเพียงใด จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม ความรู้สึกที่สะสมไว้ ความจำ ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

องค์ประกอบของการรับรู้

มธุรส สว่างบำรุง (2542) ได้กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการรับรู้มีดังนี้

1. ลักษณะเฉพาะของบุคคล ได้แก่ ความใส่ใจ ความสนใจ ความตั้งใจ การเห็นคุณค่าของสิ่ง เร้า เจตคติ ความคาดหวัง ความรอบคอบ ความต้องการ ค่านิยม เป็นต้น นับได้ว่าเป็นตัวแปรที่มี อิทธิพลต่อการรับรู้เป็นอย่างยิ่งทั้งนี้เพราะสิ่งเร้าต่างๆ มากมายที่มนุษย์จะต้องเลือกสรรแตกต่างกัน ออกไป

2. คุณสมบัติของสิ่งเร้าซึ่งจะมีส่วนช่วยกระตุ้นทำให้เราเกิดความสนใจขึ้นมาได้ อาทิเช่น สิ่ง เร้าที่มีกลิ่น การปกปิด การมีขนาดใหญ่ การทำซ้ำๆ การเคลื่อนไหว แปลกใหม่ ความคิดแตกต่าง จากสิ่งอื่นๆ และความโดดเด่นสะดุดตา เป็นต้น

3. ประสบการณ์เดิมในอดีตที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกของการรับรู้ของมนุษย์ได้เช่นกัน ดังเช่น บางคนจะถือว่าศีรษะเป็นสิ่งสูง ถ้าหากมีคนที่มีอายุน้อยกว่ามาลูบศีรษะบุคคลนั้นอาจจะแสดงอาการโกรธขึ้นมาทันทีเป็นต้น

4. สิ่งแวดล้อมในขณะนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยให้กระตุ้นความสนใจของเราในการแสดงพฤติกรรมโต้ตอบออกมา

สุรวี ศิวะแพทย์ (2549) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้ มีดังนี้

1. ความต้องการ

ความต้องการทำให้คนเราเกิดความสนใจหรืออยากรู้และกระตุ้นให้เรารับรู้สิ่งนั้น เช่น คนที่มีความหิวมักจะให้ความสนใจสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอาหารและจากการทดลองให้อ่านคำจากฉลากที่ฉายเป็นรูปอย่างรวดเร็ว พบว่ามีแนวโน้มที่จะมองเห็นหรือรับรู้คำที่เกี่ยวข้องกับอาหารได้เร็วกว่าคนทั่วไป

2. ความเชื่อ

ความเชื่อมักเป็นปัจจัยชี้้นำให้คนเรารับรู้ในสิ่งที่ตนยึดถือหรือศรัทธานั้น เช่น บางคนมีความเชื่อว่าจุดกลมที่ตนเห็นบนฟ้าเป็นสิ่งที่นำความหายนะมาสู่โลก เมื่อมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นในเวลานั้น ก็มักจะมีการเชื่อมโยงหรือกล่าวถึง ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงไม่มีความเกี่ยวข้อง ส่วนคนที่ไม่มีความเชื่อดังกล่าวก็ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ทั่วไป

3. อารมณ์

อาจจะมียิทธิพลต่อการรับรู้ เช่น เด็กที่กลัวความมืดมักจะเห็นผี แทนที่จะเป็นวัตถุธรรมดาต่างๆ ไป หรืออาจเห็นตุ๊กตาของตนกลายเป็นสัตว์ประหลาดไปได้ นอกจากนี้ยังพบว่าความเจ็บปวดก็อาจเป็นผลกระทบจากอารมณ์เช่นกัน ดังกรณีของทหารที่ได้รับบาดเจ็บร้ายแรง แต่ปฏิเสธความเจ็บปวดนั้น โดยทำตัวเหมือนปกติไม่มีอะไรเกิดขึ้น เนื่องจากการบาดเจ็บดังกล่าวเป็นเรื่องเล็กน้อยเมื่อเทียบกับการมีชีวิตรอด ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ลดความวิตกกังวลและความกลัวลงได้ ซึ่งมีผลให้ความเจ็บปวดน้อยลง

4. ความคาดหวัง

ประสบการณ์ที่ผ่านมาย่อมมีผลต่อการรับรู้ในปัจจุบันด้วย แนวโน้มดังกล่าวถูกเรียกว่า “Perceptual Set” ซึ่งบางครั้งอาจทำให้เราที่มีความสะดวกขึ้น เช่น การเติมคำในช่องว่างหรือต่อประโยคให้ได้ความหมาย เป็นต้น อย่างไรก็ตามในบางสถานการณ์ก็อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดพลาดได้ เช่น การได้ยินเสียงคนตะโกนอาจทำให้เราเข้าใจผิดเรียกชื่อตน หรือสิ่งอื่นๆ ที่มีเสียงพ้องกัน เป็นต้น หรือในบางครั้งเราอาจไม่ทันสังเกตการณ์สะกดผิดในข้อความ แต่สามารถทำความเข้าใจจากบริบทในส่วนนั้น เป็นต้น

มธุรส สว่างบำรุง (2552) ได้กล่าวว่า การรับรู้ของบุคคลเกิดขึ้นจากองค์ประกอบต่อไปนี้

1. การเลือกใส่ใจ ในสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวที่มีอยู่มากมาย บุคคลจะพิจารณาเลือกที่จะใส่ใจต่อสิ่งเร้าบางอย่างในช่วงเวลาใดขณะหนึ่ง หลังจากนั้นบุคคลจะเลือกใส่ใจสิ่งเร้าใหม่ๆต่อไป

2. ความเคยชิน มีผลต่อการรับรู้ของบุคคลด้วยเช่นกัน ความเคยชินเป็นแนวโน้มที่บุคคลจะละเลยความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะเดิมๆ

3. คุณสมบัติของสิ่งเร้า มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล อาทิ สิ่งเร้าที่มีลักษณะแปลกใหม่ ซ้ำๆ ขนาดใหญ่ มีกลิ่น มีการเปลี่ยนแปลง มีการเคลื่อนไหว ฯลฯ

4. ประสิทธิภาพของการรับสัมผัส ดังจะพบว่า มีผลต่อความถูกต้องในการรับรู้ อาทิ การบกพร่องทางสายตาหรือ การได้ยิน การเป็นหวัดส่งผลต่อการรับรู้เรื่องกลิ่น

5. สภาพของบุคคลในขณะนั้น ดังเช่น อยู่ในสภาวะความเครียด ความวิตกกังวล ใจลอย มีแรงกดดันบีบคั้นจากสิ่งเร้าอย่างมาก ความสูญเสีย หรือ ความเศร้าใจต่างๆ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

เดิมศักดิ์ คทวนิช (2546) กล่าวว่า บุคคลแต่ละคนจะเกิดการรับรู้สิ่งเร้าได้แตกต่างกันไป แต่การจะรับรู้สิ่งเร้าได้ก่อนหลัง มากหรือน้อย ถูกต้องหรือผิดพลาด ชัดเจนหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1. ตัวบุคคล หมายถึงลักษณะคุณสมบัติบางประการของผู้ที่จะรับรู้ซึ่งจะมีผลต่อการรับรู้ เช่น

1.1 ความสมบูรณ์หรือความบกพร่องของอวัยวะรับสัมผัส บุคคลที่มีอวัยวะรับสัมผัสที่สมบูรณ์ย่อมเกิดการรับรู้ถูกต้องหรือผิดพลาดน้อยกว่าบุคคลที่อวัยวะรับสัมผัสผิดปกติหรือเสื่อมสมรรถภาพ เช่น คนที่หูตึงย่อมรับรู้เสียงต่างๆ ได้ไม่ชัดเจน จึงมีผลทำให้การแปลความหมายผิดพลาดได้ นอกจากนี้ระดับของเทรสโฮลด์แตกต่างกันในแต่ละคนก็มีผลต่อการรับรู้ของแต่ละคนด้วย

1.2 ประสบการณ์เดิม นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากดังที่กล่าวถึงในกระบวนการของการรับรู้แล้ว การรับรู้ของบุคคลจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมที่สะสมไว้อยู่ในสมองเป็นเครื่องช่วยในการแปล ดังนั้นการรับรู้จะถูกต้อง ผิดพลาดหรือชัดเจนมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคลมีอยู่

1.3 ความต้องการที่จะรับรู้ ตามปกติแล้วบุคคลจะเกิดการรับรู้สิ่งเร้าใดๆ ขึ้นก็ตาม บุคคลนั้นมักจะเกิดความต้องการที่จะรับรู้ขึ้นเสียก่อน ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการที่จะสร้างแรงขับหรือแรงจูงใจที่จะรับรู้สิ่งเร้านั้นๆ เช่น สองคนไปห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง คนหนึ่งต้องการที่จะรับประทานอาหารก็จะมองหาร้านอาหาร แต่อีกคนหนึ่งต้องการที่จะชมภาพยนตร์ก็จะมองหาโรงภาพยนตร์

1.4 การใส่ใจและการเลือกที่จะรับรู้สิ่งเร้า ความใส่ใจและการเลือกที่จะรับรู้สิ่งเร้าถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้กระบวนการของการรับรู้เกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากว่ารอบๆ ตัวบุคคลเต็มไปด้วยสิ่งเร้ามากมาย ไม่ว่าจะเป็นภาพ เสียง กลิ่น รส ฯลฯ สิ่งเร้าทั้งหลายเหล่านี้สามารถที่จะกระตุ้นให้เกิดกระบวนการการรับสัมผัสและการรับรู้ได้อยู่ตลอดเวลา แต่ในความเป็นจริงแล้วแต่

ละบุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าเฉพาะที่ตนให้ความสนใจหรือใส่ใจก่อนเป็นอันดับแรก ตัวอย่างเช่น คนที่ นั่งคอยฟังประกาศเรียกซื้อตอนเข้ารับการสัมภาษณ์ จะเลือกและใส่ใจเสียงที่ประกาศจากเครื่องขยาย เสียงเรียกซื้อตอนหรือยัง มากกว่าจะสนใจเสียงเพลง เสียงสนทนา หรือเสียงอื่นๆ รอบตัว

1.5 สภาวะทางอารมณ์ของบุคคลก่อนหรือขณะเกิดการรับรู้ สภาวะทางอารมณ์ของ บุคคลในขณะนั้นจะมีอิทธิพลต่อการแปลความหมายถูกต้องหรือผิดพลาดได้เป็นอย่างมาก เช่น คนที่ อารมณ์ไม่ดี ขุ่นมัว หงุดหงิด เครียด กังวล หรืออยู่ระหว่างการออกฤทธิ์ของสุรา ยาบ้า ยาากล่อม ประสาท ย่อมจะทำให้เกิดการรับรู้สิ่งเร้าผิดพลาดหรือต่างไปจากขณะที่มีอารมณ์แจ่มใส ร่าเริง ไม่มี ฤทธิ์แอลกอฮอล์ หรือสารเคมีของยาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้อง

1.6 ความคาดหวังต่อสิ่งเร้า โดยทั่วไปแล้วบ่อยครั้งที่บุคคลมักจะมี ความคาดหวังต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์สถานการณ์หนึ่งเอาไว้ล่วงหน้าแล้ว ความคาดหวังนี้เองที่จะเป็นปัจจัยที่ทำให้ บุคคลเกิดความสนใจที่จะรับรู้ต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์นั้นๆ มากกว่าการไม่มีความคาดหวัง

1.7 สถิติปัญญา เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แต่ละคนรับรู้สิ่งเร้าได้แตกต่างกันไป โดยคนที่ มี สถิติปัญญาสูง จะรับรู้อะไรได้อย่างลึกซึ้ง มีการใช้เหตุผลและวิจารณญาณในการวิเคราะห์สิ่งเร้าหรือ สถานการณ์ต่างๆ ที่รับรู้ได้ดีกว่าบุคคลที่มีสถิติปัญญาดำหรือปัญญาอ่อน

1.8 การให้คุณค่าต่อสิ่งที่รับรู้ สิ่งเร้าใดที่บุคคลให้คุณค่าและความสำคัญ สิ่งเร้า นั้นจะ สามารถเพิ่มความสนใจและใส่ใจที่จะรับรู้ให้มากขึ้น เช่น คนที่ชอบสะสมพระเครื่อง เมื่อได้ยินคน สนทนาเรื่องพระเครื่องที่ใดจะตั้งที่จะรับรู้เป็นกรณีพิเศษ

1.9 การชักจูงใจ บุคคล กลุ่ม หรือสังคมจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล โดยบุคคล มักจะให้ความสนใจที่จะรับรู้กับสิ่งที่บุคคล กลุ่ม หรือสังคมชักจูง เช่น ขณะที่กำลังเดินบนบาทวิถี มี คนกลุ่มหนึ่งกำลังแหงนมองดูยอดอาคารสูง ปรากฏว่าคนผ่านไปผ่านมาจะต้องแหงนหน้าขึ้นมองตาม เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้กลุ่มหรือสังคมยังมีส่วนที่จะทำให้เกิดความคล้อยตามในการรับรู้อีกด้วย เช่น ถ้าคนส่วนใหญ่ตัดสินใจเรื่องใด คนส่วนน้อยก็จะมี การรับรู้คล้อยตามความเห็นของคนส่วนใหญ่ไปด้วย

2. คุณลักษณะของสิ่งเร้า นอกจากปัจจัยตัวบุคคลจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้แล้ว คุณลักษณะ ของสิ่งเร้ายังเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลด้วย ทั้งนี้เนื่องจากสิ่ง เร้าที่มีคุณสมบัติแตกต่างกันไปจะมีผลต่อการรับรู้ของบุคคลที่แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งอาจจะจำแนก คุณลักษณะของสิ่งเร้า ได้ดังต่อไปนี้

2.1 ขนาดของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่มีขนาดใหญ่จะสร้างความสนใจที่จะรับรู้ได้ดีกว่าสิ่งเร้าที่มี ขนาดเล็ก ดังจะสังเกตได้จากป้ายโฆษณาตามท้องถนนซึ่งมักจะมีขนาดใหญ่ หรือคนทั่วไปจะสนใจ อ่านพาดหัวข่าวใหญ่ของหนังสือพิมพ์ก่อนอ่านพาดหัวข่าว เป็นต้น

2.2 ความเข้มของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่มีความเข้ม เช่น วัตถุที่มีสีเข้ม เสียงที่มีความดังมาก กลิ่นที่แรง หรือการสัมผัสกับร่างกายที่หนักหน่วง สิ่งเหล่านั้นจะดึงดูดความสนใจที่จะรับรู้ได้ดีกว่าสิ่งเร้าที่มีความเจือจาง เช่น คนที่พูดเสียงดังจะได้รับความสนใจมากกว่าคนที่พูดเสียงค่อย

2.3 ความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ย่อมจะทำให้เกิดความน่าสนใจที่จะรับรู้มากกว่าสิ่งเร้าที่มีลักษณะเดิมๆ ดังนั้นจะเห็นว่าคนที่ดูโทรทัศน์จะไม่สนใจภาพยนตร์โฆษณาเก่าๆ แต่เมื่อมีโฆษณาชิ้นใหม่ๆ จะทำให้ความสนใจตั้งแต่ต้นจนจบ

2.4 การเคลื่อนไหว สิ่งเร้าที่มีการเคลื่อนไหวจะทำให้เป็นจุดสนใจที่จะรับรู้มากกว่าสิ่งเร้าที่อยู่นิ่งๆ เช่น เวลาที่คนจะให้ความสนใจที่จะดูป้ายโฆษณาที่เป็นไฟวิ่งมากกว่าเปิดไฟสว่างเฉยๆ คนจะสนใจดูภาพยนตร์ที่เป็นภาพสไลด์ หรือเด็กจะเอื้อมมือไปหยิบของเล่นที่เคลื่อนไหวได้มากกว่าของเล่นที่ไม่เคลื่อนไหว

2.5 การกระทำซ้ำๆ ในบางครั้งบุคคลจะให้ความสนใจที่จะรับรู้หรือเกิดการรับรู้เร็วขึ้น ถ้าสิ่งเร้านั้นเกิดขึ้นซ้ำๆ กันบ่อยๆ หรือมีความถี่ในการเกิดสูงมากกว่าสิ่งเร้าที่นานๆ เกิดครั้ง เช่น การกะพริบไฟหน้ารถถี่ๆ หรือบีบแตรติดต่อกันหลายๆ ครั้งจะทำให้คนสนใจมามองได้

2.6 สีสัน สิ่งเร้าที่มีสีสันฉูดฉาด สะดุดตา หรือมีการตัดกันของสีที่รุนแรง จะทำให้สิ่งเร้านั้นเป็นจุดเด่นและน่าสนใจทำให้เกิดการรับรู้มากกว่าสิ่งเร้าที่มีสีอ่อนหรือเจือจาง

2.7 ความแตกต่าง สิ่งเร้าใดที่แตกต่างไปจากสิ่งเร้าทั้งหลาย สิ่งเร้านั้นจะสร้างความสนใจที่จะรับรู้ได้ดีกว่า เช่น ผู้หญิงใส่ชุดสีขาวท่ามกลางคนใส่ชุดสีดำ ทุกคนนั่งแต่มีคนยืนขึ้น หรือคนผิวขาวเดินอยู่ท่ามกลางหมู่คนไทย จะเห็นได้ว่าคนจะเกิดการรับรู้ผู้หญิงใส่ชุดขาว คนยืน และคนผิวขาว เพราะเป็นจุดสนใจมากกว่า เนื่องจากมีความแตกต่างไปจากสิ่งเร้าอื่นๆ

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2538) กล่าวว่า ปัจจัยที่สำคัญอันเป็นแนวทางการเรียนการสอน คือ

1. ลักษณะสิ่งเร้า เช่น

- 1.1 มีความเข้ม
- 1.2 มีการเปลี่ยนแปลง
- 1.3 มีความซ้ำๆ
- 1.4 มีความขัดกัน
- 1.5 มีความชัดเจน

2. ตัวบุคคลทางกายภาพ ได้แก่ ความสมบูรณ์ของอวัยวะร่างกาย

3. ประสบการณ์ด้านจิตใจของบุคคล เช่น ลักษณะของ

- 3.1 ความรู้เดิม
- 3.2 ความต้องการ
- 3.3 ทักษะ

3.4 ภาวะของอารมณ์

3.5 ลักษณะของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ทำให้คนแปลความรู้สึกสิ่งเร้าต่างกันออกไป
 วัฏฏกร อินทยุศ (2556) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้หรือสิ่งที่เป็นตัวกำหนด
 ว่าการรับรู้จะเป็นไปได้เร็วหรือช้า ได้มากหรือน้อยหรือจะออกมาในรูปแบบใดมีอยู่ด้วยกัน 3 ปัจจัย
 ใหญ่ๆ คือ

1. ลักษณะของสิ่งเร้าหรือเป้าหมาย

โดยลักษณะของสิ่งเร้าหรือเป้าหมายที่จะรับรู้ นั้นๆ มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการที่บุคคลจะเลือก
 รับรู้สิ่งใดก่อนและหลัง มากหรือน้อยเพียงใด โดยถ้าสิ่งเร้าหรือเป้าหมายมีคุณสมบัติและลักษณะที่
 สนองธรรมชาติในการรับรู้ของคนเราก็จะทำให้มีความตั้งใจในการรับรู้ดีขึ้น ซึ่งสิ่งเร้าที่สามารถกระตุ้น
 ให้เกิดการรับรู้ได้ดีมักจะมีลักษณะดังนี้คือ มีขนาดใหญ่ มีความเข้มมาก มีการเปลี่ยนแปลงหรือ
 เคลื่อนไหว มีความแปลกใหม่ มีลักษณะตัดกัน มีสีสนสะดุดตาหรือเป็นสิ่งเร้าที่เห็นได้บ่อยๆ ช้ำๆ
 หรือนานๆ

2. ลักษณะของตัวผู้รับรู้

โดยตัวผู้รับรู้จะมีบทบาทตั้งแต่การรับสัมผัสสิ่งเร้า การเลือกรับรู้สิ่งเร้าและการรับรู้สิ่งเร้า
 โดยในด้านของการรับสัมผัสสิ่งเร้า ความแตกต่างด้านประสิทธิภาพของอวัยวะรับสัมผัสในแต่ละ
 บุคคลอาจมีผลทำให้บุคคลสามารถรับรู้สิ่งต่างๆ ได้ไม่เหมือนกัน และถ้าอวัยวะรับสัมผัสของเรา
 หลายๆอย่างทำงานร่วมกันในการรับรู้สิ่งเร้าหนึ่งๆ ก็จะทำให้เรารับรู้สิ่งเร้านั้นได้ดีขึ้นด้วย เช่น การได้
 ทั้งเห็นภาพและได้ยินเสียงในเวลาเดียวกัน ทำให้เรามีโอกาสแปลความหมายของสิ่งเร้าได้ถูกต้องมาก
 ขึ้น นอกจากนี้ การรับรู้ของบุคคลยังขึ้นอยู่กับลักษณะของตัวผู้รับรู้อีกหลายอย่าง เช่น ความสมบูรณ์
 ของร่างกาย ขาดพันธุ อายุ เพศ บุคลิกภาพ เจตคติ แรงจูงใจ ความสนใจ ความต้องการ ความตั้งใจ
 ตามที่กล่าวมา ซึ่งจะมีผลทำให้การรับรู้ในสิ่งเร้าเดียวกันของคนเราไม่เหมือนกันได้ เช่น คนที่ร่างกาย
 สมบูรณ์ปกติสามารถรับสัมผัส เลือกรับรู้หรือแปลความหมายของสิ่งเร้าออกมาได้

3. ลักษณะของสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์

นอกจากปัจจัยด้านลักษณะสิ่งเร้าและลักษณะของตัวผู้รับรู้แล้ว ลักษณะของสภาพแวดล้อม
 หรือสถานการณ์ที่มีอยู่ เช่น ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม จารีต ระเบียบ ประเพณี สถานที่ เวลา แสง
 สว่าง อุณหภูมิ สี สิ่งของหรือคนที่อยู่รอบๆ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ฯลฯ ก็มีความสำคัญ
 และสามารถมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคนเรา รวมทั้งทำให้การรับรู้ของคนเราแตกต่างกันไปด้วย
 เพราะโดยปกติสิ่งเร้าหรือเป้าหมายก็มักจะไม่ได้อยู่อย่างโดดเดี่ยวและมักจะมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่อยู่
 โดยรอบด้วยเสมอ

จากปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมานี้ นอกจากจะทำให้การรับรู้ของคนเราสามารถเกิดขึ้นได้อย่าง
 หลากหลายและเปลี่ยนแปลงได้เสมอแล้ว ยังอาจทำให้การรับรู้สิ่งต่างๆ ของมนุษย์แต่ละคนมีความ

แตกต่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่การกระทำพฤติกรรมที่ต่างกันและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้นตลอดเวลาเช่นเดียวกัน ดังนั้น การทำความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์จึงควรต้องเข้าถึงปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ด้วย

การจัดการหมวดหมู่ของการรับรู้

เดิมศักดิ์ คทวณิช (2546) กล่าวว่า การจัดระเบียบการรับรู้ รอบๆ ตัวบุคคลจะเต็มไปด้วยสิ่งเร้าต่างๆ มากมาย แต่ในความเป็นจริงแล้วบุคคลจะไม่สามารถรับรู้สิ่งเร้าต่างๆ เหล่านั้นได้ทั้งหมด ดังนั้นบุคคลจะเลือกรับรู้เฉพาะสิ่งเร้าที่ตนเองใส่ใจ ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับรู้สิ่งเร้าทั้งหลายนั้น นักจิตวิทยาในกลุ่มเกสตัลต์ได้ศึกษาพบว่าบุคคลที่จะเกิดการจัดระเบียบของสิ่งเร้าที่จะรับรู้โดยอัตโนมัติ หลักการในการจัดระเบียบสิ่งเร้าที่จะรับรู้จำแนกได้ 2 ประการ ดังนี้

1. ภาพและพื้น เชื่อว่าการรับรู้สิ่งเร้าของมนุษย์จะอยู่ในลักษณะภาพและพื้นเสมอ ภาพหมายถึงสิ่งที่เราให้ความสนใจที่จะรับรู้ พื้นคือสิ่งที่เราไม่ให้ความสนใจ เช่น ขณะกำลังอ่านหนังสือ ตัวอักษรบนหนังสือจะเป็นภาพ ส่วนกระดาษจะเป็นพื้น ดังนั้นเมื่อสิ่งที่เราสนใจจะรับรู้คือตัวอักษรหรือสีของตัวอักษรที่เรียกว่าภาพ ส่วนนอกเหนือจากที่กล่าวไปแล้วนั้นกลายเป็นพื้น จึงทำให้สามารถอ่านหนังสือเข้าใจได้ตลอดจนจบเล่ม อย่างไรก็ตาม เมื่อเราเปลี่ยนจุดสนใจไปที่อื่น จุดที่เคยเป็นภาพก็จะกลับกลายเป็นพื้นทันที และส่วนของเดิมที่เคยเป็นพื้นจะสามารถกลับมาเป็นภาพได้เช่นกัน แต่จะไม่มีใครสามารถรับรู้ภาพและพื้นในเวลาเดียวกันได้อย่างเด็ดขาด

2. การจัดหมวดหมู่สิ่งเร้าที่จะรับรู้ นอกจากมนุษย์จะรับรู้สิ่งเร้าในลักษณะภาพและพื้นแล้ว คนเรายังเกิดการจัดสิ่งเร้าที่จะรับรู้เป็นหมวดหมู่อีกด้วย ซึ่งทางกลุ่มเกสตัลต์ได้เสนอหลักของการจัดหมวดหมู่ไว้ 5 หลักย่อย

2.1 หลักการแห่งความใกล้ชิด ถ้าสิ่งเร้าใดที่อยู่ใกล้ชิดกัน บุคคลจะจัดสิ่งเร้าที่รับรู้ให้เป็นพวกเดียวกัน โดยแยกสิ่งเร้าที่อยู่ห่างกันออกไปคนละพวก

2.2 หลักแห่งความคล้ายคลึงกัน สิ่งเร้าใดที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน บุคคลจะจัดสิ่งเร้านั้นให้เป็นพวกเดียวกันมากกว่าสิ่งเร้าที่มีคุณสมบัติต่างกัน

2.3 หลักแห่งความต่อเนื่อง สิ่งเร้าใดที่มีลักษณะเดียวกันและต่อเนื่องไปในทิศทางเดียวกันตลอด จะทำให้เกิดการรับรู้สิ่งเร้านั้นมีลักษณะรูปแบบนั้นตั้งแต่ต้นจนจบ

2.4 หลักแห่งความง่าย โดยปกติบุคคลจะรับรู้สิ่งเร้าในรูปแบบง่ายมากกว่าจะรับรู้ในรูปแบบที่ซับซ้อนยุ่งยาก

2.5 หลักแห่งการประสานกันสนิท กลุ่มเกสตัลต์เชื่อว่าการรับรู้ของบุคคลจะเป็นการรับรู้สิ่งเร้าโดยส่วนรวมทั้งหมด ดังนั้นแม้ว่าสิ่งเร้านั้นจะขาดความสมบูรณ์ในส่วนใดไปก็ตามบุคคลก็จะจัดการเต็มส่วนที่ขาดหายไปจนสามารถรับรู้สิ่งเร้านั้นเหมือนกับอยู่ในสภาพสมบูรณ์ได้

สุรวี ศิวะแพทย์ (2549) กล่าวว่า การจัดการหมวดหมู่ของการรับรู้เป็นแนวคิดพื้นฐานของนักจิตวิทยา กลุ่ม Gestalts ช่วยทำให้สิ่งเร้ามีระบบ หรือคุณลักษณะที่เด่นชัดสะดวกต่อการรับรู้

การรับรู้ภาพและพื้น ในการรับรู้สิ่งต่างๆ รอบๆ ตัวเรา สิ่งที่ได้ที่ได้รับการใส่ใจก็จะปรากฏเด่นออกมาเป็นภาพ สิ่งอื่นๆ ที่ไม่ได้รับการใส่ใจก็จะเป็นพื้น ความแตกต่างของภาพและพื้น นักจิตวิทยาชาวเดนมาร์ก รูบิน ได้กล่าวไว้

1. ส่วนที่เป็นภาพจะมีขอบเขตของภาพที่ปรากฏเป็นรูปร่างอย่างชัดเจน ส่วนที่เป็นพื้นมีลักษณะเหมือนสิ่งแวดล้อมไม่มีรูปร่าง

2. ส่วนที่เป็นภาพจะเป็นส่วนที่ดูเด่นกว่า อยู่ใกล้ชัดเจนมากกว่าส่วนที่เป็นพื้น นอกจากนี้บริเวณที่เรารับรู้ว่าเป็นภาพ จะมีความแตกต่างกันในเรื่องของความสว่างของสีมากกว่าส่วนที่เป็นพื้น

3. เมื่อเปรียบเทียบกับในเรื่องของความหมาย ส่วนที่เป็นภาพนั้นจะให้ความหมายในเรื่องการสัมผัสก่อน เป็นจุดสำคัญ มีความประทับใจ มีลักษณะเด่นกว่า มีความหมายมากกว่าส่วนที่เป็นพื้น

ลักษณะของภาพและพื้น แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แบบธรรมดา ประกอบไปด้วยสีขาวและดำ จะมีบริเวณเดียวเท่านั้นที่เรารับรู้ว่าเป็นภาพ คือ บริเวณสีขาว เพราะมีรูปร่างที่ปรากฏชัดเจนกว่า

2. แบบสลับกัน ภาพนี้เราสามารถรับรู้ภาพและพื้นสลับกัน ส่วนที่เป็นภาพอาจจะมองเห็นเป็นพื้นและส่วนที่เป็นพื้นอาจมองเห็นเป็นภาพได้

3. แบบกำกวม ภาพนี้เราสามารถรับรู้ได้ทั้ง 2 อย่างในภาพเดียวกัน

2. การรับรู้ด้วยการจัดกลุ่ม เป็นการอธิบายความหมายของสิ่งเร้าในรูปแบบของการวางรวมตัวกันที่ทำให้สิ่งเร้านั้นมีอิทธิพลต่อการรับรู้ในลักษณะต่างๆ

1. ความใกล้ชิด เป็นการรับรู้สิ่งเร้าในรูปแบบของการจัดวางที่มีระยะใกล้กันถูกจัดอยู่ในกลุ่มหรือประเภทเดียวกัน

2. ความคล้ายกัน สิ่งเร้าที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติเหมือนหรือคล้ายคลึงกันจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน

3. ความต่อเนื่อง สิ่งเร้าที่มีการวางตัวในลักษณะต่อเนื่อง เช่น เส้นหรือลวดลาย ไม่มีการแยกให้เห็นส่วนย่อย มักจะถูกรับรู้ในทิศทางเดียวกัน

4. การเชื่อมโยง ในการรับรู้สิ่งเร้าที่มีความขาดช่วง หรือการรับรู้ภาพที่มีช่องว่าง เพียงเล็กน้อยโดยทั่วไปเรามักจะรับรู้ในภาพรวม คือ ความสมบูรณ์ของสิ่งเร้าหรือภาพ เพื่อให้ง่ายต่อการความเข้าใจเป็นการสรุปความสำคัญของส่วนใหญ่มากกว่าใส่ใจส่วนย่อย

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2549) สำหรับคำว่ารับรู้ทางสังคม (CecialForception) คือ หมายถึงการรับรู้บุคคล (Person Detection เป็นการกระทำของบุคคลที่เป็นผู้รับรู้ นำตนเองเข้าไปสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งเป็นสิ่งเร้าสำหรับการรับรู้ของ คน แล้วจึงจะหาสิ่งประทับใจจากบุคคลที่เป็นสิ่งเร้า

นั้น เพื่อจะได้บันทึกเอาไว้เป็นพื้นฐานสำหรับความสัมพันธ์ไปในอนาคต โดยปกติธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนคือการพยายามควบคุมสิ่งแวดล้อม เพื่อตนเองจะได้ปรับ ตนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงต้องทำนายว่าคนที่เรามีปฏิสัมพันธ์ด้วยนี้เป็นคนประเภทไหน เราจะได้แสดงพฤติกรรมได้ตอบกันเขาได้อย่างสอดคล้องกัน ความสัมพันธ์จะได้ราบรื่นในระหว่างที่มีปฏิสัมพันธ์ กันอยู่ ดังนั้นเราจึงจำเป็นที่จะต้องสร้างสิ่งประทับใจในตัวเขาขึ้นมาว่าเขาเป็นคนอย่างไร เพื่อเป็นพื้นฐานในการ ได้ตอบกับเขาให้สอดคล้องกัน

ประการแรก ตัวกลางที่ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างสิ่งเร้ากับการรับรู้สัมผัสนั้นแตกต่างกันในการ รับรู้วัตถุกับการรับรู้ทางสังคม การรับรู้วัตถุนั้นตัวกลางจะเป็นสิ่งที่มีลักษณะทางกายภาพที่เราสามารถจะวัดได้ อย่างแน่นอน เป็นต้นว่า แสง อุณหภูมิ ความดัน คลื่นเสียง ฯลฯ แต่ตัวกลางสำหรับการรับรู้ทางสังคมนั้น นอกจากจะต้องใช้ตัวกลางที่มี ลักษณะทางกายภาพที่วัดได้แล้ว ยังต้องมีสิ่งที่เป็นามธรรมวัดไม่ได้มา มีผลต่อ การรับรู้สัมผัสของประสาทรับสัมผัสอีกด้วย เช่น ในการรับรู้สัมผัสสิ่งเร้าที่เป็นนักการเมือง เรามักจะรับจากการ อ่านและการฟังจากบุคคลที่สาม ได้แก่ สื่อมวลชน ซึ่งได้ใช้เจตคติ ค่านิยม และความเชื่อของตนเองแทรกลง ไปในข้อมูลและภาษาที่ใช้สื่อความหมาย เมื่อเรารับข่าวสารข้อมูลจากสื่อมวลชน เราจึงได้รับข้อมูลที่ถูกบิดเบือน ไปจากสิ่งเร้าจริงๆ คือนักการเมืองผู้นั้น

ประการที่สอง ในการรับรู้วัตถุนั้น เราได้นำเอาเรื่องของแรงจูงใจไปเกี่ยวข้องด้วย เมื่อเราเห็นรถยนต์ เราก็รับรู้ว่าเป็นรถยนต์ แต่ในการรับรู้ทางสังคมหรือบุคคลอื่นนั้น เรานำเอาแรงจูงใจเบื้องหลังพฤติกรรมของเขา มาเอาด้วย เมื่อเราได้ยินใครพูดกับเราด้วยเสียงหัวเราะและดัง เราจะรับรู้ว่าเขากำลังโกรธ กำลังแสดงอำนาจ ฯลฯ ซึ่งการรับรู้เช่นนี้อาจจะเป็นการตีความที่ผิดพลาดได้ เพราะที่จริงแล้วเขาอาจจะกำลังรีบไปทำธุระจึงพูดหัวเราะ และดังกว่าปกติ นั่นคือการรับรู้ทางสังคมนั้นซับซ้อนและตีความยากกว่าการรับรู้วัตถุ

ประการที่สาม สิ่งเร้าที่เป็นวัตถุมีความซับซ้อนน้อยกว่าสิ่งเร้าที่เป็นบุคคล ในการรับรู้วัตถุนั้น เราเพียงแต่รับรู้สัมผัสกับลักษณะของสิ่งเร้าทางกายภาพของมันเท่านั้น เป็นต้นว่า ขนาด น้ำหนัก สี การเคลื่อนที่ ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนั้นลักษณะทางกายภาพของสิ่งเร้าที่เป็นวัตถุดังกล่าวนี้มีจำนวนจำกัด ดังนั้นการรับรู้สัมผัสจึงไม่ใช่เป็นเรื่องยากที่จะรับรู้ได้อย่างค่อนข้างจะสมบูรณ์ ส่วนการรับรู้บุคคลนั้น ถึงแม้ว่าสิ่งเร้าที่เป็นบุคคลจะมีลักษณะ ทางกายภาพที่สะดวกต่อการรับรู้สัมผัสดังเช่นสิ่งเร้าที่เป็นวัตถุเหมือนกัน แต่สิ่งเร้าที่เป็นบุคคลมีลักษณะอย่าง อื่นที่ซับซ้อนยากแก่การรับรู้สัมผัสได้ เป็นต้นว่า อวัจนภาษา (Nonverbal Language) เช่น สีหน้า น้ำเสียง ท่าทาง ฯลฯ เป็นต้น ส่วนประกอบเช่นนี้ในตัวสิ่งเร้าที่เป็นบุคคลทำให้ยากแก่การรับรู้สัมผัสและตีความหมายให้ ตรงกับเจตนาของผู้ที่เป็นสิ่งเร้า

สิ่งที่มีอิทธิพลกระทบต่อการรับรู้บุคคลนั้นมีหลายอย่าง แต่จะรวบรัดเข้ามาเป็น 3 ประการ ดังนี้

ลักษณะประจำตัวของบุคคลที่เป็นสิ่งเร้า ในการรับรู้บุคคลอื่น คนเราได้รับอิทธิพลมา ลักษณะประจำตัวที่แสดงออกมาของบุคคลนั้นเป็นอย่างมาก เป็นต้นว่า บุคคลผู้เป็นสิ่งที่เรานั้นสวย มีเสน่ห์ (มีตำแหน่งทางสังคมสูง หรือแสดงกิริยาอาการบางอย่างต่อผู้รับรู้ทำให้รู้สึกประทับใจ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ทำให้การรับรู้บิดเบี่ยงไปจากของจริงได้ ลองพิจารณาจากตัวอย่างต่อไปนี้

กรณีถ้าหากว่าบุคคลผู้นั้นมีบุคลิกภาพภายนอกที่ดึงดูดความสนใจจากผู้อื่น ยิ่งผู้รับรู้ได้รับแรงดึงดูดใจ ให้สนใจบุคลิกภาพภายนอกมากเพียงใด การรับรู้จะยังไม่ตรงกับความเป็นจริงมากเท่านั้น

K. K. Dion, Berscheid, E., and Walster, E. (1972) ได้ทำการทดลองนำเอาแม่บ้านมาอ่านพฤติกรรมการเกรงของเด็กผู้หญิงอายุ 8 ขวบคนหนึ่ง แล้วได้ลุ่มแบ่งแม่บ้านเหล่านั้นเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งได้ดูภาพสไลด์ของเด็กหญิงอายุประมาณ 8 ขวบที่มีความสวยงาม แต่อีกกลุ่มหนึ่งให้ดูภาพเด็กอายุ 8 ขวบเหมือนกันแต่เป็นภาพเด็กที่มีหน้าตาซีเหว แล้ว บอกแม่บ้านทั้ง 2 กลุ่มเหมือนกันว่าเป็นภาพเด็กที่พวกเขาได้อ่านพฤติกรรมด้านร้ายมาแล้ว หลังจากนั้นได้ให้ แม่บ้านเหล่านั้นตอบแบบวัดทัศนคติที่มีต่อเด็ก ผลปรากฏว่าแม่บ้านที่ได้ดูภาพเด็กน่ารักมีทัศนคติในการให้อภัย ต่อเด็กมากกว่าแม่บ้านที่ได้ดูภาพเด็กซีเหว นักจิตวิทยาที่ทำการศึกษารื่องนี้ได้สรุปว่า อะไรที่เป็นความสวย คือความดี (What is beautiful is good)

ในบางกรณีอาจจะมีปัญหาของ Halo Effect คือ ลักษณะที่ดึงดูดใจนั้นไปกระทบลักษณะอื่น ซึ่งหมายถึง อคติที่ทำให้การรับรู้บิดเบือนไปโดยไม่รู้ตัว เมื่อเราได้มีความประทับใจต่อบุคคลหนึ่งโดยส่วนรวมไปในทิศทางใดทางหนึ่งแล้ว เรามักจะประเมินลักษณะหรือบุคลิกภาพเฉพาะซึ่งเป็นส่วนย่อยด้านอื่นไปในทิศทางเดียวกัน กับความประทับใจต่อเขาที่เราได้อยู่ เช่น ประทับใจว่าเขาน่ารัก ยิ้มแย้มเสมอ จึงรับรู้ว่าเขาเป็นคนใจดี มีเมตตา หรือประทับใจว่าเขาจองหองจึงรับรู้ว่าเขาเป็นคนไม่มีมารยาท รสนิยมต่ำ เป็นต้น ทั้งที่ในความเป็นจริงของ จะไม่ได้เป็นอย่างที่เราคิดก็ได้

R. E. Nisbett, and Wilson, T. D. (1977) การทดลองเพื่อแสดงอิทธิพลของ Halo Effect ของนิสเบตต์และวิลสัน ทำให้เข้าใจผลกระทบนี้ต่อการรับรู้ของบุคคลได้ดีขึ้น ผู้ทดลองได้ฉายวิดีโอการสอนของอาจารย์ชายคนหนึ่งซึ่งพูดภาษา สำเนียงเบลเยียม โดยให้นักศึกษา 2 กลุ่มได้ชม ในกลุ่มที่หนึ่งเขาจะแสดงท่าทางเป็นมิตรและมีชีวิตชีวา กลุ่มที่สองเขาจะแสดงท่าทางเย็นชาและทำตัวเหินห่าง หลังจากนั้นนักศึกษาต้องตอบแบบประเมินว่าเขาชอบอาจารย์ผู้สอนเพียงใด พร้อมทั้งให้ประเมินบุคลิกภาพภายนอก มารยาท และสำเนียงการพูดด้วย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มนักศึกษาที่ได้ดูวิดีโอที่ผู้สอนแสดงท่าทางเป็นมิตรและมีชีวิตชีวาแสดงความชอบ ผู้สอนมากกว่ากลุ่มนักศึกษาที่ได้ดูวิดีโอที่ผู้สอนแสดงท่าทางเย็นชาห่างเหิน

ภายหลังการทดลองได้ทำการสัมภาษณ์นักศึกษาทุกคนปรากฏว่า นักศึกษาทุกคนตอบว่ามีได้นำเอาความ ส่วนที่มีต่อผู้สอนมาประเมินบุคลิกภาพภายนอก (คือมารยาทและสำเนียงของผู้สอน) แต่

ตรงกันข้ามกลับยอม รับว่าได้นำเอาบุคลิกภาพภายนอกไปมีส่วนในการประเมินว่าชอบหรือไม่ชอบ ผู้สอน จะเห็นได้ว่านักศึกษาได้นำ เอาความประทับใจในบุคลิกภาพภายนอกไปรับรู้ด้านอื่นคือ ความชอบหรือไม่ชอบที่เขามีต่อผู้สอนซึ่งเป็นความรู้สึกภายใน ดังนั้นท่าทางเป็นมิตรน่าคบ หรือ ความเย็นชาห่างเหินของผู้สอนได้ไปทำให้นักศึกษาเกิดความ ประทับใจเป็น Halo Effect นำไปสู่ ความรู้สึกชอบไม่ชอบซึ่งเป็นเรื่องของทัศนคติต่อบุคคล

บางกรณีผู้เป็นสิ่งที่เรามีตำแหน่งทางสังคมสูงอาจจะไปทำให้การรับรู้ลักษณะบางอย่างของเขา บิดเบือนไป ได้ดังตัวอย่างการวิจัยของวิลสันจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น วิลสันได้นำเอาผู้สมรู้ซึ่งเป็น บุคคลคนเดียวกัน ไปแนะนำตัวในชั้นเรียนกับนักศึกษา 3 กลุ่มในเวลาต่างกันและในตำแหน่งต่างกัน 3 ประการคือ ในห้องหนึ่ง แนะนำว่าเป็นนักศึกษา ห้องที่สองแนะนำว่าเป็นผู้ช่วยอาจารย์ ในห้องที่ สามแนะนำว่าเป็นผู้สอนหรือศาสตราจารย์ ของมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์แห่งประเทศอังกฤษ ภายหลัง จากที่แยกจากกันไป วิลสันได้ขอให้กลุ่มนักศึกษา เหล่านั้นประมาณความสูงของผู้สมรู้คนนั้น ปรากฏ ว่าความสูงของผู้สมรู้ที่ได้จากการประมาณของกลุ่มนักศึกษา นั้นสูงขึ้นตามตำแหน่งที่ได้รับการ แนะนำ เมื่อได้แนะนำว่าเป็นศาสตราจารย์จะดูมีความสูงมากที่สุด (R.E. Nisbett, and Wilson, T.D., 1977)

อนึ่ง ลักษณะที่สิ่งเร้าที่เป็นบุคคลแสดงออกมาอาจจะถูกกำหนดมาจากบทบาทที่บุคคลแสดง อยู่ (เช่น เมื่อเป็นพ่อก็จะแสดงบทบาทของพ่อ ครั้นไปทำงานเป็นผู้จัดการก็ต้องแสดงบทบาทของผู้จัดการ เป็นต้น) ซึ่งบทบาทที่เขาจะแสดงก็ต้องเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ชม หรือผู้ที่ต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการ แสดงบทบาทของเขา เมด (Mead) และกัฟแมน (Goffman) นักสังคม วิทยาชื่อดังอธิบายว่า คนเรามีหน้าากหลายอัน และคนเราจะใส่หน้าากแต่ละอันให้ผู้ชมแต่ละคน หรือกลุ่มคนผิดแผกแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม J.H. and Smith Harvey, W.P., (1977) เช่น ในตอนที่แสดงบทบาทของอาจารย์ เขาอาจจะสวมหน้าาก แสดงว่าเป็นคนขยันทำงาน ท่าทางฉลาด และคงแก่เรียน และเมื่อกลับไปบ้านเป็นพ่อบ้านเขาอาจจะสวม หน้าากของสามีหรือพ่อบ้านที่ขี้บ่น หรือเผด็จการ เป็นต้น กัฟแมนเองถึงกับกล่าวว่า คนเรานั้นพยายามที่จะวางแผนที่จะแสดงออกไปให้ ผู้อื่นรับรู้ตนเองในทิศทางหรือแบบอย่างที่ตนต้องการ E. Goffman (1959) เพื่อที่ตนเองจะได้ควบคุม พฤติกรรมการตอบสนองของเขาที่จะมีต่อเรา ตัวอย่างเช่น การที่นักศึกษาบางคนแสดง พฤติกรรมแบบอ่อนน้อมอย่างมากต่ออาจารย์เพื่อให้อาจารย์รับรู้เขาในแง่ นั้น อาจจะเป็นเพราะเขาต้องการให้ อาจารย์แสดงพฤติกรรมให้ความสนใจต่อเขา ยกย่องเขา และจำเขาได้ ถ้าอาจารย์แล หมายความว่า พฤติกรรมของอาจารย์ย่อมเป็นไปตามที่เขาต้องการจะให้อาจารย์แสดง

สรุปที่กล่าวเป็นกรณีตัวอย่างมาทั้งหมด เพื่อให้ผู้อ่านได้เกิดความเข้าใจว่าบุคคลผู้เป็น สิ่ง ลักษณะประจำตัวของเขาเองมีส่วนทำให้ผู้รับรู้เกิดการรับรู้บุคคลนั้นผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้

- สถานการณ์แวดล้อมของบุคคลที่เป็นสิ่งเร้า การรับรู้บุคคลของคนเราได้ จากสิ่งแวดล้อมด้วยเหมือนกัน ตัวอย่างเช่น เมื่อไฟฟ้าดับและเราต้องจุดเทียนให้เกิดแสงสว่าง และ สอดส่องจากข้างล่างขึ้นไปยังส่วนบนใบหน้าของคนจะดูน่ากลัวมาก ถึงแม้ว่าจะมีหน้าตาสวยงามเมื่อตอน ในแสงไฟฟ้าที่สอดส่องไฟฟ้าที่ส่องมาจากด้านบนหรือแสงสว่างในตอนกลางวันก็ตาม ผู้หญิงไทยที่จะไปทำงานที่เมืองพัทยาตอนที่ทหารเรืออเมริกันมาพักผ่อนคงจะต้องถูกทหารเรืออเมริกันเหล่านั้นเข้าใจว่าเป็นโสเภณี เพราะว่าในช่วงเวลา นั้นมีผู้หญิงที่เป็นโสเภณีเดินกันขวักไขว่เพื่อหาลูกค้ามาซื้อบริการ

- คุณลักษณะของผู้รับรู้ เนื่องจากการรับรู้เป็นกระบวนการที่มีการใช้การทำงานของสมอง ดังนั้น ได้กล่าวไว้ในหัวข้อก่อนหน้านี้ว่าสภาวะภายในตัวของผู้รับรู้ในขณะที่ทำการรับรู้จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของ บุคคลด้วย เป็นต้นว่า ความต้องการ เจตคติ ความหิว ฯลฯ ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ทั้งสิ้น ดังจะเห็น ได้จากตัวอย่างการวิจัยต่อไปนี้

J. H. Bruner, Good man, C. C. (1947) เมื่อคนเรามีความต้องการบางอย่างจะมีผลอย่างไรต่อการรับรู้ของเขา บรูเนอร์และกูดแมน ได้แสดงให้เห็นว่าเด็กที่มีความต้องการเงินและเห็นคุณค่าของเงินแตกต่างกันจะรับรู้ขนาด ของเหรียญต่างกัน เขาได้นำเอาเด็กยากจนกับเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวยมาวัดขนาดของเหรียญเงิน ราคา 5, 10, 25 และ 50 เซนต์ ปรากฏว่าเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะยากจนวาดรูปเหรียญมีขนาดโตกว่าเด็กที่ มาจากครอบครัวร่ำรวย และโตกว่าขนาดของเหรียญจริง นี่เป็นตัวอย่างให้เห็นว่าความต้องการเงินและการให้ คุณค่ากับเงินทำให้การรับรู้บกพร่องไปได้เหมือนกัน ดังสำนวนไทยที่ว่า เห็นเงินแล้วตาโต นั่นเอง

A. F. Hastorf and Cantril, H. (1954) ในบางกรณีผู้รับรู้ได้นำเอาความรักความชอบในตัวผู้เป็นสิ่งเร้าไปบิดเบือนการรับรู้พฤติกรรมของผู้ที่เป็น สิ่งเร้าแห่งการรับรู้ ฮาสทอร์ฟและแคนทริลได้ทำการทดลองที่มีชื่อเสียงมาก และถูกนำมาอ้างอิงเกี่ยวกับการรับรู้ที่บกพร่อง เขาได้นำเอาฟิล์มภาพยนตร์ที่ถ่ายทำการแข่งขันฟุตบอล อเมริกันระหว่างมหาวิทยาลัยพรินซ์ตันกับดาร์ธmouth ไปฉายให้นักศึกษาทั้งสองมหาวิทยาลัยชมในระหว่างที่ สื่อมวลชนกำลังวิจารณ์กันอย่างดุเดือดว่าการแข่งขันนัดนี้เป็นเกมที่ป่าเถื่อนและเล่นกันสกปรกมาก ปรากฏว่านัก ศึกษาทั้งสองมหาวิทยาลัยมองเห็นการเล่นนอกกติกาของทีมมหาวิทยาลัยอื่นมากกว่าทีมมหาวิทยาลัยของ เป็นอย่างมาก ความแตกต่างนี้แสดงออกมาชัดเจน นี้แสดงว่านักศึกษาได้นำเอาเจตคติ (ชอบทีมตนเอง ไม่ ทีมคู่ต่อสู้) ของตนเองมาบิดเบือนการรับรู้

สรุปจากตัวอย่างการวิจัยที่ได้กล่าวมาทำให้เราได้แง่คิดว่า คนเรานั้นมองโลกก็จริง แต่สามารถเห็นได้แต่ สิ่งที่เรายากเห็น เราฟังแต่จะได้ยินเฉพาะสิ่งที่เรายากได้ยิน นอกเหนือไปจากสิ่งที่เรายากเห็นและอยาก ได้ยินเราไม่รับข้อมูลเข้ามาในระบบการรับรู้ของเรา ท่านผู้อ่านคงเข้าใจแล้วว่า ถ้าท่านเป็นคนที่เขารัก ชอบ และ นับถืออยู่แล้ว ไม่ว่าท่านจะทำอะไรก็ตาม เขาย่อมจะรับรู้การกระทำของท่านไปในทางดีเสมอ

ความถูกต้องแม่นยำของการรับรู้บุคคล

ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลนั้นต้องอาศัยความถูกต้องแม่นยำในการรับรู้ผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้สภาวะภายใน ของเขาอันได้แก่ ความต้องการ อารมณ์ เจตคติ ค่านิยม ฯลฯ เช่น เมื่อเราสามารถมองเห็นความขุ่นมัว ของอารมณ์ในตัวของเขา เราย่อมจะปรับตัวของเราให้ตอบสนอง พฤติกรรมของเขาที่มีต่อเราได้เหมาะสม เราอาจจะหลีกเลี่ยงการปะทะกับเขา หรือเราอาจจะยืนหยัดโต้ตอบกับเขา นี่ย่อมแล้วแต่เราจะตัดสินใจเลือก ที่จะรักษาความสัมพันธ์ระหว่างเรากับเขาไว้หรือไม่

การวิจัยเรื่องความถูกต้องแม่นยำของการรับรู้บุคคลนี้พอจะแบ่งออกได้ 2 ด้านดังนี้

1. การรับรู้อารมณ์ ความมุ่งหมายหลักของการวิจัยเรื่องนี้ คือ การศึกษาเพื่อให้รู้ว่าผู้รับรู้จะสามารถ ระบุได้ถูกต้องเพียงใดว่าบุคคลที่เป็นสิ่งเร้าของการรับรู้กำลังอยู่ในอารมณ์อะไร การศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้เริ่ม จากการตีพิมพ์หนังสือของชาร์ลสดาร์วิน (Charles Darwin) (ผู้คิดทฤษฎีวิวัฒนาการของมนุษย์จากลิง) ชื่อ The Expression of Emotions in Man and Animals ในปี ค.ศ. 1872

ดาร์วินได้สังเกตการแสดงอารมณ์ของมนุษย์และสัตว์ และยืนยันว่าการแสดงอารมณ์ เช่น ยิ้ม และร้องไห้ เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์มาจากบรรพบุรุษของคน ดาร์วินได้ยกตัวอย่างของการยิงฟันของคนเรา ซึ่งมัก จะเกิดขึ้นเมื่อโกรธมากกว่าเป็นการเตรียมตัวที่จะเข้าโจมตีผู้ที่ทำให้โกรธ และเขาเห็นว่าการแสดงออกทางสีหน้า แต่ละอย่างนั้นเป็นเครื่องชี้ให้รู้ถึงอารมณ์ภายในซึ่งเชื่อมโยงกันอยู่ การเชื่อมโยงระหว่างการแสดงออกมาเป็น พฤติกรรมภายนอกกับอารมณ์ที่แท้จริงนี้เกิดขึ้นมาเอง ภายในตัว มิใช่เกิดจากการเรียนรู้แต่อย่างใด J.H. and Smith Harvey, W.P.(1977) หมายความว่า การแสดงออกอันเกิดจากอารมณ์ของคนเรานั้นไม่ต้องสอนคนเราก็กทำได้ เอง เช่น เด็กทารกสามารถ ยิ้มเองเป็นโดยไม่มีใครสอนเมื่อเขามีอารมณ์พึงใจและสบายใจ

ภายหลังจากที่ดาร์วินได้ประกาศความเชื่อของเขาแล้ว ได้มีนักจิตวิทยาหลายคนทำการทดลองเกี่ยวกับ การระบายอารมณ์จากการแสดงสีหน้าของบุคคล ผลปรากฏว่าส่วนมากยืนยันว่า เราสามารถระบุได้ถูกต้องว่ารูปถ่ายที่กำลังแสดงสีหน้าอยู่นั้นบุคคลที่อยู่ในรูปถ่ายนั้นกำลังมีอารมณ์อะไร แต่ก็มีบางอารมณ์ที่บอกไม่ถูกต้อง ทั้ง นี้ก็เพราะการแสดงสีหน้าของบุคคลนั้นไม่ จำเป็นต้องซ้ำเดิม แม้ว่าจะเกิดมีอารมณ์เหมือนเดิม

การแสดงสีหน้าเป็นพฤติกรรมสากลหรือไม่ คำถามนี้ได้รับคำตอบจากการวิจัยของ นักจิตวิทยาว่าเป็น ชนนั้นจริง (K.G. Shaver, 1981.) นักจิตวิทยาได้ไปทำการทดลองในหลาย ประเทศ โดยนำเอารูปภาพที่แสดงสีหน้าตามประเภทของอารมณ์หลายประเภทไปให้ดู แล้วให้บอก ว่าคนในรูปภาพกำลังแสดงอารมณ์อะไร ซึ่งปรากฏว่าบรรดาคนในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันสามารถบอก ได้ถูกต้องเหมือนกันทุกวัฒนธรรม

นอกเหนือจากการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้อารมณ์จากการแสดงสีหน้าแล้ว นักจิตวิทยายังได้ค้นคว้าการรับรู้อารมณ์จากพฤติกรรมอวัจนะ (Nonverbal Behavior) คือพฤติกรรมในการสื่อความหมายที่ไม่ได้ใช้ภาษาอย่างอื่นอยู่หลายชนิด เช่น การจ้องตา การวางท่า ระดับเสียงพูด ระยะทางระหว่างบุคคล ฯลฯ เป็นต้น ต่อไปนี้ เสนอตัวอย่างการวิจัยดังกล่าวเล็กน้อย

ตาเป็นอวัยวะสำคัญที่เปรียบเสมือนหน้าต่างของหัวใจ คนเราสามารถอ่านความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่น จากสายตาของเขาได้ การมองสบตาเป็นตัวชี้ความรู้สึกชอบได้อย่างหนึ่ง นักจิตวิทยาพบว่าจำนวนครั้งที่สบตา กันเป็นดัชนีชี้ความชอบพอได้ นั่นคือ สบตาบ่อยครั้งแสดงว่าชอบกัน ในการทดลองเรื่องนี้ นักจิตวิทยาได้นาย วิดีโอการสนทนากันของสามีและภรรยาคนหนึ่งให้แก่ นักศึกษา 2 กลุ่มดู โดยในกลุ่มหนึ่งผู้แสดงในวิดีโอจะสบตา กันบ่อยครั้ง ในขณะที่ในกลุ่มที่สองผู้แสดง ไม่ได้สบตากัน เมื่อให้นักศึกษาประเมินความรู้สึกของผู้แสดงทั้งสอง ที่มีต่อกันและกัน ปรากฏว่า นักศึกษาเห็นว่าผู้แสดงที่สบตากันบ่อยชอบพอกันและจะประสบความสำเร็จในชีวิต ครอบครัวมากกว่าในอีกกรณีหนึ่งซึ่งผู้แสดงไม่ได้สบตากันในขณะสนทนา(R.A. Baron and Byrne D. , 1981)

P. Greenbaum and Rosenfeid H.W.(1978) การมองและการสบตาเป็นอาการแห่งมิตรภาพ แต่การจ้องตาเป็นอาการแห่งความไม่เป็นมิตร กรีนบอม และโรเซนเฟลด์ แสดงให้เห็นว่า การจ้องมองเป็นการทำให้ผู้ถูกร้องเกิดความ รู้สึกอึดอัดและอยากหลบหลีกการจ้องมองนั้น เขาได้ให้ผู้สมรู้ไปนั่งอยู่ที่มุมสี่แยกที่มีสัญญาณไฟจราจร แล้ว คอยจ้องมองสบตาผู้ที่ขับรถมาติดไฟแดงอยู่ ปรากฏว่าเมื่อจับเวลาดูแล้ว คนขับรถที่ถูกจ้องมองจะออกรถเร็วกว่า คนขับรถที่ผู้สมรู้มิได้จ้องสบตาด้วย

ถ้าเราสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างเรากับผู้อื่นอยู่บ้าง เราจะเห็นได้ว่าคนที่กำลังคุยกับเรานั้น ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายของเขาประกอบการสนทนา และเราจะรับรู้อารมณ์กับความรู้สึกของเขา จากการสังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายของเขาได้ เช่น การเคลื่อนไหวที่แสดงความชอบมักแสดงออกมาด้วยการนั่งหันหน้าเข้าหากันตรงๆ การโน้มตัวมาข้างหน้าเล็กน้อย การผงกศีรษะแสดงความเห็นด้วย หรือการเคลื่อนไหวที่แสดงอารมณ์กับความ รู้สึกไม่สบายใจในระหว่างสนทนาอาจจะออกมาในลักษณะหลายอย่างประกอบกัน เช่น เกาศีรษะ บิดมือ เอียง ตัวออกไปในทิศทางหลบหลีก การเพิกเฉยหน้า เลียหรือเม้มริมฝีปาก ฯลฯ เป็นต้น

ด้วยเหตุที่มนุษย์ชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นการถูกต้องร่างกายด้วยการใช้มือสัมผัสจึงเป็นการสื่อ ความหมายที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งรับรู้ได้ถูกต้องแม่นยำยาก เนื่องจากมีตัวแปรอื่นมาเกี่ยวข้อง โดยปกติในหมู่ ผู้ใกล้ชิดกันการสัมผัสด้วยมือเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความมีมิตรภาพต่อกัน แต่ในบางครั้งมีตัวแปรสถานภาพมาเกี่ยวข้อง ด้วย ผู้ใหญ่ใช้มือลูบหลังลูบไหล่ผู้น้อยแสดงความชื่นชมยินดีกับผู้น้อยได้ ถือว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการเสริม แรงหรือรางวัลแก่ผู้น้อย แต่ผู้น้อยจะทำเช่นนั้นกับผู้ใหญ่ไม่ได้

การสัมผัสด้วยมือเป็นการแสดงอิทธิพลที่เหนือกว่าด้วย จากการทดลองกับคนไข้ที่กำลังจะเข้ารับการผ่าตัด นักจิตวิทยาใช้นางพยาบาลเป็นผู้สมรู้ ในเงื่อนไขหนึ่งนางพยาบาลจะเอามือไปกุมมือผู้ป่วยเอาไว้ประมาณ 1 นาที ในขณะที่กำลังอธิบายเกี่ยวกับการผ่าตัด ส่วนเงื่อนไขที่สองนางพยาบาลจะทำอย่างเดียวกันกับเงื่อนไขแรกแต่ไม่กุมมือ ต่อมาจะมีบุคลากรของโรงพยาบาลนำเอาแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของคนไข้ที่อยู่ใน โรงพยาบาลและความรู้สึกเมื่อจะต้องรับการผ่าตัด ผลปรากฏว่าคนไข้หญิงที่ถูกกุมมือรู้สึกอบอุ่นและลดความกังวลได้มากกว่าผู้ที่ไม่ถูกกุมมือ แต่คนไข้ชายที่ถูกกุมมือกลับเกิดความรู้สึกไม่ดีและกังวลมาก ผลนี้กระทบไป จนถึงกระบวนการทางสรีระด้วย เช่น ความดันเลือดต่ำลง นักวิจัยสรุปว่าการรับรู้ของคนไข้เป็นตัวทำให้เกิด ความแตกต่าง กล่าวคือ คนไข้หญิงรับรู้ว่าการกุมมือเป็นการให้กำลังใจและเอาใจใส่ แต่คนไข้ชายแปลความ หมายถึงเป็นการแสดงอำนาจเหนือกว่าของนางพยาบาล (S.J. Whitcher and Fisher, J.D., 1979.)

โดยสรุปเราอาจจะกล่าวได้ว่า การวิจัยนั้นพบว่ามีความแม่นยำพอสมควรในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น โดยผ่านพฤติกรรมอวัจนภาษา เช่น การแสดงสีหน้า การสบตา การจ้องมอง การสัมผัส การเคลื่อนไหวร่างกาย ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีการวิจัยเรื่องนี้อีกมากมายที่ไม่ได้นำมาเอ่ยถึงในที่นี้ เช่น น้ำเสียง วัฏระยะห่างระหว่าง บุคคล ฯลฯ เป็นต้น

2. การรับรู้ลักษณะและบุคลิกลักษณะ ความแม่นยำในการรับรู้ลักษณะและบุคลิกลักษณะของบุคคล เป็นเรื่องที่ได้มีการศึกษาวิจัยมามากพอสมควร ส่วนมากจะเน้นไปในเรื่องทักษะของผู้รับรู่ว่าจะรับรู้บุคลิกลักษณะและลักษณะของผู้อื่นได้แม่นยำต้องอาศัยทักษะอะไรบ้าง โดยคิดว่าคนบางคนมีทักษะมากกว่าคนอื่น จึงต้องหาดูว่าคนชนิดไหนจะมีทักษะในการรับรู้ผู้อื่นได้แม่นยำ การศึกษาวิจัยเช่นนี้มีความมุ่งหมายที่จะนำประโยชน์มาใช้ในอาชีพบางอย่าง เช่น นักจิตวิทยาคลินิกจะได้นำเอามาใช้ในการวินิจฉัยคนไข้โรคจิต หรือครูนำมาใช้จำแนกลักษณะและบุคลิกลักษณะภายในบางอย่างของนักเรียน เป็นต้น

ในตอนต้นของการวิจัยเรื่องความแม่นยำในการรับรู้บุคลิกลักษณะนี้ ชไนเดอร์, ฮาสทอร์ฟ และเอลสเวิร์ธ (Schneider, Hastorf, Elsworth, 1979) กล่าวว่า การวิจัยอยู่ในแบบของการศึกษาความสามารถใน การรับรู้บุคลิกลักษณะและลักษณะของบุคคลอย่างถูกต้อง เช่น งานของเวอร์นอน (Vernon) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1933 เขาได้ให้ผู้ร่วมการทดลองตอบแบบทดสอบบุคลิกลักษณะและขอให้แต่ละคนประเมินเพื่อนของเขากับคนที่เขาไม่รู้จัก (ทั้งเพื่อนและคนที่เขาไม่รู้จักต่างก็เป็นผู้ร่วมทดลอง) ปรากฏว่าคนที่ประเมินเพื่อนได้ใกล้เคียงกับผลการ ทดสอบบุคลิกลักษณะของเพื่อนนั้นได้แก่ คนที่มีลักษณะเป็นคนที่มีความสามารถทางศิลปะ ไม่ค่อยฉลาดนัก และเข้าสังคมได้ไม่ดีนัก ขณะที่ผู้ที่ประเมินคนไม่รู้จักได้แม่นยำเป็นคนฉลาด มีศิลปะ และไม่ชอบแสดงตัว

นอกจากนี้ก็ยังมีการวิจัยอีกมากมาย ซึ่งทัฟต์ (Tat) ได้รวบรวมเอาไว้ประมาณ 50 เรื่อง ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยทั้งหมดแล้วทัฟต์ได้ชี้ให้เห็นว่า การวิจัยดังกล่าวไม่ได้ให้แสงสว่างแก่ปัญหาเลย กล่าวคือไม่มีผู้ใด มีทักษะพิเศษเหนือผู้อื่นในการรับรู้บุคลิกภาพและลักษณะของบุคคลอื่น

ความล้มเหลวของงานวิจัยความแม่นยำในการรับรู้บุคลิกภาพผู้อื่นนี้ มีสาเหตุมาจากไม่มีเครื่องมือ บุคลิกภาพที่เที่ยงตรง เมื่อเราไม่อาจจะวัดบุคลิกภาพของบุคคลได้เที่ยงตรงแล้ว เราย่อมไม่อาจจะไปตัดสินว่า ผู้ใดจะรับรู้บุคลิกภาพของผู้อื่นได้ตรงกว่ากัน

ทฤษฎีการรับรู้

ทฤษฎีการรับรู้ (Perception Theory) หมายถึง การรับรู้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญของบุคคล เพราะการตอบสนองพฤติกรรมใดๆ จะขึ้นอยู่กับ การรับรู้จากสภาพแวดล้อมของตนและ ความสามารถในการแปลความหมายของสภาพนั้นๆ ดังนั้นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจึงขึ้นอยู่กับ ปัจจัยการรับรู้และสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพซึ่งปัจจัยการรับรู้ประกอบด้วยประสาทสัมผัสและปัจจัยทางจิตคือความรู้เดิมความต้องการและเจตคติ เป็นต้น การรับรู้จะประกอบด้วยกระบวนการสามด้านคือ การรับสัมผัส การแปลความหมายและอารมณ์ (วชิระ ชินหนองจอก, 2553)

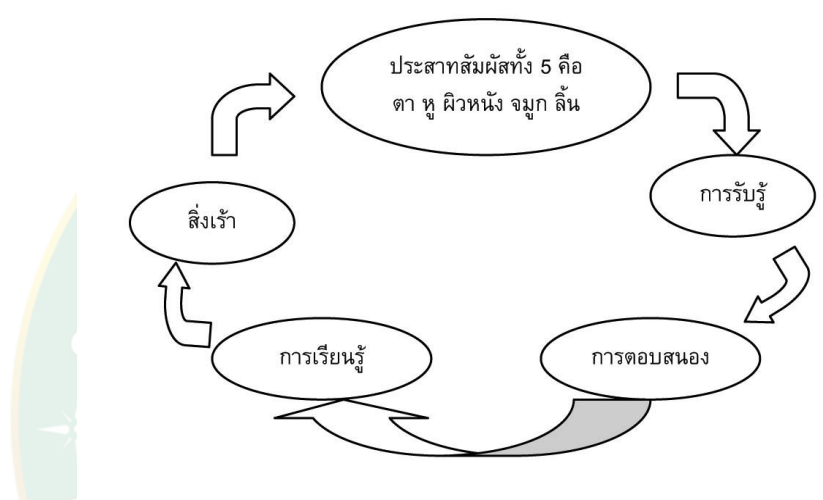
การรับรู้ หมายถึง การรู้สึกสัมผัสที่ได้รับการตีความให้เกิดความหมายแล้ว เช่นในขณะนี้ เราอยู่ในภาวะการรู้สึก (Conscious) คือ สัมผัสตัวอยู่ใน ทันใดนั้น เราได้รู้สึกได้ยินเสียงดังปังมาแต่ไกล (การรู้สึกสัมผัส-Sensation) แต่เราไม่รู้ความหมายคือไม่รู้ว่าเป็นเสียงอะไร เราจึงยังไม่เกิดการรับรู้ แต่ครู่ต่อมามีคนบอกว่าเป็นเสียงระเบิดของยางรถยนต์ เราจึงเกิดการรู้ความหมายของการรู้สึกสัมผัส นั้น ดังนั้นเรียกว่าเราเกิดการรับรู้

การรับรู้เป็นผลเนื่องมาจากการที่มนุษย์ใช้อวัยวะรับสัมผัส (Sensory motor) ซึ่งเรียกว่า เครื่องรับ (Sensory) ทั้ง 5 ชนิด คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง จากการวิจัยมีการค้นพบว่า การรับรู้ของคนเกิดจากการเห็น 75 % จากการได้ยิน 13 % การสัมผัส 6 % กลิ่น 3% และรส 3 %

การรับรู้จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดขึ้น อยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลหรือปัจจัยในการรับรู้ ได้แก่ ลักษณะของผู้รับรู้ ลักษณะของสิ่งเร้า เมื่อมีสิ่งเร้าเป็นตัวกำหนดให้เกิดการเรียนรู้ได้นั้นจะต้องมีการรับรู้เกิดขึ้นก่อน เพราะการรับรู้ เป็นหนทางที่นำไปสู่การแปลความหมายที่เข้าใจกันได้ ซึ่งหมายถึง การรับรู้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ถ้าไม่มีการรับรู้เกิดขึ้น การเรียนรู้อย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ การรับรู้จึงเป็น องค์ประกอบสำคัญ ที่ทำให้เกิดความคิดรวบยอด ทักษะคตของมนุษย์ อันเป็นส่วนสำคัญยิ่งใน กระบวนการเรียนการสอน

มนุษย์เมื่อพบสิ่งเร้าไม่ได้รับรู้ตามที่สิ่งเร้าปรากฏแต่จะนำมาจัดระบบตามหลัก (วชิระ ชินหนองจอก, 2553) ดังนี้

1. หลักแห่งความคล้ายคลึง (Principle of similarity) สิ่งเร้าใดที่มีความคล้ายกันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน
2. หลักแห่งความใกล้ชิด (Principle of proximity) สิ่งเร้าที่มีความใกล้กันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน
3. หลักแห่งความสมบูรณ์ (Principle of closure) เป็นการรับรู้สิ่งที่ไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ขึ้น การเรียนรู้ของคนเราจากไม่รู้ไปสู่การเรียนรู้มี 5 ขั้นตอนดังที่ (ภฤณ ศักดิ์ศรี, 2530) กล่าวไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 การเรียนรู้

ที่มา: ภฤณ ศักดิ์ศรี (2530)

“...การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อสิ่งเร้า มาเร้า ประสาทก็ตื่นตัว เกิดการรับสัมผัสกับอวัยวะรับสัมผัสด้วยประสาททั้ง 5 แล้วส่งกระแสสัมผัสไปยังระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้เกิดการแปลความหมายขึ้น โดยอาศัยประสบการณ์เดิมและอื่นๆ เรียกว่า การรับรู้ (perception) เมื่อแปลความหมายแล้วก็จะมีการสรุปผลของการรับรู้เป็นความคิดรวบยอด แล้วมีปฏิกิริยาตอบสนอง (response) อย่างหนึ่งอย่างใดต่อสิ่งเร้าตามที่รับรู้ เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแสดงว่า การเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้วประเมินผลที่เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้แล้ว...”

ภาพที่ 2 การรับรู้

ที่มา: กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530)

การเรียนรู้เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต มนุษย์มีการเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงก่อนตาย จึงมีคำกล่าวเสมอว่า “No one too old to learn” หรือไม่มีใครแก่เกินที่จะเรียนการเรียนรู้จะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตได้เป็นอย่างดี

สรุปถ้าเกษตรกรมีการรับรู้ด้านการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ดี จะทำให้เกษตรกรปลูกพืช ได้ผลผลิตดีและมีประสิทธิภาพ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร

กระบวนการการสื่อสาร

การติดต่อสื่อสาร

ชีวิตเป็นเรื่องของการเรียนรู้และสิ่งหนึ่งที่สำคัญและต้องมีการเรียนรู้คือ ความสัมพันธ์หรือมนุษยสัมพันธ์ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้มักเป็นบทเรียนของกันและกัน ถ้าไม่ใส่ใจเรียนรู้ซึ่งกันและกันก็จะอยู่ในโลกนี้ด้วยความยากลำบาก เพราะชีวิตจะมีคุณค่าและรู้สึกมีความสุขเมื่อได้แสดงออกอย่างรู้สึก มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวและสิ่งใหม่ๆ ตามที่เราต้องการ

ดังนั้นความสำเร็จของมนุษย์ในการดำรงชีวิตทั่วไป จึงมักมีข้อกำหนดไว้อย่างกว้างๆว่า เราจะต้องเข้ากับคนที่เรติดต่อด้วยให้ได้ และต้องเข้าให้ได้ดี ด้วยการเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์

ร่วมกัน โดยอาศัยวิธีการสื่อสารและหลักจิตวิทยา ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์โดยทั่วไปมักถูกมองว่าเป็นเรื่องของศิลปะ (Arts) มากกว่าศาสตร์ (Science) ซึ่งก็หมายความว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว โดยขาดศาสตร์ของการสื่อสาร ย่อมขาดศิลปะในการนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงให้ประสบความสำเร็จได้

ความหมายของการสื่อสาร

ไดมินักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของการสื่อสารไว้ในหลายแง่มุม เช่น

จอร์จ เอ มิลเลอร์ เป็นการถ่ายทอดข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

จอร์จเกิร์บเนอร์ เป็นการแสดงกริยาสัมพันธ์ทางสังคมโดยใช้สัญลักษณ์และระบบสาร

วิลเบอร์ ชแรมส์ เป็นการมีความเข้าใจร่วมกันต่อเครื่องหมายที่แสดงข่าวสาร (กมลรัฐ อินทรทัศน์ และพรทิพย์ เย็นจะบก, 2547)

ซึ่งสามารถสรุปให้เข้าใจได้ง่ายๆ คือ การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารจากบุคคลฝ่ายหนึ่งที่เราเรียกว่าผู้ส่งสารไปยังยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งที่เราเรียกว่าผู้รับสารโดยผ่านช่องทางในการสื่อสารโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) ช่องทาง (Channel) และตัวผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งมักเรียกกันว่า SMCR

วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

การสื่อสารในชีวิตของแต่ละบุคคลนั้นล้วนมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป และส่งผลต่อการดำเนินชีวิตได้คือ ทำให้ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว ทำให้ทราบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้เกิดการแสดงออก ทำให้เกิดการพักผ่อนหย่อนใจ ทำให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้เกิดกำลังใจ

ประเภทของการสื่อสาร

1. การสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication)

การคิดหรือจินตนาการกับตัวเอง เป็นการคิดไตร่ตรองกับตัวเอง ก่อนที่จะมีการสื่อสารประเภทอื่นต่อไป

2. การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication)

การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาทำการสื่อสารกันอย่างมีวัตถุประสงค์ เช่น การพูดคุยปรึกษาหารือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3. การสื่อสารกลุ่มย่อย (Small-group) Communication)

การสื่อสารที่มีบุคคลร่วมกันทำการสื่อสารเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันแต่จำนวนไม่เกิน 25 คน เช่น ชั้นเรียนขนาดเล็ก ห้องประชุมขนาดเล็ก

4. การสื่อสารกลุ่มใหญ่ (Large-group Communication)

การสื่อสารระหว่างคนจำนวนมาก เช่น ภายในห้องประชุมใหญ่ โรงภาพยนตร์ โรงละคร ชั้นเรียนขนาดใหญ่

5. การสื่อสารในองค์กร (Organization Communication)

การสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในหน่วยงาน เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง เช่น การสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมงาน เจ้านายกับลูกน้อง

6. การสื่อสารมวลชน (Mass Communication)

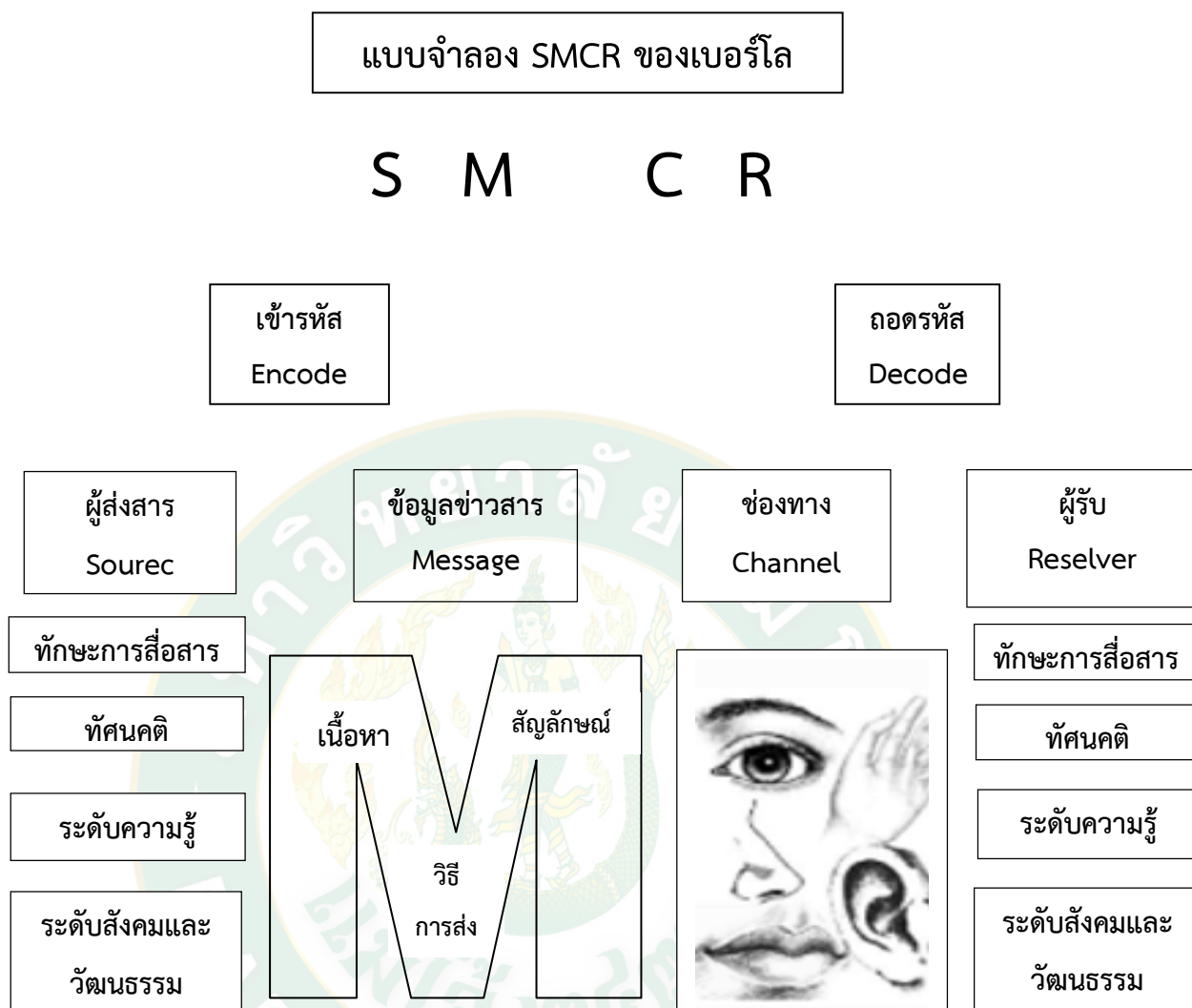
การสื่อสารกับคนจำนวนมากในหลายๆพื้นที่พร้อมกัน โดยใช้สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อกลาง เหมาะสำหรับการส่งข่าวสารไปยังผู้คนจำนวนมากในเวลาเดียวกัน

7. การสื่อสารระหว่างประเทศ (International Communication)

การสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างกันใน เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม การเมืองและสังคม เช่น การสื่อสารทางการทูต การสื่อสารเจรจาต่อรองเพื่อการทำธุรกิจ

ประสิทธิภาพของการสื่อสาร

ตามองค์ประกอบของการสื่อสารทำให้เห็นว่ามีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสื่อสารได้ ดังนั้นควรต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างเพื่อช่วยในการวางแผนการสื่อสาร โดยสามารถศึกษาได้จากแบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โลจากแนวคิดของเบอร์โล ได้พูดถึงองค์ประกอบต่างไว้ ดังนี้

ภาพที่ 3 แบบจำลอง SMCR ของเบอร์โล

ที่มา: กิดานันท์ มะลิทอง (2543)

ผู้ส่งสารและผู้รับสาร (Sender and Receiver) ในตัวผู้ส่งสารและผู้รับสารเองก็มีองค์ประกอบที่สามารถช่วยให้การสื่อสารประสบความสำเร็จได้ อันได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร (Communication skill) อันประกอบด้วย การพูด การฟัง การอ่าน การเขียน และยังรวมถึงการแสดงออกทางท่าทางและกริยาต่าง เช่น การใช้สายตา การยิ้ม ท่าทางประกอบ และสัญลักษณ์ต่างๆ การฝึกฝนทักษะการสื่อสาร และรู้จักเลือกใช้ทักษะจะช่วยส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการสื่อสารได้ทางหนึ่ง ถัดมาก็คือทัศนคติ (Attitude) การมีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นต่อตนเอง ต่อเรื่องที่ทำสื่อสาร หรือแม้กระทั่งต่อช่องทางและตัวผู้รับสาร และในทางกลับกันทัศนคติของ

ผู้รับสารที่มีต่อองค์ประกอบต่างๆก็สามารถทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพได้ ในทางตรงกันข้ามหากว่ามีทัศนคติที่ไม่ดีแล้วก็จะก่อให้เกิดความล้มเหลวได้เช่นกัน นอกจากนี้ความรู้ (Knowledge) ของตัวผู้ส่งสารและผู้รับสารเองก็มีผลต่อการสื่อสาร ทั้งความรู้ในเนื้อหาที่จะสื่อสาร ถ้าไม่รู้จริงก็ไม่สามารถสื่อสารให้ชัดเจนหรือทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ ผู้รับสารเองหากขาดความรู้ก็ไม่สามารถทำความเข้าใจตัวสารได้ อีกด้านหนึ่งก็คือความรู้ในกระบวนการสื่อสาร ถ้าไม่รู้ในส่วนนี้ก็ไม่สามารถวางแผนทำการสื่อสารให้สำเร็จได้เช่นกัน ในด้านสุดท้ายก็คือ สถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Culture) สถานภาพของตัวเองในสังคมเช่นตำแหน่งหรือหน้าที่การงาน จะมีส่วนกำหนดเนื้อหาและวิธีการในการสื่อสาร ด้านวัฒนธรรมความเชื่อ ค่านิยม วิถีทางในการดำเนินชีวิตก็จะมีส่วนในการกำหนดทัศนคติ ระบบความคิด ภาษา การแสดงออกในการสื่อสารด้วยเช่นกัน เช่นสังคมและวัฒนธรรมของเอเชียและยุโรปทำให้มีรูปแบบการสื่อสารที่ต่างกัน หรือแม้กระทั่งสังคมเมืองกับสังคมชนบทก็มีความแตกต่างกัน (กมลรัฐ อินทรทัศน์ และพรทิพย์ เย็นจะบก, 2547)

สาร (Message) ตัวสารก็คือ เนื้อหา ข้อมูล หรือความคิดที่ถูกถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร ซึ่งจะมีองค์ประกอบอยู่คือ การเข้ารหัส (Code) จะเป็นกลุ่มของสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้สื่อความหมาย เนื้อหา (Content) ก็คือเนื้อหาสาระที่ถูกถ่ายทอดไปยังผู้รับสารและอีกส่วนหนึ่งก็คือการจัดสาร (Treatment) เป็นการเรียบเรียงรหัส และเนื้อหาให้ถูกต้อง เหมาะสม ได้ใจความ

ช่องทาง (Channel) ช่องทางและสื่อจะเป็นตัวเชื่อมผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้าด้วยกัน การเลือกใช้สื่อสามารถเป็นตัวลดหรือเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารได้ ในการเลือกสื่อต้องพิจารณาถึงความสามารถของสื่อในการนำสารไปสู่ประสาทสัมผัสหรือช่องทางในการรับสาร ซึ่งก็ได้แก่ การเห็น การได้ยิน การสัมผัส การได้กลิ่น การลิ้มรส

สรุป เกษตรกรที่มีการรับข้อมูลข่าวสารด้านการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ดี จะทำให้เกษตรกรปลูกพืช ได้ผลผลิตดีและมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การปฏิวัติเขียว (The Green Revolution) ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 6 คือประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา โดยเริ่มจากเทคโนโลยีการผลิต เช่น การผสมพันธุ์พืชสัตว์ที่ให้ผลผลิตสูง การใช้สารเคมีชนิดต่างๆ เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ และการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร เป็นต้น ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ เช่นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดจนสุขภาพอนามัยและระบบนิเวศวิทยาของโลก

จุดเด่นของการปฏิวัติเขียวอยู่ที่การนำเอาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตสินค้าเกษตรอย่างได้ผลชัดเจน เช่น การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ของพันธุ์ข้าว

“มหัศจรรย์” ต่างๆ เป็นต้น แต่จุดอ่อนของมันคือละเลยต่อผลกระทบด้านอื่นๆ เช่น สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาซึ่งมีความละเอียดอ่อนและซับซ้อนเป็นอย่างมาก

โดยอาศัยเงื่อนไขต่างๆ เช่น ผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างกลุ่มอำนาจต่างๆ ในที่สุดระบบการเกษตรในแนวทาง “ปฏิวัติเขียว” ก็กลายเป็นนโยบายหลักของแทบทุกประเทศ และประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะเกษตรกรต่างถูกชักจูงให้ยอมรับระบบการเกษตรดังกล่าวด้วยวิธีการต่างๆ รวมทั้งผ่านระบบการศึกษาและสื่อสารมวลชนนานาชนิด จนกระทั่งกลายเป็นกระแสหลักของระบบการเกษตรในปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป ระบบการเกษตรปัจจุบันตั้งอยู่บนหลักการใหญ่ๆ เพียง 2 ประการ คือ ความง่ายและความรุนแรง

“ความง่าย” แสดงออกโดยการมองทุกสิ่งอย่างแยกส่วน เช่น มองดินเป็นเพียงพื้นที่สำหรับพืชอาศัยยืนต้น และเป็นแหล่งธาตุอาหารเท่านั้น เมื่อขาดความอุดมสมบูรณ์ก็เพียงแต่ใส่ธาตุอาหารไปโดยตรงในรูปของปุ๋ยเคมี ซึ่งในที่สุดก็พัฒนามาจนไม่ต้องปลูกพืชบนดินก็ได้ กล่าวคือ ปลูกบนกรวดทรายที่มีสารละลายที่มีสารละลายของธาตุอาหารหล่อเลี้ยงอยู่แทน (Hydroponic)

ส่วน “ความรุนแรง” จะเห็นได้จากการแก้ปัญหาศัตรูพืช เช่น โรครา แมลง วัชพืช หรือ สัตว์อื่นๆ เช่น หนูนา โดยการฆ่าหรือทำลายโดยตรงด้วยสารเคมีมีพิษชนิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นยากำจัดเชื้อรา ยาฆ่าแมลง ยากำจัดวัชพืช หรือยาเบื่อหนูก็ตาม

ระบบการเกษตรปัจจุบันพยายามแยกตัวออกจากธรรมชาติโดยใช้วิธีการควบคุมและบังคับธรรมชาติไปในทิศทางที่มนุษย์ต้องการเพียงเพื่อสนอง “ความต้องการเทียม” ของคนกลุ่มน้อยที่กำลังซื้อ ตัวอย่างเช่นการปลูกพืชในประเทศเขตร้อน หรือปลูกพืชเมืองหนาวในประเทศเขตร้อน รวมทั้งการบังคับให้ต้นไม้ออกผลนอกฤดูกาล เป็นต้น

รูปธรรมอันเป็นผลจากระบบการเกษตรดังกล่าวที่เห็นได้ชัดเจนในปัจจุบันก็คือ การขยายตัวอย่างรวดเร็วของกิจการกลุ่มบริษัทผลิตสารเคมีและเครื่องจักรกลที่ใช้ในการเกษตร การล่มสลายของเกษตรกรรายย่อย หนี้สินต่างประเทศของประเทศเกษตรกรรม การเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมของระบบนิเวศวิทยาตลอดจนปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชนทั่วไป ในฐานะผู้บริโภคผลผลิตจากระบบการเกษตรนี้

เมื่อวิเคราะห์เจาะลึกไปอีกพบว่าแท้จริงแล้ว ระบบการเกษตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้กลับมิได้มีประสิทธิภาพสูงชันดังที่กล่าวอ้างกันมาแต่ต้น หากแต่เป็นระบบที่ด้อยประสิทธิภาพอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากการผลิตอาหารให้ได้พลังงาน 1 แคลอรีนั้น ต้องใช้พลังงานในการผลิตถึง 7 แคลอรี ในขณะที่ระบบการเกษตรดั้งเดิมนั้นใช้พลังงานในการผลิตเพียง 1 แคลอรี แต่ผลิตอาหารได้พลังงานถึง 50 แคลอรี ดังนั้นระบบการเกษตรในปัจจุบันจึงใช้ทรัพยากรของโลกอย่างฟุ่มเฟือย โดยเฉพาะทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดและไม่สามารถหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้อีก เช่น น้ำมันดิบ ถ่านหินก๊าซ

ธรรมชาติ และแร่ธาตุต่างๆ เป็นต้นขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดของเสียซึ่งเป็นพิษต่อดิน น้ำอากาศ ตลอดจนปนเปื้อนกับอาหารที่ผลิตได้ เป็นพิษต่อผู้บริโภคอีกด้วย (มาซาโนบุ ฟูกูโอกะ, 2557)

การเกษตรของประเทศไทยเนื่องจากมีความหลากหลายของสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนเงื่อนไขของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ที่ไม่เหมือนกันทำให้ลักษณะการผลิต การบริโภคการตลาดและการค้าสินค้าเกษตรมีความแตกต่างกันออกไปโดยหลังจากที่การปฏิวัติเขียว (Green revolution) ได้อุบัติขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2504 และส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการเกษตรไทยในช่วงปี พ.ศ. 2510 เป็นต้นมาแนวทางการพัฒนาการเกษตรไทยในภาพรวมได้ปรากฏชัดเจนขึ้น กล่าวคือเปลี่ยนจากการเกษตรที่หลากหลายเพื่อยังชีพและผลิตสินค้าอาหารเพื่อตอบสนองตลาดภายในประเทศมาเป็นการเกษตรเชิงเดี่ยวเพื่อการค้าและเน้นการผลิตสินค้าวัตถุดิบเพื่อการส่งออก โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่างๆ ที่ล้นหลามเข้ามาเผยแพร่ในประเทศโดยเฉพาะสารเคมีกำจัดโรคแมลงปุ๋ยเคมีและเครื่องจักรกลการเกษตร

การพัฒนาเกษตรกรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มเน้นแนวทางการดำเนินงานของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เกษตรกรรายย่อยประกอบด้วย 2 กลุ่มย่อย คือ

กลุ่มที่หนึ่งผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่ามาตรฐานการครองชีพ (ต่ำกว่าเส้นความยากจน) เป็นการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อนเน้นการจัดหาที่ดินทำกินสร้างความมั่นคงด้านอาหารและรายได้สร้างโอกาสให้สามารถเข้าถึงแหล่งทุนและการแก้ไขปัญหานี้สิน

กลุ่มที่สองผู้ที่มีรายได้ตามมาตรฐานการครองชีพหรือสูงกว่ามาตรฐานการครองชีพเน้นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรให้มีมาตรฐานมากขึ้นการถ่ายทอดเทคโนโลยีสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะการผลิตการตลาดและสามารถเข้าถึงแหล่งทุน

กลุ่มที่ 2 เกษตรกรรายใหญ่ที่ทำการเกษตรพาณิชย์เน้นการสนับสนุนให้สามารถเข้าถึงข้อมูลอำนวยความสะดวกทั้งด้านการผลิตการตลาดการลงทุนทางการเกษตรในต่างประเทศและสนับสนุนการร่วมทุนด้านการวิจัยเพื่อให้เกิดผลงานวิจัยที่สามารถต่อยอดในเชิงพาณิชย์รวมทั้งผลักดันให้เกษตรกรรายใหญ่เข้าร่วมกลุ่มกับเกษตรกรรายย่อยเพื่อเชื่อมโยงถ่ายทอดเทคโนโลยีซึ่งกันและกันตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาการรวมกลุ่มการผลิตและเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555-2559)

สรุป ถ้าเกษตรกรปฏิบัติตามแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร ด้านการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ดี จะทำให้เกษตรกรปลูกพืช ได้ผลผลิตดีและมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0

นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เป็นโมเดลเศรษฐกิจที่จะนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง กับดักราคาที่ต่ำ และกับดักราคาที่ไม่สมดุล พร้อมๆกับเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ ประเทศในโลกรุ่นหนึ่ง ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบทของโลกยุค The Fourth Industrial Revolution อย่างเป็นรูปธรรม ตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้วางไว้ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ”

ไทยแลนด์ 4.0 เป็นโมเดลที่ได้ให้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาประเทศ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานพระราชดำรัสหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ครั้งแรกในงานพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ไว้ความตอนหนึ่งว่า “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนเป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกฐานะทางเศรษฐกิจขั้นได้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศ และของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ได้ ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวในที่สุด” Thailand 4.0 น้อมนำพระราชดำรัสข้างต้นของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และถอดรหัสออกมาเป็น 2 ยุทธศาสตร์สำคัญคือ

1. การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Strength from Within)
2. การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก (Connect to the World)

หากการสร้างความเข้มแข็งจากภายในคือ Competitiveness การเชื่อมโยงกับโลกภายนอกก็คือ Connectivity ซึ่งทั้ง Competitiveness และ Connectivity เป็น 2 ปัจจัยที่จะต้องดำเนินควบคู่กันในการสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนให้กับประเทศ

การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน Thailand 4.0 เน้นการปรับเปลี่ยนใน 4 ทิศทางคือ

1. จากการพึ่งพาเศรษฐกิจโลก สู่ การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ
2. จากการเน้นการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ สู่ การผลิตสินค้าเชิงนวัตกรรม
3. จากการเน้นเงินทุนและทุนทางกายภาพ สู่ การเน้นทุนมนุษย์และเทคโนโลยี
4. จากการกระจุกของความมั่งคั่งและโอกาส สู่ การกระจายของความมั่งคั่งและโอกาส

การปรับเปลี่ยนใน 4 ทิศทางดังกล่าว จะเกิดขึ้นได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเน้น “การพัฒนาที่สมดุล” ใน 4 มิติ อันประกอบด้วย

1. ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ (Economic Wealth)
2. ความอยู่ดีมีสุขของผู้คนในสังคม (Social Well-beings)
3. การรักษาสีงแวดล้อม (Environmental Wellness)
4. การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom)

การพัฒนาที่สมดุลใน 4 มิติของ Thailand 4.0 ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สอดรับกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (17 Sustainable Development Goals) ของสหประชาชาติ ได้อย่างแนบแน่นและลงตัว (ภาพที่ 4)

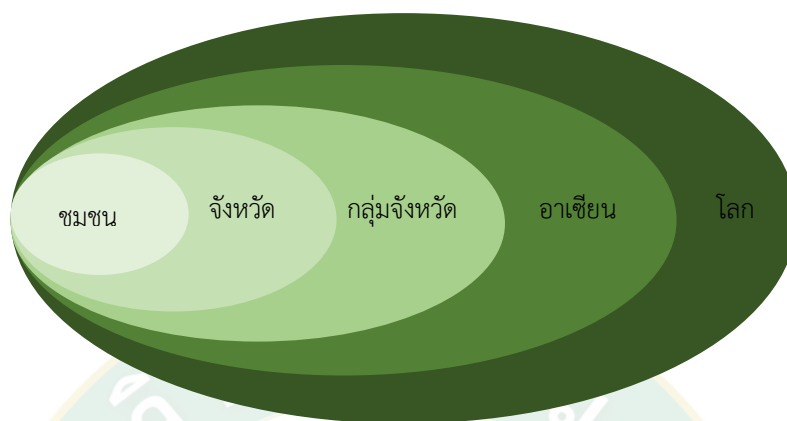

ภาพที่ 4 การพัฒนาที่สมดุล SEP for SDGs

ที่มา: กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา (2559)

การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก เมื่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศเกิดความเข้มแข็งก็จะเกิดการพัฒนาขีดความสามารถและมีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอเมื่อเผชิญกับโอกาสและภัยคุกคามจากโลกภายนอก ในการเชื่อมโยงกับโลกภายในมี 3 ระดับ คือ การเชื่อมโยงเศรษฐกิจ

ภายในประเทศ (จากชุมชนสู่จังหวัดและกลุ่มจังหวัด) การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภูมิภาค (อาเซียน) และการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก (ภาพที่ 5)

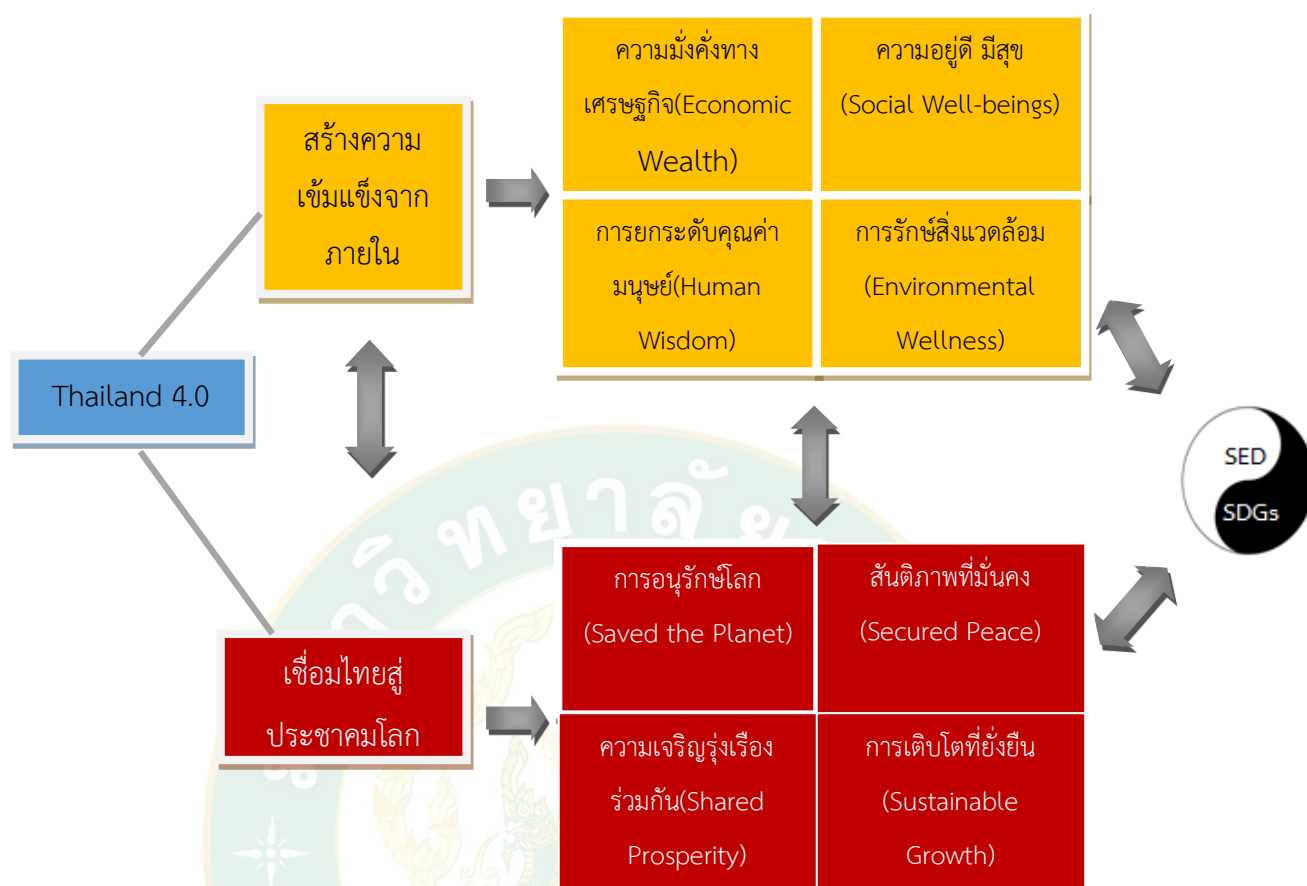
ภาพที่ 5 การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก

ที่มา: กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา (2559)

เพื่อให้อยู่กับประชาคมโลกอย่างเป็นปกติสุข ในการขับเคลื่อน Thailand 4.0 รัฐบาลจึงได้น้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลก โดยเน้น

1. การอนุรักษ์โลก (Saved the Planet)
2. การสร้างสันติภาพที่มั่นคง (Secured Peace)
3. การเติบโตที่ยั่งยืน (Sustainable Growth)
4. การสร้างความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน (Shared Prosperity)

อาจกล่าวได้ว่า แก่นยุทธศาสตร์ Thailand 4.0 ว่าด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน และการเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลกนั้น ตั้งอยู่บนฐานความคิดจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สอดคล้องกับ Sustainable Development Goals ของ UN (ดังภาพ 6)

ภาพที่ 6 การสอดรับกันระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและ SDGs ใน Thailand 4.0

ที่มา: กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา (2559)

Thailand 4.0 มีเป้าหมายเพื่อหลุดพ้น 3 กับดัก โดยปรับเปลี่ยนกลไกการขับเคลื่อนการเติบโตชุดใหม่ (New Growth Engines) เพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ “ประเทศในโลกรุ่นหนึ่ง” ภายในปี 2575 ดังนี้

1. หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ด้วยการสร้างความมั่งคั่งผ่าน กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ (Competitive Growth Engines) เพื่อก้าวสู่ประเทศที่มีรายได้สูง โดยเปลี่ยนจาก “ทำมากได้น้อย” เป็น “ทำน้อยได้มาก”
2. หลุดพ้นจากกับดักความเหลื่อมล้ำ ด้วยการสร้างความมั่นคงผ่าน กลไกการกระจายรายได้ โอกาส และความมั่งคั่งอย่างเท่าเทียม (Inclusive Growth Engine) โดยเน้นการปรับเปลี่ยนจากความมั่งคั่งที่กระจุกเป็นความมั่งคั่งที่กระจาย ด้วยหลักคิดที่ว่า “เราจะเดินไปด้วยกัน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

3. หลุดพ้นจากกับดักความไม่สมดุล ด้วยการสร้างความยั่งยืนผ่าน กลไกการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth Engine) ปรับเปลี่ยนจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลสู่ “การพัฒนาที่สมดุล

Thailand 4.0

ประเทศในโลกรุ่นหนึ่ง ภายในปี2575		
สร้างความมั่งคั่งผ่าน Competitive Growth Engines	สร้างความมั่นคงผ่าน Inclusive Growth Engine	สร้างความยั่งยืนผ่าน Green Growth Engine
●การยกระดับขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา ●การสร้างคลัสเตอร์ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ●การบ่มเพาะผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยี การออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ ●การพัฒนาวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ●การพัฒนาทักษะและงานใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน ●การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจ ●การบริหารจัดการสมัยใหม่ ที่พร้อมดำเนินการทั้งในแพลตฟอร์มในโลกจริงและโลกดิจิทัล ●กิจการร่วมทุนรัฐและเอกชนในโครงการขนาดใหญ่ ● ฯลฯ	●การยกระดับ Digital Skill Literacy, ICT Literacy, Information Literacy และ Media Literacy ของคนไทย ●การสร้างคลัสเตอร์เศรษฐกิจระดับกลุ่มจังหวัดและจังหวัด ●การพัฒนา Innovation Hubs ให้กระจายในระดับภูมิภาค ●การสร้างเศรษฐกิจระดับฐานรากในชุมชน ●การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม ●การส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้มแข็งและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ●การยกระดับขีดความสามารถ การเสริมสร้างทักษะและการเติมเต็มศักยภาพของประชาชนให้ทันกับพลวัตจากภายนอก ●การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐ ●การถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดแบบมีเงื่อนไข ● ฯลฯ	● การมุ่งเน้นธุรกิจ การผลิต และการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ●การมุ่งเน้นการใช้พลังงานทดแทน ●การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ และเมืองที่น่าอยู่ ●การปรับแนวคิดจากเดิมที่คำนึงถึงต้นทุนได้เปรียบเรื่องต้นทุน (Cost Advantage) เป็นหลัก มาสู่การคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้จากการลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งระบบ (Lost Advantage) ●การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นองค์กรที่ “คิดดีทำดี” (Doing Good, Doing Well) ● ฯลฯ
สร้างความเข้มแข็งจากภายใน เชื่อมไทยสู่ประชาคมโลก		

ภาพที่ 7 กลไกขับเคลื่อนการเติบโตชุดใหม่ ใน Thailand 4.0

ที่มา: กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา (2559)

เป้าหมาย Thailand 4.0

Thailand 4.0 กำหนดเป้าหมายครอบคลุมใน 4 มิติ ดังนี้

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

เป็น “ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า” (Value - Based Economy) ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์

ความอยู่ดีมีสุขทางสังคม

เป็น “สังคมที่ไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (Inclusive Society) ด้วยการเติมเต็มศักยภาพของทุกคนในสังคม เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม และฟื้นฟูความสมานฉันท์และความเป็นปึกแผ่นของคนในสังคม ให้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

การยกระดับคุณภาพมนุษย์

การพัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21” ควบคู่ไปกับการเป็น “คนไทย 4.0 ในโลกที่หนึ่ง”

การรักษาสิ่งแวดล้อม

มี “ระบบเศรษฐกิจที่สามารถปรับสภาพตามภูมิอากาศ” ควบคู่ไปกับการเป็น “สังคมคาร์บอนต่ำ” อย่างเต็มรูปแบบ

สรุป ถ้าเกษตรกรปฏิบัติตามแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ในด้านการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ดี จะทำให้เกษตรกรปลูกพืช ได้ผลผลิตดีและมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม การทำเกษตรที่จะให้อยู่รอดได้ ต้องอยู่บน 3 ฐานที่สำคัญจึงตอบโจทย์ใหญ่ของการเกษตรได้ คือ ฐานรากที่ 1 องค์ความรู้กับเทคโนโลยี ที่รัฐบาล พยายาม นำวิธีการเหล่านี้ ลงไปสู่ชาวบ้านมาโดยตลอด เพราะปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาด้านขาดแคลนแรงงาน จึงจำเป็นที่จะต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิตที่มีคุณภาพด้วย

ฐานที่ 2 การตลาด ซึ่งตรงนี้ประเทศไทยน่าเป็นห่วง เพราะวิธีการตลาดการเกษตรของไทย ยังเป็นรูปแบบเดิมๆ เน้นการผลิตเพื่อขายชีพ ต้องเปลี่ยนใหม่ให้เกษตรกรอุตสาหกรรม ต้องทำการตลาดนำการผลิต เกษตรกรจึงจะอยู่ได้ ต้องผลิตสิ่งที่ตลาดต้องการ แต่ปัญหาเดิมๆ คือเราไม่มีตลาด ทั้งตลาดกลางด้านการเกษตร ตลาดล่วงหน้า รวมถึงตลาดเสรี ต่อไปต้องทำการตลาดให้

ควบคุมการผลิตให้ได้ รากฐานที่ 3 คือ การบริหาร จัดการพื้นที่เกษตร เพราะโจทย์วันนี้ คือเราทำนาแปลงใหญ่เพื่อจะแก้ปัญหาการตลาดและจัดการเทคโนโลยีให้เข้าถึงเกษตรกรอย่างแท้จริง

การปฏิรูปภาคเกษตรเข้าสู่เกษตรกรรม 4.0 มีการพัฒนาด้านการพัฒนาพื้นที่เป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้านการเกษตรให้สอดคล้องและเพียงพอกับพื้นที่เกษตรโดยมีโครงการการปฏิรูปภาคเกษตรโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรตามหลักการแผนที่เกษตรเพื่อบริหารจัดการเชิงรุกเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมเป็นการผลิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ตลาดและตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559) การใช้งานมีแนวคิดที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลด้านการเกษตร แผนที่ความเหมาะสมของการปลูกพืช ปัจจัยการผลิต พื้นที่ใน-นอกเขตชลประทาน แหล่งน้ำผิวดิน-ใต้ดิน โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลจัดทำเป็นแผนที่รายจังหวัด จากข้อมูลขอบเขตการปกครอง การใช้ที่ดินในปัจจุบัน พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ พื้นที่ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับพืชเศรษฐกิจรายชนิดที่ปลูกในปัจจุบัน แหล่งน้ำผิวดิน-บ่อบาดาลในปัจจุบัน และแผนการพัฒนาแหล่งน้ำระหว่างปี 2560-2570 ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ด้านการบริหารจัดการด้านเกษตรของไทย ในเกิดความสมดุล มั่นคงยั่งยืนต่อไป (สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี, 2559)

โครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ไปปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่โดยการทำ Zoning จากแผนที่ Agri-Map ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน อาทิ GAP และเกษตรอินทรีย์ และโครงการจัดตั้งศูนย์เกษตรอัจฉริยะ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยจากญี่ปุ่นในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการทำการเกษตรในประเทศไทย โดยจะทดลองใช้กับพืชสำคัญก่อน คือ ข้าว มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งนี้ ยังได้ส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ควบคู่ไปกับการทำการเกษตรสมัยใหม่ด้วย เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและลดความเสี่ยงให้เกษตรกรจากสภาวะของตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งนี้ ยังได้ส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ควบคู่ไปกับการทำการเกษตรสมัยใหม่ด้วย เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและลดความเสี่ยงให้เกษตรกรจากสภาวะของตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (เทคโนโลยีสมัยใหม่, 2561)

ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์มีการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและเพิ่มมูลค่าด้วยผลงานวิจัยและนวัตกรรมให้สามารถแข่งขันได้รวมทั้งเน้นการทำเกษตรแบบมุ่งเป้าหมายโดยมีโครงการภายใต้การปฏิรูปภาคเกษตร

โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (Agriculture Map for Adaptive Management) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำการผลิต การบริหารจัดการร่วมกันและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอนระบบส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก (area-based approach) ดำเนินงานในลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีผู้จัดการแปลงเป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่ในทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมี

การรวมกลุ่มทำการผลิต การบริหารจัดการร่วมกันและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตผลผลิตเพิ่มขึ้น และมีคุณภาพได้มาตรฐาน

โครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์ให้กับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร และนำไปสู่การตรวจรับรองการผลิตมาตรฐานเพื่อยกระดับเป็น กลุ่มเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งสร้างโอกาสทางการตลาดให้มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ของสหกรณ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศทั้งนี้ ในการดำเนินโครงการดังกล่าว กำหนดรูปแบบการทำงานเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรก เป็นการฝึกอบรมการพัฒนาอาชีพด้านการทำเกษตรอินทรีย์ให้กับเกษตรกร จากนั้นจึงเข้าสู่ระยะที่ 2 คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรแบบดั้งเดิมมาเป็นเกษตรอินทรีย์ ส่วนระยะสุดท้าย คือ เมื่อเกษตรกรเข้ามาทำเกษตรอินทรีย์เต็มรูปแบบแล้ว จะต้องผลักดันให้เกษตรกรกลุ่มนี้ได้รับใบรับรองการผลิตมาตรฐานกลุ่มเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างความมั่นใจว่า การทำเกษตรอินทรีย์ของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรทุกแห่ง ได้ผ่านมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล (ศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์, 2561)

ด้านการตลาดมีการพัฒนาการการแปรรูป การเข้าถึงข้อมูลการเชื่อมโยงตลาดชุมชนและระหว่างชุมชนการซื้อขายสินค้าเกษตรผ่านระบบออนไลน์ โดยมีโครงการการปฏิรูปภาคเกษตร

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปผลผลิตเกษตร เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร โดยพัฒนาคุณภาพการผลิตและระบบตรวจสอบรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ด้วยการส่งเสริมความปลอดภัย สินค้าเกษตรและอาหารตามมาตรฐานสากลในระดับชุมชน และสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เพื่อลดการใช้สารเคมีและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร มีการเชื่อมโยงการผลิตทางการเกษตรกับอุตสาหกรรมเกษตร และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาคุณภาพผลผลิตและระบบตรวจสอบรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรที่ได้คุณภาพ และมาตรฐานสากล (สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี, 2561)

โครงการ Startup Complex เป็นศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอย่างครบวงจร เป็นกลไกในการพัฒนาผู้ประกอบการและธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน มุ่งเน้นการเชื่อมโยงทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอย่างเป็นระบบ ตลอดจนสร้างความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ผู้ประกอบการและธุรกิจไทยจะได้รับการพัฒนาสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้ประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมตามนโยบายของรัฐบาล โดยผู้ประกอบการ SMEs และวิสาหกิจชุมชน จะได้รับการพัฒนาศักยภาพให้สามารถแข่งขันและขยายตลาดได้ในประเทศและต่างประเทศ(กระทรวงพาณิชย์) ด้วยนโยบายรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมให้เกษตรกรและชุมชน สร้างรายได้และความเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนจากท้องถิ่น การสร้างตลาดออนไลน์เพื่อเกษตรกรและชุมชนขึ้นโดยเฉพาะผ่านเว็บไซต์ <http://agrimark.dit.go.th>

ของกองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน จึงตอบโจทย์การสร้างความยั่งยืนในระดับชาวบ้าน จากรายได้ที่มีการซื้อ-ขายผ่านระบบตลาดอิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ ปัจจุบันการค้าขายผ่านตลาดออนไลน์จะทวีความสำคัญอย่างเข้มข้น และกำลังเป็นที่นิยมไปทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย (กองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด, 2559)

ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์มากขึ้นโดยมีโครงการภายใต้การปฏิรูปภาคเกษตร

ศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์เป็นโครงการเพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางเมล็ดพันธุ์เขตร้อนของเอเชีย เป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ทั้งระบบ รวมทั้งเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวสำหรับปรับเปลี่ยนให้เกษตรกรในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดีในการเพาะปลูก โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อการส่งออกเป็นทางเลือกอาชีพในห่วงโซ่มูลค่าสินค้าเกษตร รวมทั้ง เพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออกเมล็ดพันธุ์ของประเทศไทยในอนาคต เนื่องจากเมล็ดพันธุ์เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญซึ่งมีผลต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร (สาคร ศรีมุก, 2558)

การพัฒนาเครื่องจักรกลการเกษตรเป็นโครงการเพื่อพัฒนาความรู้ในด้านเทคนิคการใช้และการบำรุงรักษาเครื่องจักรกลการเกษตร ตลอดจนสร้างช่างเกษตรประจำท้องถิ่นสำหรับรองรับการเติบโตอย่างรวดเร็วของการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรของประเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพธุรกิจการให้บริการเครื่องจักรกลการเกษตรชุมชน ให้มีความพร้อมทั้งด้านองค์ความรู้ทักษะทางเทคนิค และการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างโอกาสและยกระดับการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรที่ทันสมัยในการผลิต และทดแทนแรงงานภาคเกษตรให้แก่เกษตรกร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559)

การทำเกษตร 4.0 เป็นการพลิกแนวคิดของเกษตรกรที่จะต้องมียอดความรู้ด้านเทคโนโลยีการแปรรูป และการทำตลาดเองควบคู่กันไปด้วย อีกโครงการหนึ่งที่น่าสนใจคือ โครงการ Young smart farmer ที่ได้ทำการคัดเลือกเยาวชนผู้ที่สนใจในการทำเกษตรมาเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการทำเกษตรยุค 4.0 ไปด้วยอีกทางหนึ่งเน้นจากคนรุ่นใหม่ในการพาเกษตรกรรุ่นพ่อแม่มาทำการเกษตรแบบสมัยใหม่ ซึ่งเกษตร 4.0 เน้นการบริหารจัดการโดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วย เช่น การใช้แอปพลิเคชันตรวจสอบความชื้น ความอุดมสมบูรณ์ของดินและสภาพอากาศ เป็นต้นเพื่อพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้มีขีดความสามารถด้านการเกษตร สามารถทดแทนเกษตรกรผู้สูงอายุและสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559)

ปัจจุบันเกษตรกรของประเทศส่วนใหญ่ยังเป็นเกษตรกรรายย่อยและมีระดับการพัฒนาที่หลากหลาย ทำให้การพัฒนาและยกระดับภาคการเกษตรต้องอาศัยการกำหนดนโยบายและแผนที่สอดคล้องกับลักษณะของเกษตรกรแต่ละกลุ่มการพัฒนาเกษตรกร โดยกลุ่มเกษตรกรขนาดกลางและ

ขนาดใหญ่ มีความก้าวหน้าในการทำการเกษตรมีศักยภาพที่จะพัฒนาต่อยอดสู่เกษตร 4.0 ได้รวดเร็ว อย่างไรก็ตามจากข้อมูลผลการศึกษาของสถาบันการศึกษาหลายสถาบันเห็นพ้องต้องกันว่า เกษตรกรรายย่อยซึ่งยังมีจำนวนอยู่มากยังไม่สามารถก้าวข้ามเกษตร 2.0 ไปได้ จำเป็นต้องมีแนวทางและนโยบายในการพัฒนาเฉพาะ เช่น การสนับสนุนการรวมกลุ่มสร้างความเข้มแข็ง ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) การใช้กลไกสหกรณ์การเกษตรเป็นตัวขับเคลื่อนและสนับสนุนการพัฒนาของเกษตรกรรายย่อย และมีการดูแลตามสถานการณ์ เช่น อุทกภัย และภัยแล้งในช่วงที่ผ่านมา โดยภาครัฐให้ความช่วยเหลือและเยียวยาเร่งด่วนเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดกับเกษตรกรสำหรับแนวทางการพัฒนาภาคการเกษตรสู่เกษตร 4.0 มาจากพื้นที่ทางการเกษตรที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางการทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ (เชียงใหม่นิวส์,2561)

สรุป ถ้าเกษตรกรปฏิบัติตามแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ดี จะทำให้เกษตรกรปลูกพืช ได้ผลผลิตดีและมีประสิทธิภาพ

บริบททั่วไปของตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลทั่วไปและความเป็นมาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

อำเภอแม่แตงเดิมตั้งขึ้นแห่งแรกในท้องที่ ตำบลบ้านเป้า อำเภอแม่แตง ปัจจุบัน คือ บ้านเป้า หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านเป้า เมื่อ พ.ศ. 2418 ตรงกับสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงรับสั่งให้พระเจ้าอินทวิชยานนท์ (เจ้าหลวง) เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ 7 จัดตั้งแขวงเมืองแกนขึ้นที่บ้านเป้า เรียกว่า แขวงบ้านเป้าเมืองแกน เพราะการคมนาคมสมัยนั้นต้องอาศัยทางแม่น้ำปิงเป็นหลัก และแต่งตั้งท้าวแสนไชย ขึ้นเป็นผู้ปกครองแขวงเป็นคนแรก ต่อมา พ.ศ. 2435 ได้ย้ายไปตั้งอยู่บ้านเมืองก๊ิด หมู่ที่ 1 ตำบลก๊ิดช้าง เรียกว่า แขวงเมืองก๊ิด โดยมีขุนก๊ิด เป็นผู้ปกครองแขวง ต่อมาปี พ.ศ. 2437 ได้ย้ายไปตั้งที่บ้านวังแดง หมู่ที่ 2 ตำบลอินทขิล เรียกว่า แขวงเมืองแกน อีกครั้งหนึ่ง มีพ่อแคว่นพรหม (ก้านนพรหม) กำนันคนแรกของตำบลอินทขิล เป็นผู้ปกครอง ต่อมา พ.ศ. 2439 ได้ย้ายไปตั้งที่บ้านแม่กะ หมู่ที่ 3 ตำบลแม่แตง เรียกว่า แขวงแม่กะ โดยมี ขุนแตง (แตง) เป็นผู้ปกครองแขวง และต่อมา พ.ศ. 2450 ได้ย้ายมาตั้งที่บ้านเหล่า (ป่าเส้า) หมู่ที่ 2 ตำบลสันมหาพน ทางการได้ยกฐานะเป็นอำเภอมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2450 เรียกว่า อำเภอสันมหาพน โดยมีนายอำเภอคนแรกชื่อ ขุนมิกสันสุรบาล (พื่อน) ป. แต่เนื่องจากอำเภอสันมหาพน ตั้งติดกับลำน้ำแม่แตง จึงเปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอแม่แตง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2458 เป็นต้นมา

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน พื้นที่ 1 ใน 3 เป็นที่ราบเชิงเขา พื้นที่ของอำเภอแม่แตงอยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่แตง ลุ่มน้ำปิง และลุ่มน้ำแม่งัด อำเภอแม่แตง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วย

ตำบลสันป่ายาง ตำบลสบเปิง ตำบลเมืองเก่า ตำบลช่อแล ตำบลชี้เหล็ก ตำบลบ้านเป่า ตำบลแม่แตง
ตำบลอินทขิล ตำบลหอพระ ตำบลสันมหาพน ตำบลก๊าดช้าง ตำบลบ้านช้าง ตำบลป่าแป๋ บางส่วนอยู่ใน
เขตลุ่มน้ำปิงและน้ำแม่งัด แหล่งน้ำที่ไหลผ่านอำเภอแม่แตง ได้แก่ น้ำแม่ปิง น้ำแม่แตงและน้ำแม่งัด

ข้อมูลทั่วไปตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ตำบลสบเปิงตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอแม่แตงและอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด
เชียงใหม่มีเนื้อที่ 43.91 ตารางกิโลเมตรหรือ 27,443.75 ไร่ดินเป็นดินลูกรังดินเหนียวและดินปนทราย

การปกครองและประชากร

การปกครองเป็น 13 หมู่บ้านมีจำนวนประชากรทั้งหมด 7,865 คน ประชากรมีอาชีพหลัก คือ ทำ
การเกษตร และอาชีพเสริม คือ การรับจ้าง ตำบลสบเปิงมีจำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองทั้งหมด 13
หมู่บ้าน

ตารางที่ 1 จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองทั้งหมด 13 หมู่บ้าน

หมู่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน
1	บ้านปางฮ้าง	313
2	บ้านปางม่วง	426
3	บ้านสบเปิง	177
4	บ้านต้นจูน	254
5	บ้านไร่	244
6	บ้านท่าข้าม	312
7	บ้านต้นลาน	144
8	บ้านดอนเจียง	222
9	บ้านหนองบัวหลวง	197
10	บ้านแม่หลอด	210
11	บ้านผาหมอน	119
12	บ้านล้อง	106
13	บ้านสหกรณ์ทุ่งใหม่	212
รวม		2,936

ที่มา: สำนักงานทะเบียน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ (2559)

ลักษณะทางกายภาพ

ตำบลสบเปิงมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ข้างเคียงดังนี้
 ทิศเหนือติดต่อกับตำบลเมืองกายและตำบลบ้านช้างอำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่
 ทิศใต้ติดต่อกับตำบลสันป่ายางอำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่
 ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลขี้เหล็กอำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่
 ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลป่าแป๋อำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะภูมิประเทศ

มีลักษณะเป็นเทือกเขาสูงโดยมีภูเขาที่สำคัญ ได้แก่ ดอยปางยางดอยป่าสักบริเวณตอนกลางของตำบลมีทางหลวงหมายเลข 1095 ตัดผ่านในแนวตะวันตก-ตะวันออกทำให้แบ่งพื้นที่ของตำบลออกเป็นพื้นที่ส่วนเหนือและส่วนใต้ทางน้ำที่สำคัญได้แก่น้ำแม่ฮาวซึ่งมีต้นกำเนิดจากเทือกเขาทางด้านตะวันตกของตำบลมีทิศทางการไหลจากทิศตะวันตกมาทิศตะวันออก (กรมทรัพยากรธรณีและกระทรวงทรัพยากรและธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2559)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงสารสนเทศและการสื่อสาร (2550) ได้ศึกษาสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการอยู่ดีมีสุข ภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียง จากการสำรวจพบว่าผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการอยู่ดีมีสุขภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าประชาชนทั่วประเทศได้รับทราบ รับรู้ข้อมูลข่าวสาร การประกาศต่างๆ ของทางราชการ ในระดับปานกลางถึงมากถึงร้อยละ 82.2 ส่วนผู้ที่ไม่ทราบ ไม่รู้ข้อมูลข่าวสาร ประกาศต่างๆ ของทางราชการเลย มีเพียงร้อยละ 3.4 เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า สัดส่วนของประชาชนที่ทราบข้อมูลข่าวสารระดับปานกลางถึงมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สูงสุด ร้อยละ 86.0 รองลงมา ภาคเหนือ ร้อยละ 85.3 ส่วนภาคใต้ และภาคกลางใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 76.8 และ ร้อยละ 76.5 ตามลำดับ

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และ บำเพ็ญ เขียวหวาน (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สถานที่ในการรับและสืบค้นข่าวสารทางการเกษตร ที่บ้านที่พักอาศัย รองลงมา คือ หน่วยงานราชการ ศูนย์เรียนรู้ในชุมชน และบ้านเพื่อนบ้าน ตามลำดับ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ของเกษตรกร ในประเด็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล พบว่าเกษตรกรทั้งหมดได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้าน รองลงมาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อกิจกรรม พบว่าเกษตรกรมากกว่าครึ่ง รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการเข้าชมนิทรรศการ รองลงมา จากการศึกษาดูงาน

และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ 2) เกษตรกรทั้งหมดมีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสาร รองลงมาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และ เพื่อทราบข้อมูลข่าวสาร และ 3) เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตรในทุกขั้นตอนของกระบวนการยอมรับนวัตกรรมในอันดับแรก จากสื่อบุคคล เช่น เพื่อนบ้าน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร รองลงมา คือ สื่อมวลชน เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ตามลำดับ

สำนักงานเศรษฐกิจการ (2556) เกษตรได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการรับรู้ของเกษตรกรในการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ภาคตะวันออก) พบว่าลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นเกษตรกรทั่วไปที่ทำนาเป็นหลักถือครองที่ดินของตนเอง มีอายุมากอยู่ระหว่าง 51 - 60 ปี มีจำนวนปีในการศึกษาน้อยอยู่ระหว่าง 0 - 4 ปี มีประสบการณ์ในการทำเกษตรมากอยู่ระหว่าง 16 - 30 ปี ส่วนสภาพแวดล้อมทางการสื่อสารของเกษตรกรที่สะท้อนจากพฤติกรรมในการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการปรึกษาปัญหาทางด้านการเกษตรกับบุคคลอื่นๆ ในขณะที่มีการร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอบรม ประชุมสัมมนา และการรณรงค์ด้านการเกษตรค่อนข้างน้อย ส่วนแรงจูงใจในการสื่อสารหรือแรงกระตุ้นจากการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลางจากผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน

เจนจิรา ใจทาน และคณะ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้ถึงผลกระทบจากการเผาอ้อยของเกษตรกรในเขตอำเภอตากฟ้าจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.23 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 42.4 ระยะเวลาในการปลูกอ้อยโดยเฉลี่ย 16.22 ปี มีรายได้จากการขายผลผลิตอ้อยโดยเฉลี่ย 493,462.69 บาท/ปี มีพื้นที่ในการปลูกอ้อยโดยเฉลี่ย 55.42 ไร่ มีจำนวนแรงงานจ้างรวมทั้งหมดโดยเฉลี่ย 36.97 คน ค่าแรงในการเก็บเกี่ยวอ้อยโดยเฉลี่ย 329.25 บาท/ตัน ระยะทางในการขนย้ายอ้อยสู่โรงงานโดยเฉลี่ย 24.62 กิโลเมตร เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นคู่สัญญากับโรงงานส่งผลผลิตอ้อยเข้าสู่โรงงานน้ำตาล คิดเป็นร้อยละ 77.90 เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการปลูกอ้อย คิดเป็นร้อยละ 58.5 เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบจากการเผาอ้อยร้อยละ 98.5 2) เกษตรกรรับรู้ถึงผลกระทบจากการเผาอ้อยก่อนการเตรียมดิน ก่อนการเก็บเกี่ยว และหลังการเก็บเกี่ยว อยู่ในระดับมาก 3) โดยภาพรวมเกษตรกรที่มีอายุ ระดับการศึกษา จำนวนแรงงาน ระยะทางการขนส่งอ้อยสู่โรงงาน การเข้าร่วมเป็นคู่สัญญากับโรงงานน้ำตาลและการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกอ้อยที่แตกต่างกัน จะรับรู้ถึงผลกระทบจากการเผาอ้อยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกอ้อยพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) ปัญหาที่พบคือ การเผาอ้อยทำให้อ้อยถูกตัดราคาจากโรงงาน เกษตรกรมีต้นทุนในการกำจัดศัตรูพืชเพิ่มขึ้น ซึ่งเกษตรกรได้แสดงความ

คิดเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุนการรณรงค์การเผาอ้อยและการปลูกจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในป้องกันการเผาอ้อย

มณีนวษ์ หอมหวาน ประสพชัย พสุนนท์ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยการรับรู้ที่ส่งผลต่อทัศนคติการเลือกซื้อสินค้าจากกิจการเพื่อสังคมในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโครงการหลวง ผลวิจัยพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน อาศัยอยู่ที่บ้านพักส่วนตัว มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร 20 ปีขึ้นไป และไม่มีความสัมพันธ์กับคณะผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของโครงการหลวง ระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมของผู้บริโภคสินค้าโครงการหลวงในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย และระดับการรับรู้ต่อการดำเนินการเพื่อสังคมของผู้บริโภคสินค้าโครงการหลวงในกรุงเทพมหานคร พบว่าอยู่ในระดับมาก ระบบทัศนคติการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภคสินค้าโครงการหลวงในกรุงเทพมหานคร พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้ข่าวสารทางด้านเศรษฐกิจการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลวิจัยพบว่า 1) ลักษณะการรับรู้ข่าวสารทางด้านเศรษฐกิจการเกษตร แหล่งข่าวและความถี่ในการติดตามข่าวปรากฏว่า สื่อความรู้ทางโทรทัศน์เป็นแหล่งข่าวทางด้านเศรษฐกิจการเกษตร ที่มีครัวเรือนเกษตรกรติดตามมากที่สุด และมีความถี่ในการติดตามสูงสุด โดยช่วงเวลาที่ใช้ในการติดตามข่าวสารเป็นประจำคือในช่วงตอนค่ำถึงกลางคืน 2) ระดับการรับรู้ข่าวสารทางด้านเศรษฐกิจการเกษตร ครัวเรือนส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่การรับรู้อยู่ในระดับสูง และในระดับต่ำตามลำดับ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางด้านเศรษฐกิจนั้นพบว่า ปัจจัยทางด้านเพศ เขตพื้นที่ที่ทำการเกษตร ภูมิภาคที่ทำการเกษตร การเข้าร่วมการเป็นสมาชิก กลุ่มเกษตรกร หรือ สหกรณ์การเกษตร และการเข้าร่วมอบรมความรู้ทางด้านเศรษฐกิจการเกษตร ไม่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข่าวสารด้านเศรษฐกิจการเกษตร ยกเว้นปัจจัยช่วงอายุและระดับการศึกษาเท่านั้น ที่มีผลกระทบต่อการรับรู้ข่าวสารทางด้านเศรษฐกิจการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร

วราภรณ์ สาธุพันธุ์ สุรินทร์ อ้นพรม (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้และยุทธศาสตร์การปรับตัวตามกาเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนบนพื้นที่สูง:กรณีศึกษาหมู่บ้านปางยางตำบลภูคาอำเภอปัวจังหวัดน่าน ผลวิจัยพบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่ เป็นเพศชายเนื่องจากส่วนมากเพศชายจะเป็นหัวหน้าครัวเรือน ที่มีอยู่ในช่วงอายุ 41-60 ปี และไม่ได้เรียนหนังสือ มีภูมิลำเนาเกิดที่บ้านปางยางมาแต่กำเนิด ด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ยมีประมาณ 4-6 คน และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนประมาณ 3-4 คน ทั้งนี้ มีสมาชิกบางครัวเรือนที่ออกไปทำงานต่างจังหวัด ส่วนด้านอาชีพหลักของบ้านปางยาง คือ ทำไร่ข้าวโพด มีรายได้เฉลี่ย 8,277 บาทต่อเดือน ส่วนอาชีพรองส่วนใหญ่

เป็นการทำสวน โดยมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 1,593.98 ต่อเดือน แต่ละครัวเรือนมีพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่น้อยกว่า 30,000 บาท ทั้งนี้ ทุกครัวเรือนมีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง โดยส่วนใหญ่ครอบครองครัวละประมาณ 6-10 แปลง โดยมีเนื้อที่เฉลี่ยครอบครองครัวละประมาณ 25.1 – 50 ไร่ โดยทั้งหมดไม่มีเอกสารสิทธิเนื่องจากอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติและป่าสงวนแห่งชาติ อีกทั้งในหมู่บ้านนี้ไม่มีการเช่าที่ดินทำกินแต่อย่างใด ส่วนด้านการเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านสูงสุดเป็นกองทุนสัจจะออมทรัพย์และการเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ปลูกข้าวโพด ซึ่งสะท้อนอาชีพหลักของชุมชน

การรับรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในรอบ 5-10 ปี ที่ผ่านมา ชาวบ้านปางยางได้ประสบกับปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงหรือความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ โดยปรากฏการณ์ที่ทุกครัวเรือนสามารถรับรู้ได้ คือ สภาพอากาศที่ร้อนขึ้น(ร้อยละ 100) ฤดูฝนที่มาช้ากว่าปกติและรูปแบบการตกของฝนที่เปลี่ยนแปลงไป (ร้อยละ 98.1) ความแตกต่างของอุณหภูมิระหว่างวัน (ร้อยละ 90.4) ความแห้งแล้ง (ร้อยละ 80.8) ความรุนแรงของลมมรสุมพายุ (ร้อยละ 55.8) และสภาพอากาศที่หนาวเย็น (ร้อยละ 32.7) ส่วนรูปแบบการปรับตัวของครัวเรือนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านการประกอบอาชีพการปรับตัวสูงสุดเป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว (ข้าวโพด)(ร้อยละ 98.1) เนื่องจากเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชนรูปแบบการปรับตัวด้านองค์กรสถาบันสูงสุดเป็นการจัดตั้งกลุ่มและกองทุนต่างๆภายในชุมชน(ร้อยละ 98.1) รูปแบบการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์สูงสุดยังคงเป็นการปฏิบัติตามกฎระเบียบว่าด้วยการจัดการแนวเขตพื้นที่โซนพิเศษของชุมชนและการปฏิบัติตามข้อกำหนดในการเข้าไปใช้ประโยชน์ทรัพยากรในป่าของชุมชน (ร้อยละ 100) ส่วนรูปแบบการปรับตัวด้านการเงินสูงสุดเป็นการเข้าร่วมกองทุนต่างๆของชุมชน (ร้อยละ 100) นอกจากนี้ชุมชนบ้านปางยางยังมีความร่วมมือกับหน่วยงานนอกที่เข้ามาสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นด้านการติดตามและแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาทิมูลนิธิริรักษ์ไทยและศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า (RECOFT) ที่เปิดโอกาสการเรียนรู้เพื่อการปรับตัวและรับมือกับปัญหาโดยนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆมาให้พร้อมนำมาปรับใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้แก่การปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรกรรมการหาพันธุ์พืชมาให้ทดลองปลูกการให้ความรู้ด้านความสามารถของป่าในการกักเก็บคาร์บอนของป่า เป็นต้น

ภาคสรุป

การประกอบอาชีพการเกษตรในประเทศไทย มีการทำกันมาเป็นเวลายาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแต่ในความเป็นจริงนั้นการประกอบอาชีพการเกษตรของไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เกษตรกรไทยยังเป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จากสาเหตุนี้เองจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการเกษตรเพื่อพัฒนาและปรับปรุงให้เกษตรกรมี

ผลผลิตและรายได้ที่สูงขึ้น โดยเปลี่ยนแปลงการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การผลิตที่ทันสมัย การใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์คุณภาพดีที่ให้ผลผลิตสูงต้านทานโรคและแมลง การใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดต้นทุนการผลิต การตลาด ช่องทางการกระจายสินค้า การแปรรูปสินค้า และอื่นๆ

การพัฒนาการเกษตร 4.0 จะมีการพัฒนาใน 1) ด้านการพัฒนาพื้นที่พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้านการเกษตรให้สอดคล้องและเพียงพอกับพื้นที่เกษตร 2) ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและเพิ่มมูลค่าด้วยผลงานวิจัยและนวัตกรรมให้สามารถแข่งขันได้รวมทั้งเน้นการทำเกษตรแบบมุ่งเป้าหมาย 3) ด้านการตลาดการเข้าถึงข้อมูลการเชื่อมโยงเครือข่ายเชื่อมโยงการผลิตการแปรรูปและการตลาด 4) เทคโนโลยีและนวัตกรรมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์มากขึ้น (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559)

การทำเกษตรด้วยเทคโนโลยี เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพในภาคการเกษตร ควบคู่กับการใช้ศาสตร์พระราชามาเป็นภูมิคุ้มกันให้เกษตรกร อาทิการนำวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่และการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ตลอด Supply Chain ได้แก่ โครงการส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยมารวมกลุ่มรวมพื้นที่กัน ทำการเกษตรภายใต้การบริหารจัดการปัจจัยการผลิต การใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกล และการวางแผนการผลิตร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ ยังได้ส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ควบคู่ไปกับการทำการเกษตรสมัยใหม่ด้วย เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและลดความเสี่ยงให้เกษตรกรจากสภาวะของตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

จากเกษตรกรธรรมดาเปลี่ยนมาเป็นผู้ประกอบการธุรกิจด้านเกษตร สร้างแบรนด์ ปลุกเอง ขายเอง ทำตลาดเอง การเพิ่มมูลค่าสินค้า มีการวางแผนจัดบันทึกการเพาะปลูกในครั้งต่อไปทั้งหมดนี้เพื่อให้เป็นเกษตรกรที่สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น สุดท้ายก็มาร่วมกันสร้างเครือข่ายสังคมเกษตรให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และแบ่งปันเพื่อนำสิ่งที่ดีงามกลับคืนสู่สังคมเพื่อพัฒนาเกษตรกรที่ทันสมัย เพื่อยกระดับภาคการเกษตรไทยเพื่อเข้าสู่ Thailand 4.0 โดยต้องอาศัยการขับเคลื่อนโดยเกษตรกรที่ทันสมัยในแต่ละกลุ่ม โดยมีคุณลักษณะคือเกษตรกรที่ใช้การตลาดการค้า นำการผลิต รู้จักใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยทั้งในการผลิตและการค้า มีความเป็นผู้นำ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและให้ความสำคัญกับความยั่งยืน

การที่เกษตรกรจะเข้าถึงแหล่งความรู้และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เหล่านี้มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการของงานส่งเสริมการเกษตรกระบวนการของการส่งเสริมการเกษตรเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างแหล่งวิชาการกับกลุ่มเป้าหมายคือ เกษตรกร การส่งเสริมการเกษตรจึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเกษตรการส่งเสริมการเกษตรจึง

เป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาการเกษตรขณะเดียวกันการส่งเสริมการเกษตรก็เป็นกระบวนการในการรับข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพของเกษตรกรสำหรับนำไปสู่ระบบการค้นคว้าวิจัยเพื่อศึกษาหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงการส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นต้องมีระบบการส่งเสริมแนวทางการส่งเสริมและระบบการเกษตรที่เหมาะสมด้วยเพราะแนวทางและระบบการส่งเสริมการเกษตรจะเป็นที่รับข้อมูลหรือสารสนเทศทางวิชาการจากแหล่งความรู้ไปถ่ายทอดให้เกษตรกรเปิดโอกาสให้เกษตรกรเจ้าหน้าที่ส่งเสริมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน อีกทั้งยังช่วยพัฒนาการเป็นผู้นำของเกษตรกรและให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

จากการตรวจสอบเอกสารทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำไปเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เห็นได้ว่าการรับรู้มีอิทธิพลทำให้บุคคลมีการรับรู้การพัฒนาการเกษตรการที่เกษตรกรจะเข้าถึงแหล่งความรู้และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เหล่านี้มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการรับรู้ซึ่งมีปัจจัยมากมาย ในการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกเอาปัจจัยสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการนำเสนอแนะให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันเพื่อให้การศึกษาวิจัยและประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยกำหนดตัวแปรในการศึกษา 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และลักษณะทางสังคม

ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ เพศ ระดับการศึกษาและ สถานภาพ

ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้รวมในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ถือครองในครัวเรือนจำนวนแรงงานในครัวเรือน ภาระหนี้สิน

ลักษณะทางสังคม ได้แก่ การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การติดต่อกับเพื่อนบ้าน การได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ประสบการณ์การอบรมศึกษาดูงานด้านการเกษตร

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก
- 2) ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์
- 3) ด้านการตลาด
- 4) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

นอกจากนี้ได้ศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0

ภาพที่ 8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย คือ

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตร
ภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัย ได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. สถานที่ดำเนินการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การทดสอบเครื่องมือ
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. ระยะเวลาในการวิจัย
8. งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ในเขต ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพราะพื้นที่ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่มีการทำการเกษตรจำนวนมากและความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ และวิถีชีวิตของชุมชนเกษตรกร จึงเป็นที่มาในการเลือกสถานที่ดำเนินการวิจัยครั้งนี้

แทนค่า $N = 2,936$

$e = 0.05$

$$n = \frac{2,936}{1+2,936(0.05)^2}$$

$n = 400$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนของประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยินยอมให้เกิดขึ้น (0.05)

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน โดยเลือก 1 คน ต่อ 1ครัวเรือน

ขั้นที่ 2 คำนวณกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่อาศัยในตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ รวมจำนวน 400 ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งหมด 2,936 ครัวเรือน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) ด้วยการจับสลาก แต่ด้วยเนื่องจากจำนวนครัวเรือนแต่ละตำบลมีจำนวนไม่เท่ากัน จึงต้องหาสัดส่วนขนาดตัวอย่างของแต่ละตำบลเพื่อให้ได้จำนวนตัวแทนกลุ่มตัวอย่างที่ดี โดยขนาดตัวอย่างจะเป็นสัดส่วนกับประชากรทั้งหมดตามสมการ

$$\text{เมื่อ } n_i = \frac{nN_i}{N}$$

เมื่อ n_i = จำนวนตัวอย่างครัวเรือนในแต่ละครัวเรือน

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N = จำนวนครัวเรือนทั้งหมด

N_i = จำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	จำนวนตัวอย่าง (ครัวเรือน)
ปางฮ้าง	313	43
ปางม่วง	426	58
สบเปิง	177	24
ต้นจูน	254	35
บ้านไร่	244	33
ท่าข้าม	312	42
ต้นลาน	144	20
ดอนเจียง	222	30
หนองบัวหลวง	197	27
แม่หลอด	210	29
ผาหมอน	119	16
บ้านล้อง	106	14
สหกรณ์ทุ่งใหม่	212	29
รวม	2,936	400

ที่มา: สำนักงานทะเบียน (2559)

เมื่อคำนวณจำนวนตัวอย่างได้แล้ว ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างครัวเรือนเป็นตัวแทนประชากรใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างครัวเรือนโดยอาศัยความน่าจะเป็น จากการสุ่มแบบง่าย (Sample random sampling) แบบเป็นสัดส่วนกับประชากร จำนวน 13 หมู่บ้าน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยกระบวนการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีความสอดคล้องตามแนวทางของวัตถุประสงค์ที่กรอบแนวคิดตั้งเอาไว้ ลักษณะ

แบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ คำถามปลายปิด (Close ended-Questions) และ คำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศอายุระดับ การศึกษาสถานภาพ ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยจำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้รวมในครัวเรือน ต่อเดือน จำนวนพื้นที่ถือครองในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ภาระหนี้สินและด้านสังคม ประกอบด้วย การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การติดต่อกับเพื่อนบ้าน การได้รับข่าวสารจาก สื่อต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนประสบการณ์การอบรมศึกษาดูงานด้านการเกษตร โดยใช้ คำถามปลายปิด (Close ended Questions) และคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกด้านการ พัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ด้านการตลาดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมโดยลักษณะคำถามเป็นมาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของ Likert จำนวน 5 ระดับ คือ

มีการรับรู้มากที่สุด	=	5 คะแนน
มีการรับรู้มาก	=	4 คะแนน
มีการรับรู้ปานกลาง	=	3 คะแนน
มีการรับรู้น้อย	=	2 คะแนน
มีการรับรู้最少ที่สุด	=	1 คะแนน

ในส่วนของการแปลผลค่าเฉลี่ยของการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรผู้วิจัยได้คำนวณระดับของค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายการรับรู้การพัฒนาการเกษตร ภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้คำถาม แบบปลายเปิด (Close ended Questions)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยมีขั้นตอนปฏิบัติ ในการดำเนินการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ไปถึงเกษตรอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความร่วมมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่สำคัญได้แก่

1.1 ข้อมูลสถิติเกษตรกร ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสำรวจตัวอย่าง จากเกษตรกร

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อได้ข้อมูลที่ไม่ครบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อการแปลผล สรุปผลการวิจัย และรายงานการผลวิจัยต่อไป

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า และจากการตรวจเอกสาร เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการทดสอบเครื่องมือ 2 ขั้นตอน คือ

1. การตรวจสอบความตรงในด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เสนอต่อประธานและคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบกระบวนการสร้างแบบทดสอบว่ามีความตรงของเนื้อหา และสามารถใช้เป็นตัวแทนของเนื้อหาที่จะสอบถามหรือไม่ เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมกับเนื้อหาที่ต้องการวัด และนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากที่ปรึกษา นำไปทดสอบกับเกษตรกรในครัวเรือน อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 รายหลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้วิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of alpha) ตามแบบของ Cronbach (1970) ในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538 ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

โดย

α = ความเชื่อมั่น

n = จำนวนคำถามในแบบสอบถาม

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผลการทดสอบความเชื่อมั่นที่มีค่าสูงกว่า 0.70 ตามเกณฑ์ขั้นต่ำเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัด หากข้อมูล หรือคำถามใดมีค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า 0.70 จะต้องนำไปแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง แล้วนำมาทดสอบใหม่

จากการตรวจสอบความเชื่อมั่นจำนวน 30 ราย พบว่า ค่าครอนบัก อัลฟา ในส่วนของการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เท่ากับ .954

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS for windows) เพื่อทำการแจกแจงข้อมูลที่ได้ในแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่ออธิบายข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อแจกแจงความถี่และจัดลำดับ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic means) เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อจัดการกระจายของข้อมูล

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร มี 4 ด้าน การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก การพัฒนาสินค้า การตลาด เทคโนโลยีและนวัตกรรม การประเมินผลมี 5 ระดับ การรับรู้มากที่สุด การรับรู้มาก การรับรู้ปานกลาง การรับรู้่น้อย และการรับรู้่น้อยที่สุด โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้ค่า ร้อยละ(Percentage) และจัดกลุ่มให้เป็นคะแนน เพื่อใช้ในการจัดลำดับการรับรู้การพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม กับตัวแปรตาม คือ การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลสบเปิง อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ ด้านการตลาด ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยวิธีการบรรยาย สรุปเนื้อหา และจัดหมวดหมู่ให้ต่อเนื่อง วิเคราะห์โดยยึดกรอบแนวคิดหรือประเด็นที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปสู่การอธิบายสรุปผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างครอบคลุม

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร 2) ศึกษาการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรและ 4) ศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกษตรกร จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยได้แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง ประกอบการอธิบายตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร ในตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรในตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 4 ปัญหาและแนวทางเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรในตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล

เพศ

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบคำถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 254 คน ร้อยละ 63.5 และเป็นเพศหญิงจำนวน 146 คน ร้อยละ 36.5 (ตารางที่ 3)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิง เนื่องจากเพศชายมีสถานะเป็นผู้นำ มีบทบาทในการตัดสินใจมีบทบาทในสังคมไทยในสังคมเกษตรกรรม โดยเฉพาะการรับหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวและเป็นแรงงานหลักในการประกอบการเกษตรของครอบครัว

อายุ

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 57 ปี โดยที่มีอายุต่ำสุด 39 ปีและสูงสุด 93 ปี ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 51-65 ปี จำนวน 193 คน ร้อยละ 48.3 รองลงมา เกษตรกรมีอายุ 36-50 ปี จำนวน 113 คน ร้อยละ 28.3 ถัดมาเกษตรกรมีอายุ 65 ปีขึ้นไป จำนวน 90 คน ร้อยละ 22.5 และเกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 1.0) (ตารางที่ 3)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างกำลังจะเข้าสู่วัยผู้สูงอายุทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคนวัยหนุ่มสาวไม่ให้ความสนใจในการเป็นเกษตรกร อาจเนื่องมาจากการทำเกษตรกรรมต้องใช้แรงงานหนัก ได้รับผลตอบแทนน้อย

ระดับการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลายจำนวน 239 คน ร้อยละ 59.8 รองลงมาเกษตรกรจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 71 คน ร้อยละ 17.8 ถัดมาเกษตรกรจบการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาตอนปลายจำนวน 53 คน ร้อยละ 13.3 ถัดมาเกษตรกรจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 20 คน ร้อยละ 5 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 15 คน ร้อยละ 3.8 และเกษตรกรจบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 (ตารางที่ 3)

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลาย สัดส่วนอายุของเกษตรกรส่วนใหญ่ที่อยู่ระหว่าง 51 – 65 ปี ซึ่งถือเป็นช่วงที่การศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นเกณฑ์การศึกษาในภาคบังคับ เมื่อเรียนจบสามารถอ่านออกเขียนได้จึงออกมาทำไร่ ทำนา ทำสวน และทำงานช่วยเหลือครอบครัว ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษาต่อ จึงเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้เกษตรกรในอดีตเลือกที่จะเรียนอยู่ในช่วงชั้นประถมตามเกณฑ์การบังคับ หากจะศึกษาต่อจะต้องเดินทางไปศึกษาต่อในตัวเมือง อาจขาดปัจจัยทางด้านการเงินและเนื่องจากเกษตรกรกลุ่มนี้มีอายุมากทำให้มีแนวโน้มในการรับรู้การพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ได้น้อย

สถานภาพ

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสร้อยละ 84 รองลงมา มีสถานภาพโสด ร้อยละ 6.5 มีสถานภาพหม้าย ร้อยละ 5.0 และมีสถานภาพหย่าร้าง ร้อยละ 4.5 (ตารางที่ 3)

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพสมรสแล้ว จึงสามารถกล่าวได้ว่าผู้ที่มีสถานะสมรสนั้น มีความสามารถในการสร้างฐานะในครอบครัวให้

มันคงถาวร และมีความรับผิดชอบสูง ทั้งนี้เพราะผู้ให้ข้อมูลกำลังจะเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ หรืออาจจะอยู่ในวัยของผู้ที่เกษียณอายุที่จะต้องมีการเลี้ยงดูลูกหลาน จึงมีแนวโน้มทำให้การนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้เพื่อการพัฒนาการเกษตรได้น้อย

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล

(n=400)

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	254	63.5
หญิง	146	36.5
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 35 ปี	4	1.0
36 – 50 ปี	113	28.3
51 – 65 ปี	193	48.3
65 ปีขึ้นไป	90	22.5
$\bar{x} = 57.3$ $SD = 10.44$ $Min - Max = 31 - 93$		
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษาตอนปลาย	53	13.3
ประถมศึกษาตอนปลาย	239	59.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	71	17.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย	20	5.0
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	2	0.5
ปริญญาตรี	15	3.8
สถานภาพ		
โสด	26	6.5
สมรส	336	84.0
หย่าร้าง	18	4.5
หม้าย	20	5.0

ข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน โดยต่ำสุดมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1 คน และสูงสุดมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7 คน ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 55.5 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน คิดเป็นร้อยละ 35 ถัดมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.8 และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวนต่ำกว่า 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 (ตารางที่ 4)

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรในปัจจุบันมีการลดจำนวนการมีบุตรลงจากในอดีตที่ครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีบุตรจำนวนมาก ทั้งนี้มาจากเศรษฐกิจในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ประสบกับการขาดทุนในการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรบ่อยครั้ง จึงทำให้ต้องมีการลดจำนวนบุตรโดยการคุมกำเนิดเป็นแนวทางหนึ่งที่เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกใช้

รายได้ในครัวเรือน

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 7,953.71 บาทต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือนต่ำสุด 600 บาท และสูงสุด 70,000 บาท ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ในครัวเรือนอยู่ที่ 5,001 – 10,000 บาท บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 55.8 รองลงมา ได้แก่ มีรายได้ในครัวเรือน มากกว่า 15,001 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 22.3 มีรายได้ในครัวเรือนต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 14.5 และมีรายได้ในครัวเรือน 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 7.5 (ตารางที่ 4)

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระดับต่ำ ถ้าเปรียบเทียบกับพื้นที่ในการทำการเกษตรของเกษตรกรและรายได้ของเกษตรกรมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตรที่แตกต่างกัน การรับรู้แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากเกษตรกรไม่มั่นใจในการลงทุนในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเกษตร ทั้งนี้อาจเนื่องจากเกษตรกรยังไม่มีแหล่งเงินทุน ดังนั้นทำให้รายได้ของเกษตรกรอยู่ในระดับต่ำ

พื้นที่ถือครอง

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 2.51 ไร่ โดยมีพื้นที่ถือครองต่ำสุด 1 ไร่ และสูงสุด 25 ไร่ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครองในครัวเรือนทั้งหมด 2-3 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมา ได้แก่ มีพื้นที่ถือครองในครัวเรือนน้อยกว่า 2 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 38 มีพื้นที่ถือครองในครัวเรือนทั้งหมด 4-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14 และมีพื้นที่ถือครองในครัวเรือนมากกว่า 5 ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.8 (ตารางที่ 4)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเองอยู่แล้วและได้รับที่ดินสืบทอดมาจากบรรพบุรุษแบ่งให้ทำกิน อาจจะพื้นที่ของเกษตรกรมีมากขึ้นอยู่กับสถานะการเงินของเกษตรกรนั่นเอง

จำนวนแรงงานในครัวเรือน

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อยสุด 1 คน และสูงสุด 7 คน ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 77.5 รองลงมา ได้แก่ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากกว่า 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 (ตารางที่ 4)

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า จำนวนแรงงานของเกษตรกรเริ่มลดลง ส่วนใหญ่จะใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลักแต่ความจริงแล้วความต้องการใช้แรงงานในการทำเกษตรมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับพื้นที่และความต้องการที่จำเป็นของเกษตรกร อาจเนื่องจากการที่ปัจจุบันมีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิต เช่น รถไถ เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นสารเคมี หรือรถบรรทุก เป็นต้น จึงทำให้ความจำเป็นในการใช้แรงงานลดลง

ภาระหนี้สินในครัวเรือน

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลมีหนี้สินในครัวเรือนเฉลี่ย 93,407.98 บาท โดยต่ำสุดคือ ไม่มีภาระหนี้สินในครัวเรือนเลย และสูงสุดมีภาระหนี้สินในครัวเรือน 600,000 บาท ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินในครัวเรือนต่ำกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.8 รองลงมาได้แก่ ไม่มีภาระหนี้สินในครัวเรือนเลย คิดเป็นร้อยละ 36.8 มีภาระหนี้สินในครัวเรือนอยู่ที่ 50,001-100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14 มีภาระหนี้สินในครัวเรือนมากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.5 (ตารางที่ 4)

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินค่อนข้างสูง อาจเนื่องจากปริมาณผลผลิตที่ได้ลดลง ทั้งนี้อาจเกิดจากสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย ส่งผลให้ผลผลิตเสียหาย เกษตรกรอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมกับราคาผลผลิต รวมทั้งอาจจะการที่เกษตรกรไปกู้ยืมเงินและซื้อทรัพย์สินเพื่อประกอบอาชีพ จึงอาจทำให้เกษตรกรมีภาระหนี้เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละ ของเกษตรกร จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

(n=400)

ข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2	11	2.8
3-4	222	55.5
5-6	140	35
มากกว่า 6	27	6.8
$\bar{X} = 3.35$ $SD = 1.27$ Min – Max = 1 – 7		
รายได้ในครัวเรือน(บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 5,000	58	14.5
5,001 – 10,000	223	55.8
10,001 – 15,000	30	7.5
มากกว่า 15,001	89	22.3
$\bar{X} = 11,780.75$ $SD = 7,953.71$ Min – Max = 600-70,000		
พื้นที่ถือครองในครัวเรือน (ไร่)		
ต่ำกว่า 2	152	38
2 – 3	173	43.3
4 – 5	56	14
มากกว่า 5	19	4.8
$\bar{X} = 2.51$ $SD = 2.16$ Min – Max = 1 – 25		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n=400)

ข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานในครัวเรือน(คน)		
1-2	64	16
3-4	310	77.5
มากกว่า 4	26	6.5
$\bar{X} = 3.13$ $SD = 0.83$ $Min - Max = 1 - 7$		
ภาระหนี้สิน(บาท)		
ไม่มีภาระหนี้สิน	147	36.8
มีภาระหนี้สิน	253	63.2
ต่ำกว่า 50,000 บาท	155	38.8
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,001-100,000	56	13.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาทขึ้นไป	42	10.5
$\bar{X} = 51,744.75$ $SD = 93,407.98$ $Min - Max = 0-600,000$		

ข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางสังคม**การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร**

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้ง โดยต่ำสุดคือไม่เคยมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเลย และสูงสุดมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 9 ครั้ง ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 65 รองลงมา ได้แก่ ไม่เคยมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเลย คิดเป็นร้อยละ 20 และมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากกว่า 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15 (ตารางที่ 5)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรยังเป็นเรื่องที่เกษตรกรยังขาดความรู้เกี่ยวกับช่องทางการเข้าถึง และหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติงานอยู่ส่วนมากมีที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากที่อาศัยของเกษตรกร

การรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตรเฉลี่ย 32 ครั้งต่อเดือน โดยต่ำสุด คือ มีการรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร 5 ครั้งต่อเดือนและสูงสุดมีการรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร 45 ครั้งต่อเดือน ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อต่างๆต่อเดือนอยู่ที่ 21 – 40 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 51.3 รองลงมา ได้แก่ มีการรับรู้ข่าวสารต่อเดือนอยู่ที่น้อยกว่า 20 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 24.5 ถัดมาเกษตรกรมีการรับรู้ข่าวสารต่อเดือนอยู่ที่ 41 – 60 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 17.5 และมีการรับรู้ข่าวสารต่อเดือนอยู่ที่ 61 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.8 (ตารางที่ 5)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าในรอบหนึ่งเดือนเกษตรกรมีการรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตรประมาณหนึ่งครั้งต่อวัน เนื่องจากสังคมประชากรส่วนมากที่ยังมีการรับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์ส่วนใหญ่มีมากในสังคมชนบทที่มีพื้นฐานประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงเป็นที่มาของสื่อโทรทัศน์แต่ละสำนักของประเทศไทยต้องมีรายการเกี่ยวกับการเกษตรหรือมีการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรทุกวัน และการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ส่วนใหญ่ของเกษตรกรจะมีการรับข่าวสารในช่วงตอนเช้าก่อนออกไปทำงานและช่วงหลังจากกลับจากการทำงานหรือเวลารับประทานอาหารตลอดจนเวลาพักผ่อนก่อนเข้านอน

โดยสามารถแสดงการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรตามช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรได้ดังนี้

1) การรับรู้ข่าวสารจากสื่อวิทยุ

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อวิทยุเฉลี่ย 5 ครั้งต่อเดือน โดยต่ำสุดคือไม่มีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อวิทยุเลย และสูงสุดคือมีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อวิทยุ 30 ครั้งต่อเดือน ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อวิทยุน้อยกว่า 5 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 73.3 รองลงมา ได้แก่ มีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อวิทยุ 6-10 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 18.8 และมีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อวิทยุ 10 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 8.0 (ตารางที่ 5)

2) การรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์เฉลี่ย 14 ครั้งต่อเดือน โดยต่ำสุดมีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ 5 ต่อเดือน และสูงสุดมีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ 45 ครั้งต่อเดือน ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์น้อยกว่า 10 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา ได้แก่ มีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ 11 – 20 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 41.5 และมีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ 21 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 8.5 (ตารางที่ 5)

3) การรับรู้ทางหนังสือพิมพ์ (ครั้งต่อเดือน)

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการรับรู้ทางหนังสือพิมพ์เฉลี่ย 2 ครั้งต่อเดือน โดยต่ำสุดคือไม่ได้มีการรับรู้จากหนังสือพิมพ์เลย และสูงสุดมีการรับรู้ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ 30 ครั้งต่อเดือนซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารน้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 รองลงมาเกษตรกรมีการรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองทางสื่อหนังสือพิมพ์อยู่ที่ 2-3 ครั้งต่อเดือน จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19 และเกษตรกรมีการรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองทางสื่อหนังสือพิมพ์ 4 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 (ตารางที่ 5)

4) การรับรู้จากเอกสารเผยแพร่ (ครั้งต่อเดือน)

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการรับรู้จากเอกสารเผยแพร่เฉลี่ย 2 ครั้งต่อเดือน โดยต่ำสุดคือไม่มีการรับรู้จากเอกสารเผยแพร่เลย และสูงสุดมีการรับรู้จากเอกสารเผยแพร่ 7 ครั้งต่อเดือน โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองทางเอกสารเผยแพร่ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมาได้แก่ มีการรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองทางเอกสารเผยแพร่ 1-2 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 37 และมีการรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองทางเอกสารเผยแพร่ครั้งต่อเดือนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21 (ตาราง 4)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยการรับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่เกษตรกรมีกันอยู่ทุกหลังคาเรือน และถือเป็นสื่อที่มีการนำเสนอได้ทั้งเสียง ภายเคลื่อนไหว และภาพนิ่ง ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สร้างความสนใจต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร และในทางกลับกันการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งส่วนใหญ่มาจากการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก ซึ่งการผลิตสื่อในแต่และครั้งอาจมีจำนวนไม่เพียงพอกับเกษตรกรและบางครั้งมีเนื้อหาที่เป็นภาษาราชการที่เข้าใจยากและมีการนำเสนอที่ไม่เป็นที่ดึงดูดความสนใจของเกษตรกร จึงทำให้สื่อสิ่งพิมพ์มีค่าเฉลี่ยการรับข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรจากเกษตรกรต่ำที่สุด

การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการเข้าร่วมกิจกรรมของในชุมชนเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี โดยต่ำสุดคือ ไม่เคยมีการเข้าร่วมกิจกรรมของในชุมชนเลย และสูงสุดมีการเข้าร่วมกิจกรรมของในชุมชน 20 ครั้งต่อปี โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน 1-2 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมา ได้แก่ ไม่เคยมีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเลย คิดเป็นร้อยละ 22 และเกษตรกรมีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน 1-2 ครั้งต่อปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.8 (ตารางที่ 5)

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับทางศาสนาหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนที่ทุกคนต้องเข้าร่วมทำกิจกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ในแต่ละปีจะประมาณ 1-2 ครั้ง ทั้งนี้คนในชุมชนที่ทำการเกษตรในช่วงเวลาที่จัดกิจกรรมไม่สามารถเข้า

ร่วมทำกิจกรรมได้บางส่วน รวมถึงคนในชุมชนไม่ทราบว่ามีการกิจกรรมของชุมชน ทำให้เสียโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมได้เช่นกัน ทั้งนี้ถ้าคนในชุมชนไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรมอาจได้รับการตำหนิจากคนในชุมชน ซึ่งอาจเป็นผลทำให้การอยู่ในชุมชนเป็นไปอย่างไม่มีเสถียรภาพมากนัก ดังนั้นจึงทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอยู่

การอบรมศึกษาดูงานด้านการเกษตร

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการอบรมศึกษาดูงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี ต่ำสุดคือไม่เคยเข้าร่วมการอบรมศึกษาดูงานด้านการเกษตรเลยและสูงสุด คือ 8 ครั้งต่อปี โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการเข้าร่วมการอบรมศึกษาดูงานด้านการเกษตร จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 รองลงมาคือ มีการเข้าร่วมการอบรมศึกษาดูงานด้านการเกษตรระหว่าง 1-2 ครั้งต่อปี จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 และเกษตรกรมีการเข้าร่วมการอบรมศึกษาดูงานด้านการเกษตรมากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 (ตารางที่ 5)

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการเข้าร่วมการฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการเกษตร ทั้งนี้เนื่องจากสถานที่ในการจัดอบรมมีระยะทางไกลจากชุมชนของเกษตรกร รวมถึงการจัดอบรมศึกษาดูงานมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ทั้งนี้อาจเป็นหน่วยงานภาครัฐประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงและไม่ชัดเจน รวมทั้งเรื่องที่ใช้ในการอบรมศึกษาดูงานไม่ตรงตามความต้องการของเกษตรกรจึงทำให้การจัดการอบรมศึกษาดูงาน มีจำนวนเกษตรกรเข้าร่วมน้อย

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละ ของเกษตรกร จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคม

(n=400)

ข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ครั้งต่อปี)		
ไม่มี	80	20.0
มี 1-2 ครั้ง	260	65.0
มากกว่า 2 ครั้ง	60	15.0
$\bar{X} = 1.44$ $SD = 1.19$ $Min - Max = 0 - 9$		
การรับรู้ข่าวสาร (ครั้งต่อเดือน)		
น้อยกว่า 20 ครั้ง	98	24.5
21 – 40 ครั้ง	205	51.3
41 – 60 ครั้ง	70	17.5
61 ครั้งขึ้นไป	27	6.8
$\bar{X} = 32.23$ $SD = 16.08$ $Min - Max = 5 - 45$		
การรับรู้ข่าวสารจากสื่อวิทยุ (ครั้งต่อเดือน)		
น้อยกว่า 5 ครั้ง	293	34.30
6 – 10 ครั้ง	75	57.70
11 ครั้งขึ้นไป	32	8
การรับรู้ข่าวสารจากเอกสารเผยแพร่ (ครั้งต่อเดือน)		
ไม่มี	168	42
มี 1 – 2 ครั้ง	148	37
3 ครั้งขึ้นไป	84	21
$\bar{X} = 1.63$ $SD = 2.71$ $Min - Max = 0-20$		

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n=400)

ข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน (ครั้งต่อปี)		
ไม่เคยเข้าร่วม	88	22
เคยเข้าร่วม 1-2 ครั้ง	257	64.3
3 ครั้งขึ้นไป	55	13.8
$\bar{X} = 1.46$ $SD = 1.63$ Min – Max = 0–20		
การเข้าร่วมการอบรมศึกษาดูงาน (ครั้งต่อปี)		
ไม่เคยเข้าร่วม	212	53
เคยเข้าร่วม 1-2 ครั้ง	162	40.5
3 ครั้งขึ้นไป	26	6.5
$\bar{X} = 0.77$ $SD = 1.16$ Min – Max = 0–8		

**ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้
นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร**

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่โดยจัดทำแบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ 2) ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ 3) ด้านการตลาด มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ และ 4) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมดมีข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ จากนั้นนำค่าเฉลี่ยแต่ละด้านมาหาค่าเฉลี่ยรวม และนำค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านที่ได้มาแปลผลให้เป็นไปตามระดับการรับรู้ของเกษตรกรที่กำหนดไว้ ซึ่งมีทั้งหมด 5 ระดับ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของ ลิเคิร์ท (Likert) ศิริวรรณเสรีรัตน์และคณะ (2541: 167) (ตารางที่ 6)

ค่าเฉลี่ยการรับรู้	การแปลผลระดับการรับรู้
ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง มีการรับรู้อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่รวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ย 2.38 มีการรับรู้ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก (ค่าเฉลี่ย 2.41) มีการรับรู้ในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ค่าเฉลี่ย 2.39) มีการรับรู้ในระดับน้อย ด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 2.36) มีการรับรู้ในระดับน้อย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 2.35) มีการรับรู้ในระดับน้อย

จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ในด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด ทั้งนี้เพราะพื้นที่เพาะปลูกถือมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นขั้นตอนเริ่มแรกของการเพาะปลูกถ้ามีการเตรียมพื้นที่ปลูกให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ สภาพอากาศ และพันธุ์พืช ก็จะทำให้การปฏิบัติในขั้นตอนถัดไปได้ผลลัพธ์ดีตามไปด้วยเช่นกัน และการทำเกษตรกรรมตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ได้มีการพัฒนานวัตกรรมที่รองรับขั้นตอนการเตรียมการเพาะปลูกที่เกษตรกรสามารถเข้าใจได้ง่าย เช่น การจัดการพื้นที่เพาะปลูกให้เหมาะสมกับกับต้นทุน หรือการใช้พันธุ์พืชที่มีคุณภาพได้รับการคัดเลือกจากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ เป็นต้น

ตารางที่ 6 ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร

(n=400)

การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0	$\bar{X}$	SD	ระดับการรับรู้
1. ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก	2.41	.676	น้อย
2. ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์	2.35	.661	น้อย
3. ด้านการตลาด	2.36	.625	น้อย
4. ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	2.39	.649	น้อย
รวม	2.38	.652	น้อย

จากผลการวิเคราะห์ในภาพรวมของการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ยังสามารถวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นประเด็นรายข้อคำถาม โดยแบ่งออกเป็นรายด้านได้ทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.41) และสามารถแสดงรายละเอียดเป็นรายข้อคำถาม ซึ่งข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยการรับรู้มากที่สุด ได้แก่ ข้อคำถาม 1.1) การรับรู้การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกพืชให้พอเพียงกับพื้นที่การเกษตรที่มีอยู่ (ค่าเฉลี่ย 2.65) มีการรับรู้ในระดับปานกลางรองลงมา ได้แก่ ข้อคำถาม 1.2) การรับรู้การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก (ค่าเฉลี่ย 2.61) มีการรับรู้ในระดับปานกลางข้อคำถาม 1.9) การรับรู้การใช้ปุ๋ยสด เพื่อเพิ่มการสะสมของปริมาณอินทรีวัตถุ (การย่อยสลายของซากพืช ซากสัตว์) ในพื้นที่การเกษตรของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 2.49) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 1.10) การรับรู้การปลูกหญ้าแฝก เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินในการเพาะปลูกได้มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43 มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 1.5) การรับรู้การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกตามที่รัฐบาลวางแผนต้องปฏิบัติตามนโยบายของสำนักงานเกษตร อำเภอมะนัง (ค่าเฉลี่ย 2.41) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 1.8) การรับรู้การใช้พื้นที่เพาะปลูกให้เกิดประโยชน์สอดคล้องกับคุณภาพดิน และให้ผลตอบแทนที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.39) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 1.6) การรับรู้การใช้พื้นที่การเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุดเชิงเศรษฐกิจและสังคม (ค่าเฉลี่ย 2.36) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 1.7) การรับรู้การจัดการทรัพยากรเกษตรให้มีความสมดุล ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 2.28) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 1.4) การรับรู้การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก ปัจจัยต่างๆให้สอดคล้องกับสิ่งที่มีอยู่อย่างดี (ค่าเฉลี่ย 2.27) มีการรับรู้ในระดับน้อย และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 1.3) การรับรู้การจัดการพื้นที่เกษตรตามแผนการเกษตรเพื่อจัดการตามแผนที่วางไว้ (ค่าเฉลี่ย 2.24) มีการรับรู้ในระดับน้อย (ตารางที่ 7)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด คือ การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกพืชให้พอเพียงกับพื้นที่การเกษตรที่มีอยู่ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรต้องใช้พื้นที่เพาะปลูกถือว่ามีความสำคัญอย่างมากในการทำการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ทางการเกษตรเป็นขั้นตอนเริ่มแรกของการเพาะปลูก ทั้งนี้เกษตรกรมีการปรับ เตรียมและพัฒนาพื้นที่ปลูกให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ สภาพแวดล้อม สภาพอากาศ และพันธุ์พืช จะทำให้การปฏิบัติในขั้นตอนถัดไปได้ผลลัพธ์ที่ดีตามไปด้วยเช่นกัน ส่วนการรับรู้การจัดการพื้นที่เกษตรตามแผนการเกษตรเพื่อจัดการตามแผนที่วางไว้ รับรู้่น้อยที่สุด เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรไม่เกิน 2.5 ไร่ การทำการเกษตรในแต่ละพื้นที่ยังเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดความคุ้มค่าในการลงทุน ทั้งค่าใช้จ่ายในเรื่องของเครื่องจักรกลการเกษตร อีกทั้งเกษตรกรบางส่วน ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง ต้องเช่าที่ดินเพื่อการเกษตร

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก (n=400)

	ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก			ระดับการรับรู้			$\bar{x}$	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การรับรู้การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกที่ใช้พอเพียงกับพื้นที่การเกษตรที่มีอยู่	2 (0.5)	38 (9.5)	191 (47.8)	158 (38.5)	15 (3.8)		2.65	0.725	ปานกลาง
2. การรับรู้การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก	7 (1.8)	34 (8.5)	165 (41.3)	182 (45.5)	12 (3)		2.61	0.759	ปานกลาง
3. การรับรู้การจัดการพื้นที่เกษตรตามแผนการเกษตรเพื่อจัดการตามแผนที่วางไว้	4 (0.1)	29 (7.3)	121 (30.3)	151 (37.8)	95 (23.8)		2.24	0.93	น้อย
4. การรับรู้การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก ปัจจัยต่างๆให้สอดคล้องกับสิ่งที่มีอยู่อย่างดี	4 (0.1)	37 (9.3)	112 (28)	157 (39.3)	90 (22.5)		2.27	0.946	น้อย
5. การรับรู้การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกตามที่รัฐบาลวางแผนไว้เน้นต้องปฏิบัติตามนโยบายของสำนักงานเกษตร อำเภอแม่แตง	(2)	(9.3)	(29.8)	(44.8)	(14.3)		2.41	0.912	น้อย
6. การรับรู้การใช้พื้นที่การเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุดเชิงเศรษฐกิจและสังคม	3 (0.8)	36 (9.0)	129 (32.3)	165 (41.3)	67 (16.8)		2.36	0.89	น้อย
7. การรับรู้การจัดการทรัพยากรเกษตรให้มีความสมดุล ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	3 (0.8)	27 (6.8)	130 (32.5)	160 (40)	80 (20)		2.28	0.886	น้อย
8. การรับรู้การใช้พื้นที่เพาะปลูกให้เกิดประโยชน์สอดคล้องกับคุณภาพดินและให้ผลตอบแทนที่เหมาะสม	6 (1.5)	50 (12.5)	120 (30)	143 (35.8)	81 (20.3)		2.39	0.993	น้อย

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=400)

ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก	ระดับการรับรู้					$\bar{x}$	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
9. การรับรู้การใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อเพิ่มการสะสมของปริมาณอินทรีวัตถุ(การย่อยสลายของซากพืช ซากสัตว์) ในพื้นที่การเกษตรของเกษตรกร	8 (0.2)	47 (11.8)	125 (31.3)	173 (43.3)	47 (11.8)	2.49	0.918	น้อย
10. การรับรู้การปลูกหญ้าแฝก เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	7 (1.8)	35 (8.8)	139 (34.8)	160 (40)	59 (14.8)	2.43	0.907	น้อย
สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินในการเพาะปลูกได้มีคุณภาพ								
รวม						2.41	0.676	น้อย

2. ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.35) และสามารถแสดงรายละเอียดเป็นรายข้อคำถาม ซึ่งข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยการรับรู้มากที่สุด คือ ข้อคำถาม 2.2) การรับรู้โครงการส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์ (ค่าเฉลี่ย 2.68) มีการรับรู้ในระดับปานกลางรองลงมา ได้แก่ ข้อคำถาม 2.3) การรับรู้โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.53) มีการรับรู้ในระดับปานกลาง ข้อคำถาม 2.1) การรับรู้การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและเพิ่มมูลค่าด้วยนวัตกรรม (ค่าเฉลี่ย 2.51) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 2.6) การรับรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เข้าไปในผลิตภัณฑ์เดิมที่ท่านมีอยู่ (ค่าเฉลี่ย 2.33) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 2.8) การรับรู้การทำเกษตรแปลงใหญ่ ช่วยให้สินค้าและผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 2.30) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 2.9) การรับรู้โครงการเกษตรแปลงใหญ่ตามนโยบายของรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย 2.30) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 2.7) การรับรู้และได้พัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการลดต้นทุนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.29) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 2.10) การรับรู้เกี่ยวกับการสร้างแบรนด์ ยี่ห้อสินค้าของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.25) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 2.5) การรับรู้มาตรฐานสินค้าเกษตรและทำการเกษตรแบบมีเป้าหมาย (ค่าเฉลี่ย 2.21) มีการรับรู้ในระดับน้อย และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อคำถาม 2.4) การรับรู้การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร ค่าเฉลี่ย 2.15 มีการรับรู้ในระดับน้อย (ตารางที่ 8)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์มากที่สุด คือ การรับรู้โครงการส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์ทั้งนี้ โครงการส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์เกษตรกรได้รับผลกระทบจากราคาปุ๋ยที่แพง เนื่องจากเกษตรกรสนใจที่จะใช้ความรู้และใช้วัตถุดิบที่ตนเองมีอยู่ให้เป็นประโยชน์นำมาประยุกต์ใช้กับการทำเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้เกษตรกรเข้าใจการทำเกษตรอินทรีย์ โดยไม่ใช้ปุ๋ยเคมี หันมาใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกแทน เนื่องจากเกษตรอินทรีย์เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศทางการเกษตร รวมทั้งการฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งนี้การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์อินทรีย์เป็นการทำเกษตรที่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ผลิตและผู้บริโภค รวมทั้งเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การรับรู้การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรเป็นการรับรู้ที่น้อยสุด เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรเป็นสินค้าที่เน่าเสียได้ง่ายไม่เหมาะกับการเก็บรักษาเป็นเวลานาน ทั้งนี้การส่งเสริมและการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า มีต้นทุน และการขนส่ง สินค้าสูง เมื่อเทียบกับสินค้าอื่น ด้านราคาสินค้าเกษตรมีความอ่อนไหวต่อราคาในตลาดโลก มีความผันผวนสูง ทั้งนี้การสร้าง ความเข้าใจ เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกร การสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อยืดอายุสินค้าเกษตรจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละ ของเกษตรกรจำแนกตามระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ (n=400)

ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์	ระดับการรับรู้				$\bar{x}$	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย			
1. การการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและเพิ่มมูลค่าด้วยนวัตกรรม	6 (1.5)	38 (9.5)	136 (34)	190 (47.5)	2.51	0.826	น้อย
2. การรับรู้โครงการส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์	6 (1.5)	44 (11)	178 (44.5)	161 (40.3)	2.68	0.763	ปานกลาง
3. การรับรู้โครงการธนาคารสินค้าเกษตร	2 (0.5)	34 (8.5)	164 (41)	174 (43.5)	2.53	0.762	ปานกลาง
4. การรับรู้การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร	4 (1)	31 (7.8)	91 (22.8)	169 (42.3)	2.15	0.933	น้อย
5. การรับรู้มาตรฐานสินค้าเกษตรและทำการเกษตรแบบมีเป้าหมาย	2 (0.5)	37 (9.3)	104 (26)	157 (39.3)	2.21	0.939	น้อย
6. การรับรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เข้าไปเป็นผลิตภัณฑ์เดิมที่ ท่านมีอยู่	5 (1.3)	35 (8.8)	117 (29.3)	173 (43.3)	2.33	0.907	น้อย
7. การรับรู้และได้พัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการลดต้นทุนการผลิต	3 (0.8)	32 (8)	122 (30.5)	162 (40.5)	2.29	0.903	น้อย

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(n = 400)

ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์	ระดับการรับรู้				$\bar{x}$	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
8. การรับรู้การทำเกษตรแปลงใหญ่ ช่วยให้สินค้าและผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ	4 (1)	32 (8)	115 (28.8)	180 (45.0)	69 (17.3)	2.30 0.883	น้อย
9. การรับรู้โครงการเกษตรแปลงใหญ่ตามนโยบายของรัฐบาล	4 (1)	29 (7.3)	120 (30)	178 (44.5)	69 (17.3)	2.30 0.873	น้อย
10. การรับรู้การสร้างแบรนด์ ยี่ห้อสินค้าของชุมชน	5 (1.3)	21 (5.3)	112 (28)	192 (48)	70 (17.5)	2.25 0.847	น้อย
รวม						2.35 0.661	น้อย

3. ด้านการตลาด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการตลาดพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.36) และสามารถแสดงรายละเอียดเป็นรายข้อคำถาม ซึ่งข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยการรับรู้มากที่สุด คือ ข้อคำถาม 3.5) การรับรู้การเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อให้ขายผลผลิตได้ (ค่าเฉลี่ย 2.89) มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ได้แก่ ข้อคำถาม 3.10) การรับรู้เกี่ยวกับนโยบายการขายสินค้าในระบบอินเทอร์เน็ตที่รัฐบาลสนับสนุน (ค่าเฉลี่ย 2.59) มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ข้อคำถาม 3.1) การรับรู้การเพิ่มคุณภาพและลดต้นทุนการผลิตเพื่อตอบสนองตลาดทั้งในและนอก (ค่าเฉลี่ย 2.43) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย ข้อคำถาม 3.2) การรับรู้การลดปลูกพืชที่ไม่เหมาะสมเพื่อลดผลผลิตล้นตลาดหรือราคาต่ำ (ค่าเฉลี่ย 2.40) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย ข้อคำถาม 3.9) การรับรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจด้านเกษตร สร้างฉลากสินค้า ปลูกเอง ขายเอง ทำตลาดเอง (ค่าเฉลี่ย 2.37) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย ข้อคำถาม 3.6) การรับรู้การจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพและการขาย (ค่าเฉลี่ย 2.34) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย ข้อคำถาม 3.8) การรับรู้การใช้แอปพลิเคชันในโทรศัพท์ในการขายสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.33) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย ข้อคำถาม 3.7) การรับรู้การตลาดที่ใช้เทคโนโลยีต่างๆเข้ามาช่วย เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคหรือลูกค้ามากยิ่งขึ้น (ค่าเฉลี่ย 2.32) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย ข้อคำถาม 3.4) การรับรู้การบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุนเพื่อวางแผนการจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 2.27) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อคำถาม 3.3) การรับรู้การผลิตสินค้าเกษตรได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค (ค่าเฉลี่ย 2.16) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย (ตารางที่ 9)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการตลาดมากที่สุด คือการรับรู้การเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อให้ขายผลผลิตได้ทั้งนี้เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ มีข้อจำกัดในการผลิตสินค้า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตด้วยตนเอง รวมถึงถูกเอารัดเอาเปรียบ จากพ่อค้าคนกลาง ทั้งนี้การสร้างความรู้เข้าใจและเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดให้กับเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้ทั้งนี้เกษตรกรไม่มีพัฒนาช่องทางการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร

การรับรู้การผลิตสินค้าเกษตรได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคมีการรับรู้ในระดับน้อยสุด ทั้งนี้เกษตรกรไม่มีการบริหารจัดการ การผลิตสินค้าเกษตรที่มีระบบ และรวมถึงการวางแผนระบบการตลาด ตามความต้องการของผู้บริโภค เนื่องการผลิตสินค้าเกษตรบางชนิดล้นตลาดทำให้ราคาตกต่ำทั้งนี้การพัฒนามาตรฐานของสินค้าเกษตรต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละ ของเกษตรกรจำแนกตามระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการตลาด

(n=400)

ด้านการตลาด	ระดับการรับรู้					$\bar{x}$	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. การรับรู้การเพิ่มคุณภาพและลดต้นทุนการผลิตเพื่อตอบสนองตลาดทั้งในและนอก	2 (0.5)	29 (7.3)	133 (33.3)	210 (52.5)	26 (6.5)	2.43	0.742	น้อย
2. การรับรู้การลดอุปสรรคที่ไม่เหมาะสมเพื่อลดผลผลิตสินค้าตลาดหรือราคาต่ำ	5 (1.3)	35 (8.8)	123 (30.8)	190 (47.5)	47 (11.8)	2.4	0.853	น้อย
3. การรับรู้การผลิตสินค้าเกษตรได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค	5 (1.3)	24 (6)	108 (27)	155 (38.8)	108 (27)	2.16	0.933	น้อย
4. การรับรู้การบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุนเพื่อวางแผนการจำหน่าย	4 (1)	27 (6.8)	117 (29.3)	178 (44.5)	74 (18.5)	2.27	0.875	น้อย
5. การรับรู้การเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อให้เกิดผลผลิตได้	6 (1.5)	29 (7.3)	133 (33.3)	178 (44.5)	54 (13.5)	2.89	0.863	ปานกลาง
6. การรับรู้การจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพและการขาย	5 (1.3)	34 (8.5)	121 (30.3)	173 (43.3)	67 (16.8)	2.34	0.898	น้อย
7. การรับรู้การตลาดที่ใช้เทคโนโลยีต่างๆเข้ามาช่วย เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคหรือลูกค้ามากยิ่งขึ้น	4 (1)	30 (7.5)	123 (30.8)	176 (44)	67 (16.8)	2.32	0.874	น้อย

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n = 400)

ด้านการตลาด	ระดับการรับรู้					SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
8. การรับรู้การใช้แอปพลิเคชันในโทรศัพท์ในการขายสินค้า	2 (0.5)	33 (8.3)	125 (31.3)	176 (44)	64 (16)	2.33 0.85	น้อย
9. การรับรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจด้านเกษตร สร้างผลกำไร สินค้า ปลูกเอง ขายเอง ทำตลาดเอง	5 (1.3)	30 (7.5)	125 (31.3)	184 (46)	56 (14)	2.37 0.894	น้อย
10. การรับรู้นโยบายการขายสินค้าในระบบอินเทอร์เน็ตที่ รัฐบาลสนับสนุน	5 (1.3)	35 (8.8)	183 (45.8)	142 (35.5)	35 (8.8)	2.59 0.827	น้อย
รวม						2.36 0.625	น้อย

4. ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.39) และสามารถแสดงรายละเอียดเป็นรายข้อคำถาม ซึ่งข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยการรับรู้มากที่สุด คือ ข้อคำถาม 4.1) การรับรู้การหันมาใช้เทคโนโลยี ใช้อุปกรณ์ช่วยเก็บเกี่ยวที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มผลผลิตมากขึ้นกว่าเดิม (ค่าเฉลี่ย 2.52) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย รองลงมา ได้แก่ ข้อคำถาม 4.8) การรับรู้การปรับปรุงสายพันธุ์พืชให้ได้พันธุ์พืชที่มีความทนต่อศัตรูพืช และให้ผลผลิตรวดเร็วขึ้น (ค่าเฉลี่ย 2.48) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย ข้อคำถาม 4.10) การรับรู้และเข้าถึงเทคโนโลยีที่ช่วยลดความเสี่ยงในการทำการเกษตรให้น้อยลง และการทำการเกษตรในยุค 4.0 (ค่าเฉลี่ย 2.47) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 4.9) การรับรู้การใช้เครื่องกลเกษตรเข้ามาใช้เพื่อการจัดการการเพาะปลูกพืช (ค่าเฉลี่ย 2.43) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 4.6) การรับรู้การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าให้ผลผลิตเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.40) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 4.7) การรับรู้การใช้นวัตกรรมในการดูแลรักษา การคัดแยกเกรด และการบรรจุหีบเคลื่อนย้าย (ค่าเฉลี่ย 2.40) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 4.5) การรับรู้และเข้าใจการใช้โทรศัพท์มือถือในการค้นหาข้อมูลด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.36) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 4.4) การรับรู้เข้าใจการใช้คอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตในครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย 2.31) มีการรับรู้ในระดับน้อย ข้อคำถาม 4.2) การรับรู้การใช้ผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ ในการบำรุงฟื้นฟูดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ย 2.26) มีการรับรู้ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ยการรับรู้ต่ำสุด คือ ข้อคำถาม 4.3) การรับรู้การใช้แอปพลิเคชันวิเคราะห์แปลงปลูกพืชด้านการพัฒนาที่ดิน (ค่าเฉลี่ย 2.25) มีการรับรู้ในระดับน้อย (ตารางที่ 10)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมมากที่สุด คือ การรับรู้การหันมาใช้เทคโนโลยี ใช้อุปกรณ์ช่วยเก็บเกี่ยวที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มผลผลิตมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากการทำการเกษตรในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากดั้งเดิมมาเป็นเชิงพาณิชย์ มีเทคโนโลยีเข้ามาหลากหลาย ทั้งนี้เพื่อการปรับตัวของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ อีกทั้งแรงงานวัยหนุ่มสาวในการทำเกษตรลดลง เนื่องจากเกษตรยังขาดความเข้าใจในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ส่วนการรับรู้ต่ำสุด คือ การรับรู้การใช้แอปพลิเคชันวิเคราะห์แปลงปลูกพืชด้านการพัฒนาที่ดิน ทั้งนี้เนื่องจาก การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เกษตรกรโดยเฉลี่ยมีอายุสูงขึ้น การรับรู้ทางเทคโนโลยีการใช้แอปพลิเคชันน้อยลง ต้องอาศัยลูกหลาน ทั้งนี้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเกษตรกรส่วนใหญ่ คิดว่าการทำเกษตร เป็นการทำงานหนัก ไม่คุ้มค่า ไม่อยากให้ลูกหลานมาลำบาก เยาวชนรุ่นใหม่จึงไม่สนใจทำอาชีพเกษตรทั้งนี้เกษตรกรในวัยที่ก้าวสูงผู้สูงอายุขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้แอปพลิเคชัน

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม (n = 400)

ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	ระดับการรับรู้					SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. การรับรู้การหันมาใช้เทคโนโลยี ใช้อุปกรณ์ช่วยเก็บเกี่ยวที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มผลผลิตมากขึ้นกว่าเดิม	6 (1.5)	31 (7.8)	169 (42.3)	152 (38)	42 (10.5)	0.841	ปานกลาง
2. การรับรู้การใช้ผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ ในการบำรุงฟื้นฟูดินให้มีความอุดมสมบูรณ์	4 (1)	37 (9.3)	114 (28.5)	149 (37.3)	96 (24)	0.959	น้อย
3. การรับรู้การใช้แอปพลิเคชันวิเคราะห์แปลงปลูกพืชด้านการพัฒนาที่ดิน	4 (1)	30 (7.5)	114 (28.5)	166 (41.5)	86 (21.5)	0.911	น้อย
4. การรับรู้การใช้คอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตในครัวเรือน	1 (0.3)	32 (8)	118 (29.5)	186 (46.5)	63 (15.8)	0.839	น้อย
5. การรับรู้การใช้โทรศัพท์มือถือในการค้นหาข้อมูลด้านการเกษตร	5 (0.5)	34 (8.5)	141 (35.3)	152 (38)	71 (17.8)	0.887	น้อย
6. การรับรู้การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าให้ผลผลิตเกษตร	6 (1.5)	38 (9.5)	125 (31.3)	178 (44.5)	54 (13.5)	0.876	น้อย
7. การรับรู้การใช้นวัตกรรมในการดูแลรักษา การคัดแยกเกรด และการบรรจุหีบห่อเคลื่อนย้าย	6 (1.5)	38 (9.5)	128 (32)	165 (41.3)	63 (15.8)	0.915	น้อย

ตารางที่ 10 (ต่อ)

(n = 400)

ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	การรับรู้				ระดับการรับรู้	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	SD แปลผล
8. การรับรู้การปรับปรุงสายพันธุ์พืชให้ได้พันธุ์พืชที่มีความทนต่อศัตรูพืช และให้ผลผลิตรวดเร็วขึ้น	4 (1)	40 (10)	155 (38.8)	146 (36.5)	55 (13.8)	2.48 0.887 น้อย
9. การรับรู้การใช้เครื่องกลเกษตรเข้ามาใช้เพื่อการจัดการการเพาะปลูกพืช	-	33 (8.3)	142 (35.5)	188 (47)	37 (9.3)	2.43 0.772 น้อย
10. การรับรู้และเข้าถึงเทคโนโลยีที่ช่วยลดความเสียหายในการทำการเกษตรให้น้อยลง และการทำการเกษตรในยุค 4.0	1 (0.3)	37 (9.3)	151 (37.8)	172 (43)	39 (9.8)	2.47 0.804 น้อย
รวม						2.39 0.649 น้อย

ตอนที่ 4 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาตัวแปรอิสระที่มีที่มีผลต่อตัวแปรตาม คือ การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ว่าตัวแปรอิสระใดที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกหรือเชิงลบ หรือมีระดับความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด ซึ่งการวิเคราะห์ในครั้งนี้ใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมด 13 ตัวแปร โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตัวแปรได้แก่

1. ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลมีทั้งหมด 4 ตัวแปร คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ
2. ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจมีทั้งหมด 5 ตัวแปร คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้รวมในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ถือครอง จำนวนแรงงานในครัวเรือน และภาระหนี้สินในครัวเรือน
3. ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจมีทั้งหมด 4 ตัวแปร คือ การติดต่อจากเจ้าหน้าที่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตร การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน และประสบการณ์การอบรมดูงานด้านการเกษตร

ในส่วนของตัวแปรตาม คือ การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก
2. ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์
3. ด้านการตลาด
4. ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

โดยได้กำหนดการลงรหัสตัวแปรและการวัดของตัวแปรให้เป็นไปเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณดังรายละเอียดใน ตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบาย
ไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

การลงรหัสตัวแปร	รายละเอียด	การวัดตัวแปร
ตัวแปรตาม		
PER	การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย
ตัวแปรอิสระ		
SEX	เพศ	ชาย=1 หญิง=0
AGE	อายุ	จำนวน (ปี)
EDU	ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าประถมศึกษา=1 สูงกว่าประถมศึกษา=0
STAT	สถานภาพ	สมรส=1, อื่นๆ=0
MEM	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวน (คน)
INC	รายได้ในครัวเรือน	จำนวน (บาท)
LAND	พื้นที่ถือครอง	จำนวน (ไร่)
LABOR	จำนวนแรงงานในครัวเรือน	จำนวน (คน)
DEBT	ภาระหนี้สิน	จำนวน (บาท)
CONT	การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	จำนวน (ครั้ง/ปี)
NEWS	ได้รับข่าวสารด้านการเกษตร	จำนวน (ครั้ง/เดือน)
ACT	การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน	จำนวน (ครั้ง/ปี)
TRAIN	ประสบการณ์การอบรมดูงานด้านการเกษตร	จำนวน (ครั้ง/ปี)

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การตรวจสอบปัญหา Multi collinearity ของตัวแปรอิสระ

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเอง(Bivariate correlation) มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง อันจะทำให้เกิดปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง (Multi collinearity) ซึ่งเป็นการละเมิดเงื่อนไขเบื้องต้นในการวิเคราะห์พหุถดถอย (Regression Analysis) ที่ว่าตัวแปรอิสระทุกคู่ต้องไม่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เกิน 0.70 และเมื่อทดสอบพบว่าไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เกิน 0.80 (สุชาติ, 2557) (ตารางที่ 12) จึงสามารถนำไปเข้าสมการถดถอยพหุคูณเพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ต่อไปได้

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตัวแปร	SEX	AGE	EDU	STAT	MEM	INC	LAND	LABOR	DEBT	CONT	NEWS	ACTI	TRAIN
SEX													
AGE	-.011												
EDU	-.041	-.200**											
STAT	-.009	-.025	-.131**										
MEM	-.011	.114*	.027	0.166**									
INC	-.015	-.213**	-.163**	.045	.197**								
LAND	-.073	-.123*	-.071	.026	.120*	.506**							
LABOR	-.060	.032	.151**	.185**	.512**	.169**	.105*						
DEBT	-.031	-.126*	-.091	-.023	.187**	.435**	.401*	.130**					
CONT	-.042	.110*	-.119*	.126*	-.058	.053	.045	.086	-.021				
NEWS	.069	-.056	-.129**	.161**	.088	.294**	.140**	.100*	.064	.304**			
ACTI	-.094	-.098*	-.046	-.012	-.015	-.004	.143**	.009	.139**	.068	.071		
TRAIN	-.066	-.143**	-.101*	.078	-.009	.015	.027	.058	-.016	.358**	.078	.300**	

หมายเหตุ ** มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 , * มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2. การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (ตัวแปรเกณฑ์) กับตัวแปรอิสระ (ตัวแปรพยากรณ์) ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป (วโร เฟิงส์วดี, 2553: 183-240) ว่าตัวแปรอิสระใดมีความสัมพันธ์เชิงบวกหรือเชิงลบกับตัวแปรตาม และมีระดับความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด หรือมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยการวิเคราะห์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรอิสระจากการทบทวนวรรณกรรม ทั้งหมด 13 ตัวแปร ได้แก่ เพศ (SEX) อายุ (AGE) ระดับการศึกษา (EDU) และสถานภาพ (STAT) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (MEM) รายได้รวมในครัวเรือน (INC) จำนวนพื้นที่ถือครอง (LAND) จำนวนแรงงานในครัวเรือน (LABOR) ภาระหนี้สินในครัวเรือน (DEBT) การติดต่อจากเจ้าหน้าที่ (CONT) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตร (NEWS) การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน (ACTI) ประสบการณ์การอบรมดูงานด้านการเกษตร (TRAIN) ซึ่งจะได้รูปแบบสมการถดถอยพหุคูณ ดังนี้

$$PER = b_0 + b_1SEX + b_2AGE + b_3EDU + b_4STAT + b_5MEM + b_6INC + b_7LAND + b_8LABOR + b_9DEBT + b_{10}CONT + b_{11}NEWS + b_{12}ACTI + b_{13}TRAIN$$

โดยที่ PER = ตัวแปรตามของสมการถดถอยพหุคูณ (การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0)

b_0 = ค่าคงที่

$b_1, \dots, b_{13}$ = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ

ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 พบว่า ค่า Sig. of F เท่ากับ .000 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรตาม และเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่า มีทั้งหมด 5 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวกมีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ระดับการศึกษาและการเข้าอบรมดูงานด้านการเกษตร และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางลบ คือ เพศ อายุ และสถานภาพซึ่งตัวแปรอิสระทั้งหมด 13 ตัวแปรสามารถอธิบาย

ความผันแปรของตัวแปรตาม คือ การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 อยู่ร้อยละ 29.40 ($R^2 = .294$) ขณะที่ร้อยละ 70.60 มาจากปัจจัยอื่นๆ

การอธิบายตัวแปรอิสระทั้งหมด 5 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามคือ การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถอธิบายเป็นรายตัวแปรได้ดังนี้

1. ระดับการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่าถ้าเกษตรกรมีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับชั้นประถมศึกษาจะมีผลทำให้มีผลทำให้ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพิ่มขึ้น .196 คะแนน ทั้งนี้อาจเป็นเหตุผลมาจากการที่เกษตรกรที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับชั้นประถมศึกษาส่วนมากจะทำการเกษตรตามแบบเดิมหรือตามแบบบรรพบุรุษ ซึ่งจะมีข้อเสียคือ ไม่ทันต่อการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสภาวะเศรษฐกิจ สังคม และต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ จึงทำให้ผลิตได้ปริมาณและคุณภาพไม่เป็นที่ตามความต้องการของผู้บริโภค ผลผลิตหรือภาคการตลาด ดังนั้นเมื่อมีภาครัฐมีนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่สามารถนำมาปรับใช้กับการทำเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มากขึ้นและมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานในพื้นที่ขนาดเล็กหรือมีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการผลิตเพื่อลดจำนวนการจ้างแรงงานหรือลดต้นทุนต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมภาคการเกษตร จึงทำให้เกษตรกรที่ยังขาดความรู้ในการผลิตทางการเกษตรที่ทันสมัยกว่าการทำเกษตรแบบเดิมมีสนใจในนโยบายไทยแลนด์ 4.0

2. การเข้าอบรมดูงานด้านการเกษตร สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าเกษตรกรมีการเข้าอบรมดูงานด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น 1 ครั้งต่อปี จะมีผลทำให้ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพิ่มขึ้น .080 คะแนน ทั้งนี้มีเหตุผลมาจากการอบรมหรือการดูงานด้านการเกษตรส่วนใหญ่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเทศบาล ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยตรงเพื่อถ่ายทอดสู่เกษตรกร ดังนั้นเมื่อมีการอบรมในแต่ละครั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะมีการนำเนื้อหาเกี่ยวกับการทำเกษตรกรรมตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มาสอดแทรกเพื่อเป็นความรู้สู่เกษตรกรเสมอ

3. เพศ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าเกษตรกรเป็นเพศชายจะมีผลทำให้มีผลทำให้ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ลดลง .206 คะแนน หรือในทางกลับกันถ้าเกษตรกรเป็นเพศหญิงจะมีผลทำให้มีผลทำให้ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรเพศชายส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญถึงการเพราะปลูกในเชิงปฏิบัติจึงทำให้การใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ทำการเกษตรเอง แต่เกษตรกรเพศหญิงจะมีการรวมกลุ่มในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มแม่บ้าน โดยเมื่อมีการจัดอบรมหรือมีการเผยแพร่องค์ความรู้จากหน่วยงานภาคการเกษตรของรัฐก็จะรวมตัวกันเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่าย ดังนั้นจึงทำ

ให้โอกาสในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำเกษตรกรรมตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีแนวโน้มมากกว่าเกษตรกรชาย

4. อายุสามารถอธิบายได้ว่า ถ้าเกษตรกรมีอายุเพิ่มขึ้น 1 ปี จะมีผลทำให้ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ลดลง .022 คะแนน หรืออาจกล่าวได้ว่า เกษตรกรที่มีอายุน้อยจะมีแนวโน้มการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 มากขึ้น ทั้งนี้มีเหตุผลเนื่องจากการทำเกษตรกรรมตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 เป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาประใช้ในกระบวนการผลิต และต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น ข้อบังคับ หรือ กฎหมาย เป็นต้น ตลอดจนยังต้องมีความรู้ในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ระบบเศรษฐกิจ ซึ่งล้วนแต่ต้องให้องค์ความรู้ที่หลากหลายแขนงมากปรับใช้ให้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 สามารถเห็นผลอย่างรูปธรรมได้อย่างชัดเจน เกษตรกรที่มีอายุน้อยและอยู่ในยุคของการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้การรับข้อมูลข่าวสารหรือแม้แต่ในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงมีโอกาสมิที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่มากขึ้น

5. สถานภาพ ถ้าเกษตรกรมีสถานภาพสมรสจะมีผลทำให้ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ลดลง .214 คะแนน ซึ่งกล่าวได้ว่าเกษตรกรที่มีสถานภาพโสด หม้าย หรือหย่าร้าง จะมีแนวโน้มที่จะรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ได้ดี โดยเฉพาะเกษตรกรที่มีสถานภาพโสด หม้าย หย่าร้าง ซึ่งเกษตรกรที่อยู่ในสถานภาพดังกล่าว ส่วนใหญ่จะมีอิสระในการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมสัมมนา การเข้าฟังบรรยาย หรือการค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตัวเอง มากกว่าเกษตรกรมีสถานภาพสมรสที่ต้องมีภาระในการดำเนินกิจกรรมของครอบครัว เช่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน การทำอาหาร เป็นต้น ซึ่งบางครั้งทำให้เป็นข้อจำกัดในด้านเวลา และโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่ต้องใช้ความเข้าใจและการวิเคราะห์ถึงจะรับรู้และเข้าใจในการนำมาประยุกต์ในการทำเกษตรกรรม

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม		
	การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0		
	B	t	Sig.
1. เพศ	-.206	-3.810	.000**
2. อายุ	-.022	-8.509	.000**
3. ระดับการศึกษา	.196	2.417	.016**
4. สถานภาพ	-.214	-2.908	.004**
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	.025	1.009	.314
6. รายได้ในครัวเรือน	-3.653E-6	-.864	.388
7. พื้นที่ถือครอง	.016	1.139	.256
8. จำนวนแรงงานในครัวเรือน	.036	.952	.342
9. ภาระหนี้สิน	1.651E-7	.513	.608
10. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	.038	1.537	.125
11. การรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร	.002	1.094	.275
12. การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน	.010	.606	.545
13. การเข้าอบรมดูงานด้านการเกษตร	.080	3.159	.002**
ค่าคงที่	3.751	19.797	0.000**
R ² =.294 (29.40%) F=10.957 Sig. of F=.000			

หมายเหตุ ** มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 * มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

**ตอนที่ 5 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้
นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด
แก่เกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่**

ปัญหาการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร

1. ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก ปัญหาในการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก คือ 1.1) พื้นที่เพาะปลูกไม่สามารถขยายออกไปได้ เนื่องจากการถือครองที่ดินที่เป็นของตนเองมีจำกัดและไม่เพียงพอมาก เกษตรกรจำนวนมากไม่มีหรือมีกรรมสิทธิ์ถือครองในที่ดินเพียงบางส่วน 1.2) ปัญหาพื้นที่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก 1.3) ปัญหาสูงวัยของเกษตรกร ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการปรับตัวและเพิ่มผลิตภาพด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เกษตรกรที่เป็นผู้สูงอายุได้รับข่าวสาร และเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีการทำการเกษตรน้อยมาก ไม่คลอบคลุมในพื้นที่ 1.4) ปัญหาแหล่งเงินทุนในการนำเทคโนโลยี และการจัดซื้อเครื่องทุ่นแรงมาใช้ในการทำการเกษตร และ 1.5) ในส่วนของสภาพอากาศที่มีความแปรปรวน เกษตรกรไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

2. ด้านการพัฒนาสินค้า ปัญหาในการรับรู้การพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 คือ 2.1) การพัฒนาสินค้าขึ้นอยู่กับสภาพดิน ฟ้า อากาศ ภัยธรรมชาติ และโรคพืช 2.2) เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ทางเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการยกระดับมาตรฐานการแปรรูปผลิตภัณฑ์ 2.3) เกษตรกรยังไม่มีการบริหารจัดการที่ดีผลผลิตสินค้าเกษตรไม่มีมาตรฐาน

3. ด้านการตลาด ปัญหาในการรับรู้การพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 คือ 3.1) เกษตรกรไม่มีตลาดรองรับผลผลิต 3.2) สินค้าเกษตรราคาตกต่ำ เนื่องจากผลผลิตมากจนล้นตลาด 3.3) เกษตรกรยังขาดการบริหารจัดการเงินทุนให้เกิดผลผลิตและมูลค่าเพิ่ม 3.4) เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีให้นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของตลาด 3.5) เกษตรกรไม่มีส่วนในการกำหนดราคา ราคาผลผลิตจึงไม่เป็นธรรมต่อเกษตรกร

4. ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ปัญหาในการรับรู้การพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 คือ 4.1) เกษตรกรยังไม่มีเงินทุน 4.2) การใช้ยุ่งยากและไม่มีอุปกรณ์ เนื่องจากเกษตรกรแต่ละคนมีพื้นฐานต่างกัน และสูงวัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ ตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ผู้กำหนดนโยบายควรเร่งสร้างทักษะและความรู้ในการทำเกษตรสมัยใหม่ให้กับแรงงาน วัยหนุ่มสาวจนถึงวัยกลางคน ซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ในครัวเรือน

เกษตร ควรต้องเน้นการทำความเข้าใจและแก้ปัญหาในเชิงลึกและพื้นที่ให้มากขึ้น การพัฒนาและส่งเสริมการจัดการตลาดในการรองรับผลผลิตทางการเกษตร ด้านข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ การเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรม การให้การศึกษาอบรม การถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดิน การรวมกลุ่มและการเพิ่มความเข้มแข็งให้กับสถาบันเกษตร พยายามจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาทำเกษตรมากขึ้น โดยสร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชน รัฐบาลควรให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการทำเกษตร มีพื้นที่สำหรับการเกษตรที่เหมาะสม และควรมีการตรวจสอบ ขั้นตอนการผลิตตามมาตรฐานเกษตรจนถึง ขั้นตอนการออกใบรับรองให้แก่ผู้ผลิต ซึ่งควรดำเนินการในรูปแบบข้อตกลงหรือความร่วมมืออย่างเป็นทางการ มีข้อกำหนดระยะเวลา และเป้าหมายที่ชัดเจนและต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร 2) ศึกษาการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรและ 4) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และทางข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร เกษตรกรในตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ คือ เกษตรกรในตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 400 คน จากการการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตร Taro Yamane จากประชากรทั้งหมด 2,936 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมมาได้วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด-สูงสุด ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

สรุป

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 57 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีสถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน มีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 7,953.71 บาทต่อเดือน มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 2.51 ไร่ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน มีภาระหนี้สินในครัวเรือนเฉลี่ย 93,407.98 บาท มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรเฉลี่ย 32 ครั้งต่อเดือน มีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี และมีประสบการณ์การอบรมดูงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี

ตอนที่ 2 การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่รวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ย 2.38 มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก (ค่าเฉลี่ย 2.41) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ค่าเฉลี่ย 2.39) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย ด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 2.36) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 2.35) มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์การพบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมด 13 ตัวแปรสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม คือ การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 อยู่ร้อยละ 29.40 ($R^2 = .294$) ขณะที่อีกร้อยละ 70.06 มาจากปัจจัยอื่นๆและเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่า มีทั้งหมด 4 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวกมีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ระดับการศึกษาและการเข้าอบรมดูงานด้านการเกษตร และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางลบ คือ เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ 1) เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยเนื่องจากเกษตรกรรุ่นใหม่มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นพื้นที่เช่าเพื่อทำการเกษตร 2) พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีในการผลิตมาอย่างยาวนาน ซึ่งเกษตรกรยังขาดองค์ความรู้ในการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรในระบบเกษตรที่ดีและเหมาะสมหรือเกษตรอินทรีย์ 3) เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดกำลังทรัพย์ในการทำเกษตรอินทรีย์ 4) หน่วยงานที่เข้าไปส่งเสริมมีการขาดการดูแลและติดตาม ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ 1) การประชาสัมพันธ์ข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐไม่ทั่วถึงเนื่องจากเกษตรกรอยู่ในพื้นที่ห่างไกล เทคโนโลยียังไม่ครอบคลุม 2) เกษตรกรไม่มีเวลาติดตามข้อมูล

เนื่องจากเกษตรกรมีภารกิจในการดำรงชีวิต 3) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทั่วถึงและยังขาดการวางแผนด้านการผลิตสื่อเนื่องจากการเผยแพร่ข่าวสารจากทางภาครัฐ มีรูปแบบที่ไม่น่าสนใจโดยเกษตรกรมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางต่อการรับรู้การพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 คือ 1) ควรมีโครงการที่จัดขึ้นควรเกี่ยวกับการทำการเกษตรอินทรีย์และพัฒนาด้านต่างๆ และการติดตามดูแลหลังการจัดทำโครงการ 2) ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจนถึงประโยชน์ที่ได้รับ 3) หน่วยงานควรให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรให้เกษตรกรอย่างเต็มที่ 4) หน่วยงานภาคการเกษตรควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคของเกษตรกรและควรแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และ 5) หน่วยงานส่งเสริมการเกษตรควรสนับสนุนความรู้และปัจจัยการผลิตอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับชั้นประถมศึกษามีผลทำให้ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพิ่มขึ้น อาจกล่าวได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ที่อยู่ระหว่าง 51 – 65 ปี ซึ่งถือเป็นช่วงที่การศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นเกณฑ์การศึกษาในภาคบังคับ และทำงานช่วยเหลือครอบครัว อาจขาดปัจจัยทางด้านการเงินทั้งนี้อาจเป็นเหตุผลมาจากการที่เกษตรกรที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับชั้นประถมศึกษาส่วนมากจะทำการเกษตรตามแบบเดิม ซึ่งในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของสถานะเศรษฐกิจ สังคม และต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ จึงทำให้ผลผลิตได้ปริมาณและคุณภาพไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้รับซื้อผลผลิตหรือภาคการตลาด ดังนั้นเมื่อมีภาครัฐมีนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่สามารถนำมาปรับใช้กับการทำเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มากขึ้นและมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานในพื้นที่ขนาดเล็กหรือมีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการผลิตเพื่อลดต้นทุนต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมภาคการเกษตร จึงทำให้เกษตรกรที่ยังขาดความรู้ในการผลิตทางการเกษตรที่ทันสมัยกว่าการทำเกษตรแบบเดิมมีสนใจในนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยผลการศึกษาได้ขัดแย้งกับผลการศึกษาของภูมิพัฒน์ (2559) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างวัยกลางคนในชมรมหน่วยงานย่านพหลโยธิน กรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูงจะมีการรับรู้และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพผ่านสื่อทางอินเทอร์เน็ตมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาน้อยกว่า

ในส่วนของการเข้าอบรมดูงานด้านการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีการเข้าอบรมดูงานด้านการเกษตรเพิ่มมากขึ้นจะมีผลทำให้ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพิ่มขึ้น ตามไปด้วย ทั้งนี้มีเหตุผลมาจากการอบรมหรือการดูงานด้านการเกษตรส่วนใหญ่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเทศบาล ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับ

นโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยตรงเพื่อถ่ายทอดสู่เกษตรกร ดังนั้นเมื่อมีการอบรมในแต่ละครั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะมีการนำเนื้อหาเกี่ยวกับการทำเกษตรกรรมตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มาสอดแทรกเพื่อเป็นความรู้สู่เกษตรกรเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธนิษฐาและอนุจิตร (2559) ที่พบว่า ประสบการณ์การฝึกอบรมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทิศทางบวก

เมื่อพิจารณาเพศของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรเป็นเพศชายจะมีผลทำให้ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ลดลง หรือในทางกลับกันถ้าเกษตรกรเป็นเพศหญิงมีผลทำให้ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเกษตรกรเพศหญิงจะมีการรวมกลุ่มในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มแม่บ้าน โดยเมื่อมีการจัดอบรมหรือมีการเผยแพร่องค์ความรู้จากหน่วยงานภาคการเกษตรของรัฐก็จะรวมตัวกันเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่าย ดังนั้นจึงทำให้โอกาสในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำเกษตรกรรมตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีแนวโน้มมากกว่าเกษตรกรชาย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของลฎาภา (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องการรับรู้ภาพลักษณ์ของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลจำปาศักดิ์ อำเภอเมืองจังหวัดพะเยาพบว่าประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลจำปาศักดิ์ อำเภอเมืองจังหวัดพะเยาอยู่ในระดับมาก

สำหรับตัวแปรอายุพบว่า เกษตรกรมีอายุเพิ่มขึ้น จะมีผลทำให้ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ลดลง หรืออาจกล่าวได้ว่า เกษตรกรที่มีอายุน้อยจะมีแนวโน้มการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 มากขึ้น ทั้งนี้มีเหตุผลเนื่องจากการทำเกษตรกรรมตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 เป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาประใช้ในกระบวนการผลิต และต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น ข้อบังคับ หรือกฎหมาย เป็นต้น ตลอดจนยังต้องมีความรู้ในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ระบบเศรษฐกิจ ซึ่งล้วนแต่ต้องให้องค์ความรู้ที่หลากหลายแขนงมากปรับใช้ให้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 สามารถเห็นผลอย่างรูปธรรมได้อย่างชัดเจน เกษตรกรที่มีอายุน้อยและอยู่ในยุคของการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการรับข้อมูลข่าวสารหรือแม้แต่ในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงมีโอกาสที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมัทนาและคณะ (2555) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 19-25 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนนักศึกษา จะมีพฤติกรรมการรับรู้เกี่ยวกับการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์เพื่อการรณรงค์ให้ประหยัดพลังงานที่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างอายุที่มากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในส่วนของสถานภาพพบว่า เกษตรกรที่มีสถานภาพสมรสจะมีผลทำให้มีผลทำให้ระดับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ลดลง ซึ่งกล่าวได้ว่าเกษตรกรที่มีสถานภาพโสด หม้าย หรือหย่าร้าง จะมีแนวโน้มที่จะรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทย

แลนด์ 4.0 ได้ดี โดยเฉพาะเกษตรกรที่มีสถานภาพโสด หม้าย หย่าร้าง ซึ่งเกษตรกรที่อยู่ในสถานภาพดังกล่าว ส่วนใหญ่จะมีอิสระในการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมสัมมนา การเข้าฟังบรรยาย หรือ การค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตัวเอง มากกว่าเกษตรกรมีสถานภาพสมรสที่ต้องมีภาระในการดำเนินกิจกรรมของครอบครัว เช่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน การทำอาหาร เป็นต้น ซึ่งบางครั้งทำให้เป็นข้อจำกัดในด้านเวลาและโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่ต้องใช้ความเข้าใจและการวิเคราะห์ถึงจะรับรู้และเข้าใจในการนำมาประยุกต์กับการทำเกษตรกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงใจ และ ปาริฉัตร (2560) ที่พบว่า การอาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยวมีความสัมพันธ์กับการรับรู้สุขภาพเกี่ยวกับโรคติดต่อระยะใกล้ในผู้สูงอายุ จังหวัดยะลา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอข้อคิดเห็นบางประการอันจะเป็นประโยชน์กับองค์การส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และชุมชน ในเขตตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ในการวางแผนการส่งเสริมและพัฒนารับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ให้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและทั่วถึงเกษตรกรทุกคนในพื้นที่รับผิดชอบตลอดจนอาจเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลสบเปิงโดยเฉพาะส่วนงานที่รับผิดชอบกับการพัฒนาการเกษตรตลอดจนสำนักงานเกษตรอำเภอแม่แตงควรมีการจัดโครงการเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรกรรมตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ต้องมีการประมวลเนื้อหาของนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรโดยใช้ภาษาที่เกษตรกรในพื้นที่เข้าใจง่าย มีการใช้ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง ร่วมประกอบการนำเสนอด้วย

2. สำนักงานเกษตรอำเภอแม่แตง และองค์การบริหารส่วนตำบลสบเปิง ควรมีการรวมกลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจเกี่ยวกับการทำเกษตรตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพื่อจัด “โครงการเกษตรกร 4.0” โดยมีกระบวนการอบรมให้ความรู้หรือการดูงานในหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการทำเกษตรกรรม หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการผลผลิตทางการเกษตรในระบบเกษตรปลอดภัยเพื่อยกระดับมูลค่าสินค้าเกษตร ตลอดจนสร้างองค์ความรู้ในการวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อการผลิตทางการเกษตรแบบยั่งยืนให้แก่เกษตรกร เพื่อพัฒนาพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมไปเป็นพื้นที่ต้นแบบการเรียนรู้ในการประยุกต์ใช้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพื่อการเกษตรกรรมที่สามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรรายอื่นๆ ต่อไป

3. กรมส่งเสริมการเกษตรและสำนักงานเกษตรอำเภอแม่แตง ควรมีการตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 4.0 ในทุกชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรสตรีให้มีความรู้ความสามารถในการแปรรูปผลผลิตหรือการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งจะเป็นการสร้างรายได้เสริมในแก่ครัวเรือนเกษตรกรในชุมชนเอง และควรมีการส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งและมีระบบกลไกการบริหารจัดการที่ชัดเจนให้แก่กลุ่ม อันจะเป็นช่องทางสำคัญในการสนับสนุนปัจจัยการผลิตหรือทักษะองค์ความรู้ต่างๆ ให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

4. หน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร หรือมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเกษตร อาทิ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ควรสร้างความร่วมมือกับสำนักงานเกษตรอำเภอแม่แตง และผู้นำแต่ละชุมชน ในการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ไทยแลนด์ 4.0 เพื่อเป็นการพัฒนาเยาวชนหรือคนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ให้มีทักษะความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการทำเกษตรกรรม มีความปรารถนาในเรื่องของการเตรียมพร้อมรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะภัยแล้งและการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชด้วยการใช้นวัตกรรมที่ทันสมัย อีกทั้งยังสามารถจัดเป็นต้นแบบให้แก่เยาวชนรายอื่นๆ ในพื้นที่ชุมชนให้มีทัศนคติและความภาคภูมิใจต่ออาชีพเกษตรกรรมมากยิ่งขึ้น

5. หน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอแม่แตง หรือองค์การบริหารส่วนตำบลสบเปิง ควรมีการส่งเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะเกษตรตำบลในการสำรวจความต้องการในการพัฒนาการทำเกษตรกรรมของเกษตรกรเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาในการในการประยุกต์องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพื่อให้การจัดโครงการหรือฝึกอบรมในแต่ละครั้งสามารถเป็นการยกระดับการผลิตของเกษตรกรให้มีความทันสมัยและนำไปสู่การได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามความต้องการของผู้บริโภคและตลาดรับซื้อ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับเกษตรกรในการประยุกต์ใช้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตทางการเกษตรให้มีแนวทางการปฏิบัติในเชิงรูปธรรม

2. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้มีความรู้เรื่องการจัดการผลิต และสามารถปรับตัวได้ภายใต้สภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนเสริมสร้างทักษะในด้านการวิเคราะห์ต้นทุนและการตลาดเพื่อพัฒนาการจำหน่ายผลผลิตตนเองให้ได้ราคาที่สูงขึ้น

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสื่อที่เหมาะสมกับเกษตรกรเพื่อใช้ในถ่ายทอดนโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการรับรู้และนำไปประยุกต์ใช้ให้ได้มากที่สุด

4. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการสร้างความพร้อมและความต้องการในการพัฒนาการทำเกษตรกรรมตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0

บรรณานุกรม

- กมลรัฐ อินทรทัศน์ และพรทิพย์ เย็นจะบก. 2547. **หลักและทฤษฎีการสื่อสาร**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://pirun.ku.ac.th/~agrpct/lesson3/com_theory.htm (15 กันยายน 2560).
- กรมทรัพยากรธรณีและกระทรวงทรัพยากรและธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2559. **โครงการจัดทำข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่มระดับชุมชน ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.dmr.go.th/download/Landslide/community/สบเปิง-เชียงใหม่.pdf (7 มกราคม 2561).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2559. **อนาคตและทิศทางภาคการเกษตรไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กระทรวงสารสนเทศและการสื่อสาร. 2550. **สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการอยู่ดีมีสุขภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2559. **Thailand 4.0 และการปฏิรูปภาคการเกษตร**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- กองส่งเสริมการเกษตรและบริหารระบบตลาด. 2559. **เชิญชวนซื้อขายสินค้าเกษตรผ่านตลาดออนไลน์**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.mwscdit.go.th> (10 เมษายน 2562).
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. 2530. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนิยมวิทยา.
- ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข. 2543. **การรับรู้ข่าวสารทางด้านเศรษฐกิจการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- เจนจิรา ใจทาน, สาวิตรี รังสิภัทร์ และ พิชัย ทองดีเลิศ. 2556. **การรับรู้ถึงผลกระทบจากการเผาอ้อยของเกษตรกรในเขตอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์**. *การส่งเสริมการเกษตร*, 9(2), 30-37.
- ฉัตยาพร เสมอใจ และ มัทนียา สมมิ. 2546. **พฤติกรรมผู้บริโภค**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ธรรมการพิมพ์.
- ณัฐกร อินทุยศ. 2556. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดวงใจ เปลี่ยนบำรุง และ ปาริฉัตร อุทัยพันธ์. 2560. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานกับการรับรู้สุขภาพเกี่ยวกับโรคติดต่อกระจกในผู้สูงอายุ จังหวัดยะลา. **วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้**, 4(2), 157-171.
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. 2546. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: บริษัท ส. เอเซียเพรส จำกัด.
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. 2538. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ฝ่ายเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เทคโนโลยีใหม่. 2561. **แนวทางพัฒนาของกระทรวงเกษตรฯสู่เกษตร 4.0**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.mitrpholmodernfarm.com> (7 เมษายน 2562).
- ธนัชฐา ชีมกระโทก และอนุจิตร ชินสาร. 2559. การรับรู้บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา. **วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**, 10(3), 1-10.
- ภูมิพัฒน์ ตระกูลทัศน์เจริญ. 2559. การรับรู้ และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพผ่านสื่อทางอินเทอร์เน็ตของวัยกลางคนในชมรมหน่วยงานย่านพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**, 7(1), 114-120.
- มธุรส สว่างบำรุง. 2542. **จิตวิทยาทั่วไป**. เชียงใหม่: โรงพิมพ์กิตติการพิมพ์.
- _____. 2552. **จิตวิทยากับพฤติกรรมมนุษย์**. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- มัทนา พิมพ์โชติ, ดำรงค์ ฐานดี และ สมพงษ์ พุทธิวิสุทธิศักดิ์. 2555. พฤติกรรมการรับรู้เกี่ยวกับการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์เพื่อการรณรงค์ให้ประหยัดพลังงาน กรณีศึกษา: สปอตโฆษณาหลอดผอมเบอร์ 5 ของกระทรวงพลังงาน. **วารสารวิจัยพลังงาน**, 9(3), 1-12.
- ธันวา จิตต์สงวน, บรรเทิง มาแสง และเดชรัตน์ สุขกำเนิด. 2543. **แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมระบบเกษตรแบบยั่งยืนแก่เกษตรกรรายย่อย**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และบำเพ็ญ เขียวหวาน. 2558. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตรของเกษตรกร. **วารสารสังคมศาสตร์**, 4(2), 12-15.
- พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน. 2559. **Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มณีวงษ์ หอมหวาน และ ประสพชัย พสุนนท์. 2556. ปัจจัยการรับรู้ที่ส่งผลต่อทัศนคติการเลือกซื้อสินค้าจากกิจการเพื่อสังคมในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโครงการหลวง. **วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ**, 4(2), 22-30.

- มาชาโนบุ ฟูกูโอกะ. 2557. **ปฏัตติยัคสมัยด้วยฟางเส้นเดียว ทางออกของของเกษตรกรรมและอารยมนุษย์**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกลบอลคิมทอง.
- ลฎา ภาทาคิ. 2552. **การรับรู้ภาพลักษณ์ของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลจ่าป่าหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วชิระ ชินหนองจอก. 2553. **ทฤษฎีการรับรู้**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.Gotoknow.org/posts/282194> (12 กันยายน 2560).
- วรางคณา สาธุพันธุ์ และ สุรินทร์ อ้นพรม. 2559. **การรับรู้และยุทธศาสตร์การปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนบนพื้นที่สูง**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วาโร เฟิงส์สวัสดิ์. 2553. **สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2538. **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: บริษัทวิสิทธิ์พัฒนาจำกัด.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2541. **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: บริษัทธีระฟิล์มและไทยเท็กซ์ จำกัด.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2545. **การใช้สถิติในงานวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล**. กรุงเทพฯ: บริษัทเฟื่องฟ้า พรินต์.
- สุวรี ศิวะแพทย์. 2549. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559. **แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนที่ 11**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.oae.go.th/download/document_plan/planAgi11_Sep55.pdf (20 มิถุนายน 2562).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2556. **การศึกษาการรับรู้ของเกษตรกรในการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ภาคตะวันออก)**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www2.oae.go.th/zone/zone6 (20 มิถุนายน 2562).
- สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี. 2559. **แผนที่เกษตรเพื่อการจัดการเชิงรุก Agri-Map, Zoning**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.alro.go.th (11 มกราคม 2560).
- _____. 2561. **คู่มือการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.
- สำนักเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษ. 2530. **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช กับงานพัฒนา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพ.

- สิทธิโชค วรรณสันติกุล. 2547. **จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สาคร ศรีมูข. 2558. **การปฏิรูประบบการเกษตร: การพัฒนาศูนย์กลางการผลิตพันธุ์สำนึก** วิชาการสำนักเลขาธิการวุฒิสภา.
- Asael, H. 1998. **Consumer Behavior and Marketing Action**. 6th ed. Cinninnati. OH: South-western College Publishing.
- Baron, R. A. & Byrne, D. 1981. **Social Psychology : Understanding Human Interaction**. Boston: Allyn and Bacon.
- Bruner, J. H., Goodman, C. C. 1947. Value and needs as organizing factors of perceptions. **Journal Abnormal and Social Psychology**, 42, (33-44).
- Cronbach, L. J. 1970. **Essentials of Psychological Test**. New York: Harper Collins.
- Davis, P. 2000. **Psychology**. NJ: Prentice Hall.
- Dion, K. K., Berscheid, E. & Walster, E. 1972. What is beautiful is good. **Journal of Personality and Social Psychology**, 24(3), 285-290.
- Goffman, E. 1959. **The Presentation of self in Everyday Life**. New York: Doubleday.
- Greenbaum, P. & Rosenfeid, H. W. 1978. Patterns of avoidance in response to interpersonal staring and proximity: Effects of bystanders on drivers at a traffic intersection. **Journal of Personality and Social Psychology**, 36, 575-578.
- Harvey, J. H. & Smith, W. P. 1977. **Social Psychology: An Attribution Approach**. New York: McGraw Hill.
- Hastorf, A. F., & Cantril, H. 1954. They saw a game: a case study. **Journal Abnormal and Social Psychology**, 49, 129-134.
- Likert, R. A. 1932. Technique for the Measurement of Attitude. **Arch Psychological**, 25(140), 25-30.
- Mowen, J. C. & Minor, M. 1998. **Consumer behavior**. 5th ed. pper Saddle River. NJ: Prentice-Hall.
- Nisbett, R. E., & Wilson, T. D. 1977. The halo effects: Evidence for the unconscious alterations of judgement. **Journal of Personality and Social Psychology**, 35(4), 450-456.

Schneider, D. J., Hastorf, A. H. & Ellsworth, P. 1979. **Person perception**. Addison-Wesley Pub. Co.

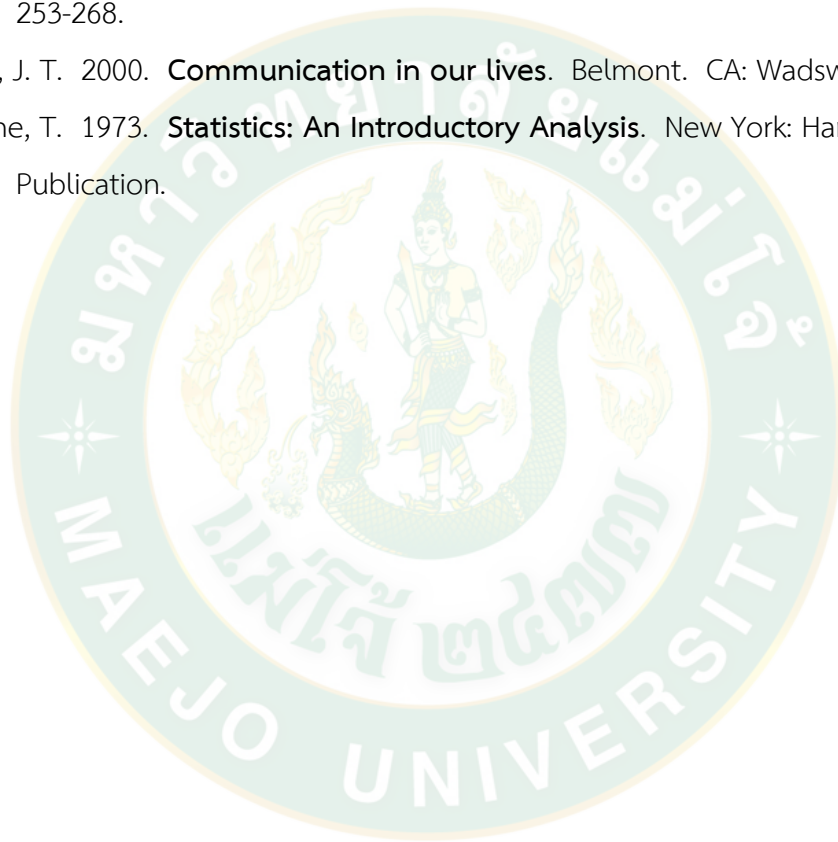
Schneider, D. J., Hastorf, A. H. & Ellsworth, P. C. 1979. **Person Perception**. Massachusette: Addison-Wiley.

Shaver, K. G. 1981. **Principles of Social Psychology**. New York: McGraw-Hill.

Whitcher, S. J. & Fisher, J. D. 1979. Multidimensional Reaction to Therapeutic Touch in a Hospital Setting. **Journal of Peronality and Social Psychology**, 13, 253-268.

Wood, J. T. 2000. **Communication in our lives**. Belmont. CA: Wadsworth.

Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. New York: Harper and Row Publication.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามโครงการวิจัย

เรื่อง การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกรใน
ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาปริญญาโท สาขาพัฒนาทรัพยากรและส่งเสริม
การเกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ โดยข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้
ประโยชน์เพื่อการศึกษา

คำชี้แจงสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาทำเครื่องหมาย (/) หน้าข้อความที่เป็นจริงหรือ เติม
ข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้

แบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 6 หน้า แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของเกษตรกร

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0
ของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา () ต่ำกว่า ป.4 () ป.4 -ป.6 () มัธยมศึกษาตอนต้น () มัธยมศึกษา
ตอนปลาย
() อนุปริญญาหรือเทียบเท่า () ปริญญาตรี () อื่นๆ
ระบุ.....
4. สถานภาพ () โสด () สมรส () หย่า () หม้าย
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัวรวมทั้งตัวท่าน จำนวน.....คน
6. รายได้รวมในครอบครัวต่อเดือน จำนวน.....บาท/เดือน
7. จำนวนพื้นที่ถือครองในครัวเรือน จำนวน.....ไร่
8. จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวน.....คน
9. ภาระหนี้สิน จำนวน.....บาท

10. ท่านได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาลหรือหน่วยงานเอกชนต่างๆ ในรอบเดือนหรือไม่

() ไม่เคย () เคยเข้าร่วม จำนวน.....ครั้งต่อเดือน และเจ้าหน้าที่แนะนำเรื่อง

.....

.....

.....

.....

.....

11. ท่านได้ติดต่อกับเพื่อนบ้านในรอบเดือนที่ผ่านมาหรือไม่

() ไม่เคย () เคย จำนวน.....ครั้งต่อเดือน

12. การได้รับข่าวสารจากสื่อวิทยุ ในรอบเดือนที่ผ่านมา ท่านได้รับข่าวสารด้านการเกษตรพอประมาณโดยนับเป็น จำนวน.....ครั้งต่อเดือน

- โทรทัศน์ ในรอบเดือนที่ผ่านมา ท่านได้รับข่าวสารด้านการเกษตรพอประมาณโดยนับเป็นจำนวน.....ครั้งต่อเดือน

- หนังสือพิมพ์ ในรอบเดือนที่ผ่านมา ท่านได้รับข่าวสารด้านการเกษตรพอประมาณโดยนับเป็น จำนวน.....ครั้งต่อเดือน

- เอกสารเผยแพร่ต่างๆ ในรอบเดือนที่ผ่านมา ท่านได้รับข่าวสารด้านการเกษตรพอประมาณโดยนับเป็น จำนวน.....ครั้งต่อเดือน

13. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนในรอบเดือนที่ผ่านมาหรือไม่

() ไม่เคย () เคยเข้าร่วม จำนวน.....ครั้งต่อเดือน กิจกรรมที่เคยเข้าร่วม คือ

.....

.....

.....

.....

.....

14. ท่านมีประสบการณ์การอบรมศึกษาดูงานด้านการเกษตรทั้งในและนอกสถานที่ ที่กรมส่งเสริมการเกษตรหรือหน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้นในรอบเดือนที่ผ่านมาหรือไม่

() ไม่เคย () เคยเข้าร่วม จำนวน.....ครั้ง ในการศึกษาดูงานและอบรมเรื่อง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 การรับรู้ต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย1 = น้อยที่สุด

รายละเอียด	ระดับการรับรู้				
	5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก					
1.ท่านรับรู้การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกพืชให้พอเพียงกับพื้นที่การเกษตรที่มีอยู่ของท่าน					
2.ท่านรับรู้การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก					
3.ท่านรับรู้การจัดการพื้นที่เกษตรตามแผนการเกษตรเพื่อจัดการตามแผนที่วางไว้					
4. ท่านรับรู้การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก ปัจจัยต่างๆให้สอดคล้องกับสิ่งที่มีอยู่อย่างดี					
5.ท่านรับรู้การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกตามที่รัฐบาลวางแผนไว้นั้นต้องปฏิบัติตามนโยบายของสำนักงานเกษตร อำเภอมะแม่ง					
6.ท่านรับรู้การใช้พื้นที่การเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุดเชิงเศรษฐกิจและสังคม					
7.ท่านรับรู้การจัดการทรัพยากรเกษตรให้มีความ					

สมดุล ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					
8.ท่านรับรู้การใช้พื้นที่เพาะปลูกให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องกับคุณภาพดินและให้ผลตอบแทนที่ เหมาะสม					
9.ท่านรับรู้การใช้ปุ๋ยสดเพื่อเพิ่มการสะสมของ ปริมาณอินทรีวัตถุ(การย่อยสลายของซากพืช ซากสัตว์) ในพื้นที่การเกษตรของท่าน					
10.ท่านรับรู้การปลูกหญ้าแฝก เพื่อการอนุรักษ์ ดินและน้ำ สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินในการ เพาะปลูกได้มีคุณภาพ					
ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์					
1.ท่านรับรู้การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและ เพิ่มมูลค่าด้วยนวัตกรรม					
2.ท่านรับรู้โครงการส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์					
3.ท่านรับรู้โครงการธนาคารสินค้าเกษตร					
4.ท่านรับรู้การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและ ผลิตภัณฑ์เกษตร					
5.ท่านรับรู้มาตรฐานสินค้าเกษตรและทำ การเกษตรแบบมีเป้าหมาย					
6.ท่านรับรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เข้าไปใน ผลิตภัณฑ์เดิมที่ท่านมีอยู่					
7.ท่านรับรู้และได้พัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ เกิดจากการลดต้นทุนการผลิต					
8.ท่านรับรู้การทำเกษตรแปลงใหญ่ ช่วยให้สินค้า และผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ					
9.ท่านรับรู้โครงการเกษตรแปลงใหญ่ตาม นโยบายของรัฐบาล					
10.ท่านรับรู้การสร้างแบรนด์ ยี่ห้อสินค้าของ ชุมชน					

ด้านการตลาด					
1.ท่านรับรู้การเพิ่มคุณภาพและลดต้นทุนการผลิตเพื่อตอบสนองตลาดทั้งในและนอก					
2.ท่านรับรู้การลดปลูกพืชที่ไม่เหมาะสมเพื่อลดผลผลิตล้นตลาดหรือราคาต่ำ					
3.ท่านรับรู้การผลิตสินค้าเกษตรได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค					
4.ท่านรับรู้การบริหารปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุนเพื่อวางแผนการจำหน่าย					
5.ท่านรับรู้การเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อให้ขายผลผลิตได้					
6.ท่านรับรู้การจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพและการขาย					
7.ท่านรับรู้การตลาดที่ใช้เทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาช่วย เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคหรือลูกค้ามากยิ่งขึ้น					
8.ท่านรับรู้การใช้แอปพลิเคชันในโทรศัพท์ในการขายสินค้าเกษตร					
9.ท่านรับรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจด้านเกษตร สร้างฉลากสินค้า ปลูกเอง ขายเอง ทำตลาดเอง					
10.ท่านรับรู้เกี่ยวกับนโยบายการขายสินค้าในระบบอินเทอร์เน็ตที่รัฐบาลสนับสนุน					
ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม					
1.ท่านรับรู้การหันมาใช้เทคโนโลยี ใช้อุปกรณ์ช่วยเก็บเกี่ยวที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มผลผลิตมากขึ้นกว่าเดิม					
2.ท่านรับรู้การใช้ผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ ในการบำรุงฟื้นฟูดินให้มีความอุดมสมบูรณ์					
3.ท่านรับรู้การใช้แอปพลิเคชันวิเคราะห์แปลงปลูกพืชด้านการพัฒนาที่ดิน					

4.ท่านรับรู้การใช้คอมพิวเตอร์และระบบ อินเทอร์เน็ตในครัวเรือน					
5.ท่านรับรู้การใช้โทรศัพท์มือถือในการค้นหา ข้อมูลด้านการเกษตร					
6.ท่านรับรู้การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าให้ผลผลิต เกษตร					
7.ท่านรับรู้การใช้นวัตกรรมในการดูแลรักษา การ คัดแยกเกรด และการบรรจุหีบเคลื่อนย้าย					
8.ท่านรับรู้การปรับปรุงสายพันธุ์พืชให้ได้พันธุ์พืช ที่มีความทนต่อศัตรูพืช และให้ผลผลิตรวดเร็วขึ้น					
9.ท่านรับรู้การใช้เครื่องกลเกษตรเข้ามาใช้เพื่อ การจัดการการเพาะปลูกพืช					
10.ท่านรับรู้เทคโนโลยีที่ช่วยลดความเสี่ยงในการ ทำการเกษตรให้น้อยลง และการทำการเกษตรใน ยุค 4.0					

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการเกษตรภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0
ของเกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร

1. ปัญหา อุปสรรค
ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์

ด้านการตลาด

ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

2. ข้อเสนอแนะ

ด้านการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านการตลาด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านในการเสียสละเวลาตอบแบบสอบถาม
ข้อมูลจะเป็นส่วนหนึ่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปพัฒนาเพื่อเกษตรกรต่อไป

ภาคผนวก ข

ภาพการลงพื้นที่ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก ค

ประวัติผู้วิจัย

บรรณานุกรม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวนวลพิศ มีเดชา
 เกิดเมื่อ 27 ตุลาคม 2535
 ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2559 ปริญญาตรี สาขาวิชาการประมง
 คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ
 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่
 พ.ศ. 2553 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเบญจมราชูทิศ
 จังหวัดนครศรีธรรมราช
 ประวัติการทำงาน -

